

Den Fortsatte Lange March

Li, Xing

Published in:
Danmark - Kina

Publication date:
2021

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):
Li, X. (2021). Den Fortsatte Lange March. *Danmark - Kina*, (115), 20-29.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

DANMARK-KINA.COM

DanmarkKina

NR.

115

2021

FØLG OS PÅ FACEBOOK/DANMARK-KINA

革命现代舞剧 **红色娘子军**

死也不作奴隶

敌人的搜捕，更激起吴清华的无比仇恨：恨不香，就跑；抓着了，就拼，死也不作奴隶！

- 3** FYRRE DAGE
Deng Anqing
- 9** PÅ DANSK HEDDER
KINAS HOVEDSTAD PEKING
Carsten Boyer Thøgersen
- 12** SYMBOLISME I KINESISK
KUNST OG KULTUR
Peder Havemann
- 16** KVINDER PÅ PLAKATEN
Stig Thøgersen
- 17** KINAS REVOLUTIONÆRE
UNGDOM
Troels Kjems Petersen
- 20** DEN FORTSATTE LANGE MARCH
Li Xing
- 29** DKK NYT
- 30** TO SÆT AF DRØMME
Bertel Heurlin
- 36** DET HVIDE GULD
Peder Havemann
- 40** KINAS STORE AI-SATSNING
Jacob Stubbe Østergaard
- 42** GRØN AGENDA OG
GLOBAL INSPIRATION
Søren Glensholm
- 44** TRE ANMELDELSER
- 48** GUAN JU

Det røde kvindekompagni er en ballet fra 1964 og en af de otte mønsteroperaer under Kulturrevolutionen.

Se s. 16

DANMARK-KINA udgives med støtte

S.C. VAN FONDEN

DANMARK-KINA er en mellemfolkelig forening, der fortæller om Kina i Danmark.

Gennem Danmark-Kina kan du få udbygget din viden om Kina og dyrke din interesse for Kina. Danmark-Kina blev stiftet i 1952.

DanmarkKina 友

KINAS ÅRHUNDREDE

For at forstå verden kan det være en hjælp at sætte etiketter på. Hvor man talte om det 19. århundrede som Pax Britannica, den britiske fred, så var det 20. århundrede det amerikanske. Og nu taler mange om det 21. århundrede som det kinesiske.

Det, der har ligget i det britiske og amerikanske århundrede, har været en reel overlegenhed, i bund og grund udsprunget af rå magt. Økonomisk og militært. Med det på plads har det været uproblematisk at lade den kulturelle side være ansigtet udadtil, og man har oplevet det vestlige værdigrundlag som relativt uomtvistet, fordi styrken og gennemslagskraften var så indlysende. Vi har i Vesten været vant til at dominere og definere, og vores bedrevenhed har været enorm. Vi har ment, at vores model ikke bare var den bedste men også den eneste rigtige.

Og nu står vi så i det kinesiske århundrede. Man skal ikke hæfte sig for meget ved betegnelsen, det vigtige er, at vi i Vesten står over for en alvorlig udfordring. Ikke bare er Kina den opstigende magt økonomisk og til dels militært men også civilisatorisk. Vi står midt i en svær øvelse, specielt svær for os, der kommer fra Vesten og har en forestilling om, at vores verdensopfattelse er den, som alle andre må rette sig efter og rette ind efter. Når vi støder på noget, der udfordrer det iboende hegemoniske vestlige verdenssyn, bliver vi udfordret på en måde, vi ikke forestiller os.

Her mener jeg, der er to pointer, man skal huske. Den ene er, man skal tage udgangspunkt i, at værdier kan diskuteres. Faktisk er det sundt, for det er en god øvelse at kunne argumentere for det, man tror på og mener. Den anden er, at man kan have mere end et værdisystem. Kan man leve med forskellige opfattelser? Ja, det kan man. Historisk har man haft samfund, hvor fx forskellige religioner eller forskellige politiske holdninger ikke alene har levet med og ved siden af hinanden, men også hver især har kunnet udfolde sig og blomstre.

Den kinesiske udfordring til os er også forestillingen om fredelig sameksistens og ligeberettigelse mellem forskellige nationer og folkeslag. Vi er farvet af opfattelsen af historien i det 19. og 20. århundrede, fra den tid, hvor vi så verden som en arena, hvor vi havde vundet kampen. Men prøver man at tænke anderledes, kan man fundere over, hvilke værdier Kina står for og om det ville kunne bibringe os en mere mangfoldig og broget verden.

Kan man forestille sig, at Kina vil bruge sin i hvert fald økonomiske og til dels også militære magt på en anden måde, end vi gjorde, da vi havde den gule førertrøje på? Jeg tror, det her vil gøre en forskel, hvordan vi agerer. Der er to ting, man skal være sig bevidst.

Den ene er, at tryk avler modtryk. Med den stigende kinesiske selvbevidsthed vil man kun styrke de kræfter også i Kina, der går i retninger, vi ikke ønsker, ved bombastisk belæring og ydmygende despekt. Vi ser nemlig nok et mere selvbevidst Kina, men også et Kina, der føler sig omringet og holdt nede og derfor er mere kampberedt og enøjet end under andre omstændigheder.

Den anden er, at uvidenhed gør svag. Vil man ændre på det, man måtte opfatte som værende forkert eller uhensigtsmæssigt, så må man kvalificere sit grundlag. Jeg vil appellere til, at man sætter sig ind i det, man udtaler sig om. Jeg er rystet over den uvidenhed, der er om Kina og kinesisk kultur og samfund. Ud over faktuel viden savner jeg nysgerrighed og åbenhed, hvor man spørger ind til og vil lære af hinanden.

Så jo, jeg tror, det gør en forskel, hvordan vi agerer over for Kina. Vi kan bruge eksemplets magt. Tolerance findes. Accept af forskellighed kan udvikles. Vi kan gøre den øvelse at vende tingene på hovedet. Hvad kan vi lære af Kina? Hvad kunne vi forestille os, kinesere ville sætte spørgsmålstejn ved hos os? Kan vi i fællesskab gøre verden til et bedre sted at leve for os alle? Og kan det egentlig lade sig gøre uden fællesskab på denne samme ene klode?

Det er værd at tænke over, og det er egentlig det, der er mit ærinde. Ikke svar men spørgsmål.

Med ønsket om et bedre nyt år
Julie Brink

DENG ANQING, 邓安庆, f. 1984, kommer fra Wuxue i Hubei-provinsen. Deng har studeret litteratur. Efter at have boet og arbejdet forskellige steder har han slået sig ned som forfatter i Beijing. Blandt hans værker er essaysamlingerne *King on Paper*, *A Soft Distance* og *Candies in the Mountain*. Desuden er Deng Anqing forfatter til novellesamlingerne *I met a Somali Pirate* og *A Star at the End of the Sky* og til romanen *Wanghua Town*.

Fyrrde dage i karantæne bragte mig tættere på mine forældre er et blandt flere essays, som Deng Anqing skrev på kinesisk og udgav på sin blog, da han i vinteren 2020 var i karantæne sammen med sine forældre i hjembyen Wuxue i Hubei-provinsen.

FYRRE DAGE

Endnu en gang tog min far og jeg til byen for at hente medicin.

Far sad i sundhedsklinikkens venterum med mundbind på. Så snart jeg kom ind, løftede lægen sit termometer og målte min temperatur. Han skrev nogle informationer på et stykke papir, stemplede det og sagde: "Tag det med ind ved siden af til landsbykomiteen og få dens stempel."

Det viste sig at være en slags attest: "Patient Deng XX (min fars navn), mand, 69 år, kropstemperatur 36,5°C, bosiddende i det-og-det område, i den-og-den landsby. Opsummering: Patienten har haft diabetes i 10 år. Der anbefales opfølgning på det lokale hospital. Han ledsages af sin søn, Deng Anqing, mand, 36 år, kropstemperatur 36,2°C, bosiddende i den-og-den landsby." Nederst var lægens underskrift, datoen og sundhedsklinikkens stempel.

Vi tog attesten med ind til landsbykomiteen. Vi forklarede situationen til formanden, og han tilføjede på papiret: "Deng Anqing, ikke i karantæne, status godkendt, er givet tilladelse til at passere." Så satte han landsbykomiteens stempel.

Jeg gik hjem og hentede vores trehjulede elmotorcykel og kørte tilbage til sundhedsklinikken, hvor jeg samlede min far op. Vi

Den trehjulede elmotorcykel er mine forældres primære transportmiddel, som de bruger til alle formål.

kørte ud ad landevejen i retning mod byen. Min hjemby Wuxue blev lukket ned umiddelbart efter Huanggangs nedlukning 24. januar (Wuxue hører administrativt under provinsbyen Huanggang i Hubei). Al offentlig transport blev indstillet, og 31. januar blev der sat begrænsninger på brug af el- og motorkøretøjer. Jeg måtte ikke engang køre til byen på den eldrevne trehjulede uden skriftlig tilladelse fra landsbyledelsen.

Det var nu tredje gang, vi var af sted for at købe medicin til far, fordi hospitalet kun udleverede nok til en uge ad gangen. De to første gange var det frygtelig besværligt. Nu håbede vi på, at det ville gå mere glat denne gang. Far havde brug for insulin til sine daglige indsprøjtninger. Holder man for lang pause med insulin, kan det føre til forhøjet blodsukker og give symptomer som kvalme og opkast, øget søvnbehov, nedsat appetit m.m. Derfor holdt vi i familien skarpt øje med far.

Vejen til byen lå øde hen. Vi så ikke en eneste bil på hele turen. Ved alle indfaldsveje var der opstillet blokader, og ved vejsiden patruljerede landsbykadrer med armbind. Langs hovedvejen hang der bannere fra træ til træ påtrykt forbud mod forsamling og spil.

Efter en halv time var vi fremme ved byen. Et kæmpe køretøj placeret på tværs af vejen levned os kun lige plads nok til at komme igennem med vores trehjulede, og i et telt,

Med min far på vej til undersøgelse.

Efter Covid-19 epidemien var bragt under kontrol, kunne alle igen gå til lægen på det lokale hospital. Alle bar mundbind, og der var en nervøs stemning.

der var slået op ved siden af, sad de, der var ansvarlige for at kontrollere køretøjer på vej til byen. Jeg viste dem vores attest, og de vinkede os igennem. Det var første gang, efter jeg kom hertil fra Beijing for mere end 40 dage siden, at vi så lukkede døre og porte til hvert eneste hjem langs vejen.

Vi nåede frem til byens hovedgade og her blev vi standset ved endnu en midlertidig vagtpost. Endnu en gang fandt jeg vores attest frem. Vagterne kastede et blik på den og lod os passere.

Ved indgangen til hospitalet stod fem kampklare medarbejdere klædt i beskyttelsesdragter. Far og jeg gik først hen til en registreringsdisk, hvor vi fik målt temperatur, og da alt var i orden, gik far ind for at købe sin medicin.

Jeg var på vej til at følge efter ham men blev stoppet af en medarbejder. Jeg råbte efter far: "Køb nu ikke for lidt! Ellers skal vi bare snart af sted igen." Far nikkede og fortsatte den velkendte vej. Medarbejderen sagde: "Det er ikke sådan, at man bare kan

Far er på vej ud fra hospitalet med sin insulin.

bede om at købe mere. Man får en fastsat mængde.”

Det var så forklaringen på, at insulinen altid kun rakte til omkring en uge. Efter lidt tid kom far ud med regningen fra lægen og bad mig komme ind for at betale. Jeg fik igen checket, at min temperatur var normal, og blev lukket ind.

Da jeg betalte, fik far øje på prisen og sukke- de indigneret: ”Hvorfor er det så dyrt? Når jeg køber insulin på apoteket, koster det ikke nær så meget!”

”Sådan er priserne på hospitalet,” sagde medarbejderen bag lugen.

Far ville sige noget mere, men jeg brød ind: ”Det er ikke så mange penge, far, det er ikke noget at snakke om.” Der var folk omkring os, som kiggede, og jeg følte mig pinligt berørt. Da vi var kommet ud fra hospitalet, spurgte far, hvor meget jeg havde betalt, og jeg svarede 158 *kuai*. Han nikkede: ”Det er godt nok. Vi har fået modregnet nogle-og-ty- ve *kuai*.”

Jeg startede motorcyklen, og far, der sad bagved på ladet, fortsatte: ”Faktisk er medicinen ikke så dyr, når tilskuddet fra sygeforsikringen bliver trukket fra. Er det ikke det, du mener?”

Jeg nikkede. Jeg var klar over at far bragte emnet op igen, fordi han følte sig utilpas ved, at jeg havde betalt.

På hjemturen var vejen lige så øde som før.

Far sukkede bevæget: ”I hele mit liv har jeg aldrig set noget lignende”.

”Og vi aner ikke, hvornår karantænen får en ende”, svarede jeg.

Far lo: ”Længes du efter at komme tilbage til dit arbejde i Beijing?”

”Jeg kan fint arbejde online herhjemme, så jeg forsømmer ikke noget”, sagde jeg.

”Det er jo godt”, mente far.

Efter en stund tilføjede han: ”Du har aldrig været hjemme hos os i så lang tid. Sådan en chance kommer nok ikke igen”.

”Du er vel ikke ved at være træt af at have mig i huset?” svarede jeg lidt for sjov.

Far gav mig et klap på ryggen: ”Ikke det mindste! Du må blive så længe, det skal være. Du aner ikke, hvor glad jeg er.”

Så spurgte han: ”Keder du dig her? Livet på landet er jo ikke så spændende som i byen.”

”Nej, jeg er rigtig glad for at være her”, svarede jeg.

Det var ikke løgn. Jeg havde tænkt over, hvordan det var hvert år, når jeg kom hjem til nytår. Der gik ikke mere end et par uger, før jeg igen havde travlt med at komme tilbage til Beijing. Jeg var som en gæst på besøg, jeg pakkede ikke engang min kuffert ud, for jeg skulle jo alligevel snart rejse igen. Nogle dage gik med at gå rundt til familie og naboer og ønske godt nytår, og nogle dage gik med at mødes med gamle venner, så den tid, jeg faktisk tilbragte sammen med mine forældre, var ganske kort.

Men i år var det anderledes. Siden jeg forlod Beijing 19. januar, havde jeg tilbragt mere end 40 dage hjemme.

Jeg havde selvfølgelig spurgt mig selv, om jeg fortrød, at jeg var taget hjem til nytår i år. Inden jeg rejste, var jeg udmærket klar over, at der var en virus i udbrud, og jeg kunne sagtens have aflyst rejsen og være blevet i Beijing, som en del af mine venner havde gjort. Men dengang var epidemien endnu ikke brudt ud for alvor, og det virkede stadig sikkert nok at rejse. Alligevel var der mange, der i timerne før nedlukningen greb chancen og forlod Hubei. En af dem var en god ven, som kom forbi, inden han rejste, og spurgte, om vi skulle tage af sted sammen, hvilket jeg takkede nej til.

Rapsmarker i fuldt flor bag vores hus. Luften var fuld af blomsternes duft.

At efterlade sine forældre og selv flygte. Det kunne jeg ikke få mig til, og jeg var taknemmelig for, at jeg blev. Havde jeg ikke været her, ville far være endnu mere bekymret, når han skulle hente medicin og den slags.

Attesten lå stadig i min lomme, og ved vejsidekontrollen på hjemvejen blev jeg ikke bedt om at finde den frem endnu en gang. Jeg kom til at tænke på attestens første linje: "Patient Deng XX (min fars navn), mand, 69 år ...". Min far ville snart fylde 70 år.

Jeg mærkede et sug af bekymring. Selvfølgelig kendte jeg min fars alder, men først nu under mit ophold herhjemme, havde jeg bemærket, hvor meget han var ældet. Efter lang tids sygdom var han svundet ind, hans ansigt var blevet blegt, hans gang usikker, og han faldt ofte i søvn foran fjernsynet. Årene havde sat deres spor, og min far var langsomt ved at blive en gammel mand. Og min tid tilbage sammen med ham var derfor så kort.

Tidligere kunne jeg, ærligt talt, blive virkelig træt af min far. I bund og grund er det nok, fordi vi ligner hinanden for meget. Det føltes som at se sig selv i et spejl og ved første blik kun se det, der vakte ubehag. Jeg er en yngre udgave af min far, og ifølge min mor er vi også i temperament som to alen ud af et stykke. Hun siger altid: "Tal nu ikke som din far, uden at bruge hovedet".

Episoden på sygehuset, hvor min far hørte på stød, at medicinen var dyr, havde irriteret mig på den der velkendte facon. Far havde ikke kontrol over sine følelser, han fremstod naiv som et barn, en smule kujonagtig og samtidig impulsiv. Når jeg kigger på mig selv, ser jeg alt det, jeg har arvet fra min far, et barnligt temperament: god af natur men temmelig selvoptaget.

Fars ivrige snak om medicinpriser mindede mig om en episode, som ligger en del år tilbage. Jeg var i Ejin, i Indre Mongoliet, og fik et opkald hjemmefra. Det var far, der spurgte, hvad jeg lavede. Jeg fortalte, at jeg var i Indre Mongoliet og skulle lige til at fortælle, at jeg var på ferie, da han nervøst brød ind:

"Betaler din arbejdsplads udgifterne?"

Den bemærkning fik alarmklokkerne til at ringe, og jeg svarede ham helt enkelt: "Ja da, jeg får hele turen betalt."

"Nå, det var godt", sukkede far dybt.

De næste gange vi talte i telefon, spurgte han: "Har du nu fået pengene refunderet?" og jeg svarede: "Det har jeg, ja, det har jeg." En måned senere begyndte far igen: "De der penge du lagde ud, da du var i Indre Mongoliet ..." "Dem har jeg fået, jeg har fået det hele," forsikrede jeg ham. Først da var far beroliget.

Min far var bange for at mangle penge. Hver en mønt blev vendt og drejet og skulle bruges fornuftigt. I mit liv er det at rejse kilde til vigtige oplevelser og erfaringer, men glæden og tilfredsheden ved rejserne kan jeg ikke dele med min far. Han ville ikke kunne forstå mig. Jeg har flere gange forsøgt at dele oplevelser med ham, men hver gang lød hans indvending: "Lad nu være med at fråse med dine penge. Hvad skal de rejser til for? De giver jo ikke mad på bordet". Herefter har jeg været tilbageholdende med at fortælle ham om mit liv.

Min fars bekymring havde dog en følger-virkning for mig: Jeg brugte selvfølgelig af mine egne penge, men det var med en udefinerlig følelse af skam. For eksempel kunne jeg tænke: "De penge, som jeg bruger på denne rejse, kunne lige så godt være brugt på at give mine forældre mad på bordet eller betale for et lægebesøg". Når jeg brugte penge på mig selv, følte jeg mig som en egoist, der kun tænkte på min egen fornøjelse. Når jeg var ude at spise dyrt, lød min indre stemme: "I hele deres liv har far og mor aldrig smagt så god mad, og alligevel spiser jeg, til jeg er proppet." Den slags skyldfølelse er som et bundløst hul, der aldrig kan fyldes.

Følelsen var altid stærkest omkring nytår. Hvert år, når jeg kom hjem for at fejre nytåret, købte jeg nyt tøj til mine forældre, forærede dem lidt penge, hyggesnakkede og så TV sammen med dem. Det lettede min dårlige samvittighed en smule, men så snart jeg tog derfra, blev jeg igen overvældet af den dybe følelse af at være i gæld. Den tid vi havde sammen, var alt for kort, og adskillelsen for lang.

Hver en telefonsamtale jeg havde med mine forældre, når jeg var i Beijing, blev fulgt af et stik af smerte. Vi talte om banale ting, om hvad vi havde spist, om vejret var varmt eller ej, om lønnen var gået ind. Vi var alt for langt fra hinanden. De mente, jeg arbejdede for hårdt, jeg mente, deres liv var for hårdt. Ingen af os var helt ærlige, vi sagde bare hver især, at vi havde det helt fint. I den trivielle samtale pauser kunne jeg høre deres bekymring og uro.

Hjemme igen hjalp jeg far indenfor, så han kunne hvile sig på sofaen. Mor kom ind og ville høre, hvor vi havde været, og jeg fortalte om vores tur. Mor sendte far et blik:

"Du kunne vel selv have købt din insulin! Hvad skulle du slæbe Anqing, din søn, med for?"

Far grinede og sagde: "Hvis jeg ikke kan bede min søn tage med mig, hvem kan jeg så bede om det?"

"Du ...! Du vil bare have din søn til at punge ud. Jeg ved godt, hvad du er ude på," sagde mor med en stram mine.

Far grinede igen: "Hvis jeg ikke kan regne med min søn, hvem kan jeg så regne med?"

Jeg brød ind: "Det var altså ikke så dyrt, mor, du skal ikke være bekymret."

"Du har allerede sendt os 10.000 *kuai*, som han ikke rører, og så lader han dig betale," sagde mor.

"De penge er gemt til senere. Hvis vi pludselig bliver alvorligt syge, kan de blive vores redning", forklarede far.

Gennem de senere år har jeg sendt penge hjem, til hjælp i hverdagen og til udgifter ved sygdom. Far har været syg længe og har ikke selv kunnet tjene penge. I det daglige har de været afhængige af, at mor tog forefaldende arbejde for at supplere deres indtægt. Somme tider arbejdede hun på cementfabrikken sammen med min tante, og somme tider skrabede hun maling på skibsværftet ...

Jeg lavede engang et regnestykke for mor: Lagde vi de 1000 *kuai* tjent på at sælge hjemmedyrket sesam sammen med de andre små beløb fra mors forefaldende arbejde, gav det en årlig indtægt på lidt mere end 10.000 *kuai*. Herfra skulle vi trække fars læge- og medicinudgifter, og så havde de stort set ingenting tilbage til at leve for hele året. Man kan sige det sådan, at det eneste de havde at leve for, var de penge, jeg sendte.

Det er ikke, fordi jeg aldrig har beklaget mig. Når jeg var i Beijing og hørte min fars stemme i telefonen: "Jeg har noget, jeg gerne vil tale med dig om ..." så hørte jeg straks de næste ord for mig: "... har brug for penge". Når far så begyndte at tale om deres gæld, lovede jeg at sende dem 10.000 *kuai* eller mere. Senere ringede mor også og havde noget, hun ville snakke om. De havde ikke haft penge til gaver det sidste halve år, de havde ingen

indtægt, og alle penge var gået til at betale regninger. Igen sendte jeg nogle tusinde *kuai* hjem.

Jeg følte, at de lidt efter lidt regnede med de penge, jeg havde lagt til side af min hårdt tjente løn. Blot et telefonopkald fra dem derhjemme, og straks var pengene forduftet. Det var en ekstremt forvirrende følelse. Og det var umuligt at se, hvornår det ville få en ende.

Min far og mor var ikke selv i stand til at tjene penge. Min bror var gået fallit med sin forretning, så uanset den gode vilje var der ingen vej. Hvad kunne de gøre? Jeg forstod deres situation fuldstændig, der var kun mig til at hjælpe dem. Så jeg var den første, de ringede til.

Men hvorfor mig? Inderst inde følte jeg mig forurettet. Noget, jeg umuligt kunne sige til dem. De følte sig ængstelige og skyldbetyngede og tilføjede hver gang forsigtigt: "Hvis du ikke har pengene ..."

Jeg kunne ikke lade stå til, mens de sank dybere og dybere. Selv om jeg følte mig forurettet og fuld af modstand, så var det trods alt kun følelser. I sidste ende sendte jeg dem alligevel altid pengene, og i øvrigt ville jeg aldrig kunne røbe mine følelser over for dem. Mine forældre var blevet svage og hjælpeløse. Jeg kunne umuligt svigte dem.

Det var ikke før under epidemien, hvor far og jeg tog til byen sammen for at hente fars medicin, at jeg for første gang mærkede, at følelsen af indestængt bitterhed var helt væk. Det var 7. februar, og fars insulin var sluppet op. Der var ikke andre måder at komme til byen på, så vi måtte tage den trehjulede el-motorcykel.

Halvvejs til byen stødte vi på en vejspærring, som vi ikke kunne passere, og far bad mig blive for at passe på køretøjet, mens han selv fortsatte til byen for at ordne medicinindkøbet. Jeg ventede i næsten tre timer, før jeg så far slæbe sig langsomt frem ad den lille vej nede fra Yangtze-flodens store dige. Hans langsomme og kraftsløse gang fortalte mig, at han ikke havde fået fat i medicinen.

Op ad bakken kunne han næsten ikke få vejret, fødderne gled i mudderet, og benene rystede under ham. Jeg skyndte mig hen for at støtte ham. Der var våde pletter under armene på hans tøj. Jeg spurgte ham, hvordan det var gået, og han rystede på hovedet: "Alle apoteker var lukkede, og de tog ikke telefonen. Der var ikke et menneske på hovedgaden, og alle steder brølede højtalerne, at man skulle beskytte sig mod epidemien."

Jeg glemmer aldrig synet af min far, da han kom gående på den måde, den smertefulde følelse vil blive siddende i mig altid. Det var først i det øjeblik, det virkelig sank ind: Min far og min mor var ældet hurtigere, og de var mere skrøbelige og hjælpeløse, end jeg havde forestillet mig. Ugerne sammen med mine forældre havde forvandlet mig fra at være en "gæst" på besøg nogle få dage til en, der boede hos dem som en del af familien.

Før i tiden tog jeg ikke megen notits af de ting, de talte om i telefonen. Tværtimod. Manglede de penge, så sendte jeg penge. Kunne pengene bruges til at løse nogle problemer, var det fint.

Men egentlig var det ret egoistisk. Jeg havde ingen fornemmelse for, hvad min far og mor følte. Deres bekymringer for hvordan den sidste del af deres liv vil blive, bekymringer for sygdom, bekymringer for hvordan de skulle klare sig, det vedkom ikke rigtigt mig, langt væk i Beijing. Nu, derimod, var det an-

derledes. Nu havde jeg selv set fars usikre gang, jeg havde set mors sår på hælene, jeg havde set deres fortabte blikke, når de skulle bruge en *kuai* eller to på noget ...

De nævnte aldrig selv noget om den slags. Mine forældre har fulgt det princip, at "det skal vi ikke belemre børnene med", men hvad mine øjne havde set, kunne mit hjerte ikke glemme. Jeg mener ikke, der var noget forkert i, at jeg beklagede mig over mine forældre. Det var ganske enkelt, fordi vi levede hver vores liv, hvor ingen af os klart forstod den andens virkelighed. I en familie kan der være så mange følelsesmæssige forviklinger, og for at undgå at såre nogen valgte vi alle at være tavse og tilbageholdende.

Nedlukningen tvang os til at tilbringe tid sammen, hvilket var godt for os. Karantænen gav os mulighed for virkelig at forstå hinandens liv og styrkede vores følelser for hinanden.

Vejen til byen var spærret, og den trehjulede kunne ikke komme igennem. Min far måtte gå resten af vejen til hospitalet i byen. Det tog ham mere end en time hver vej.

五

Den aften gik min far tidligt i seng. Jeg sad ovenpå og læste, da min mor som vanligt kom op for at snakke lidt. Jeg fik den ide at vise hende en dokumentar om mig selv på computeren. Jeg syntes, jeg burde give mine forældre et lille indblik i mit liv. Det var første gang, min mor så en optagelse med mig, og efter at have set den til ende sagde hun med et smil:

"Jeg har været bekymret for, om du nu var en god fortæller, men det kan jeg jo se, du er. Du udtrykker dig rigtig godt."

Jeg smilede tilbage: "Du behøver ikke være bekymret for mig, jeg klarer mig rigtig godt. Før har du ikke helt vidst, hvad jeg lavede. Nu har du både set, hvor jeg bor, og hvad jeg laver."

Mor nikkede: "Sådan er det at være mor, jeg er altid bekymret for, at der vil ske dig et eller andet."

Jeg fortsatte: "Jeg har skrevet en del essays, der handler om dig. Kunne du tænke dig at høre et?" Hun sagde ja tak. Før i tiden havde jeg ikke turdet foreslå det, jeg ville have følt mig forlegen. Min mor har aldrig læst en bog. Hun har ikke lært skrifttegn, så hun ville aldrig selv kunne læse mine fortællinger. Nu syntes jeg, tiden var inde. Jeg satte mig ved siden af mor og lagde armen om hende, imens vi sammen lyttede til *Yu Mu Tongxing* (På tur med min mor). Det er beretningen om en dag, hvor jeg fulgte min mor til læge i Jiujiang, indtalt af en professionel oplæser.

Iført sin nye, blomstrede bomuldsjakke sad mor med halvlukkede øjne og lyttede: "Det er rigtigt, det var det år med SARS, hvor du var på skolen og ikke måtte komme udenfor i en måned. Din tante og jeg cyklede langt for at give dig lidt forskellige ting. Det havde jeg ikke troet, at du kunne huske."

"Det husker jeg tydeligt," sagde jeg "Vi stod på hver sin side af skoleporten, hvor du kunne række mig det, I havde med."

Da vi havde hørt essayet til ende, smilede mor. Jeg forstod, at hun var glad men ikke vidste, hvordan hun kunne udtrykke det. Så spurgte jeg forsigtigt:

"Jeg kunne egentlig bare blive boende herhjemme?"

Mor svarede hastigt: "Hvordan skulle det kunne gå? Beijing er jo dit liv. Du har et godt arbejde og er glad der, selvfølgelig skal du tilbage til Beijing."

Tanken om at blive boende hjemme havde faktisk strejft mig. Jo længere tid jeg var hjemme, jo mere ønskede jeg at forblive tæt på mine forældre. Jeg har længe fartet rundt i øst og vest, nu tænkte jeg mere på at være til rådighed. Men at bo her i længere tid? Hvad kunne jeg arbejde med her? Kunne jeg tjene nok ved at skrive til at forsørge mig selv og mine forældre? Jeg ville være afskåret fra mine venner og livet i byen. Kunne jeg for alvor vænne mig til det? Jeg vidste det ikke, og ingen kunne give mig svaret. Jeg måtte bare mærke efter, hvad jeg havde mest lyst til. Men uanset hvad fortrød jeg ikke, at jeg var taget hjem. Når alt kommer til alt, sker noget som det nok kun den ene gang i livet. Så jeg må sætte pris på det.

Mor og jeg snakkede lidt endnu, før hun rejste sig: "Det er ved at være sent, du må også se at komme i seng." Jeg nikkede.

Mor gik et par skridt, drejede hovedet og smilede: "Du kan høre lyden af din fars snorken, ikke?" Jeg lyttede opmærksomt, jo, det kunne jeg.

"Han er faldet i søvn. Du må også hellere komme i seng." Jeg nikkede igen.

Så gik mor, et skridt ad gangen, og jeg hørte lyden af hvert af hendes trin ned ad trappen.

Essayet er oversat fra kinesisk af *Jette Jørgensen*, cand.mag. i Kinastudier, cand.mag. i nordisk sprog og litteratur, filosofi og musik og *Anne Zachariassen*, cand.mag. i Kinastudier, BA i Kinastudier og antropologi, sygeplejerske og akupunktør ©

Alle fotos er taget af Deng Anqing ©

Dagen før jeg rejste tilbage til Beijing, tog jeg et billede af mine forældre foran deres hus.

PÅ DANSK HEDDER KINAS HOVEDSTAD PEKING

Navnet på Kinas hovedstad har været det samme siden 1403. I over 200 år har vi i Danmark kaldt den for Peking.

Hvorfor har det danske sprog de seneste to årtier overtaget den amerikanske bogstavering og udtale af Kinas hovedstad og glemt sin egen tradition?

北京

De kinesiske skrifttegn er over 3.500 år gamle.¹ Da de første europæere kom til Kina og ville berette om kinesiske forhold, måtte de også finde en måde, hvorpå de kunne transskribere de kinesiske skrifttegn til latinske bogstaver. Hvad skulle man gøre? Hvilke principper skulle man følge? Eksempelvis fik de kinesiske filosofiske læremestre Kongzi 孔子 og Mengzi 孟子 gode latinske navne, Confucius og Mencius i jesuitternes første forsøg.

Den første komplette og gennemarbejdede transskription af kinesiske skrifttegn til latinske bogstaver blev udarbejdet af to britiske diplomater og sinologer, Thomas F. Wade (1818-1895) og Herbert A. Giles (1845-1935). De tilbragte begge lange perioder i Kina. Transskriptionen kaldes Wade-Giles og er baseret på en metode udarbejdet af Wade i 1867, som senere blev videreudviklet og systematiseret af Giles og udgivet i 1892.²

Wade-Giles-systemet blev anvendt overalt i den vestlige verden frem til 1980'erne, men ses i dag kun sjældent. Ingen ville i dag bruge Wade-Giles-systemet og skrive Hsi Chin-P'ing, som er den korrekte Wade-Giles-transskription for navnet på Kinas præsident Xi Jinping 习近平.

Den transskription til latinske bogstaver, som det kinesiske postvæsen valgte i begyndelsen af 1900-tallet, lå tæt op ad Wade-Giles. Næsten alle landkort og al litteratur skrevet på europæiske sprog anvendte helt op til begyndelsen af 1980'erne det kinesiske postvæsens transskription af skrifttegnene for Kinas mange provinser og byer. Mange af navnene nikker vi stadig genkendende til: Nanking, Soochow, Hangchow, Kiangsu, Chungking, Chengtu, Szechwan, Sian, Kweilin, Amoy og Tsingtao. Kinas postvæsen var en del af Kinas kejserlige toldvæsen. Formelt under Kinas regering men reelt styret af briterne.

I 1958 introducerede den kinesiske regering selv de latinske bogstaver med systemet Hànyǔ pīnyīn fāng'àn 汉语拼音方案

(retningslinjer for kinesisk lydbogstavering).³ Formålet var inden for undervisning i kinesisk sprog at indføre en lydskrift med bogstaver, der kunne fremme en standardiseret udtale i Kina af den officielle dialekt Pütōnghuà 普通话 (det almindeligt talte sprog, som man nu kaldte det) eller mandarin, som det blev kaldt og stadig ofte kaldes i udlandet. Arbejdet var blevet startet i begyndelsen af 1950'erne og byggede på flere systemer udviklet siden begyndelsen af 1900-tallet.⁴ Brugen af *hanyu pinyin* i sprogundervisning og i ordbøger blev i de følgende år introduceret i hele Kina.

Da formålet med *hanyu pinyin* alene var at fremme læsefærdigheden i Kina, fortsatte Kina med officielt at bruge Wade-Giles-systemet til transskription af person- og stednavne, dog i en modereret udgave. Man skrev for eksempel Teng Hsiao-ping og Liu Shao-chi, som i den oprindelige Wade-Giles-transskription blev skrevet Teng Hsiao-p'ing og Liu Shao-ch'i. For flere stednavne fastholdt man den gamle postale transskription og skrev Peking, Canton og Tientsin. I den modererede Wade-Giles-transskription skulle navnene have været skrevet Peiching, Kuangchou og T'ienchin.

Den 1. januar 1979 begyndte Kina officielt at anvende *hanyu pinyin* i alle publikationer udgivet i Kina på sprog, der benyttede latinske bogstaver. Man skrev nu Mao Zedong, Zhou Enlai,⁵ Liu Shaoqi og Deng Xiaoping. Og man begyndte at bruge de latinske bogstaver *Beijing* for landets hovedstad. Canton blev til Guangzhou og Nanking til Nanjing. Shanghai har altid været skrevet ens i Wade-Giles og *hanyu pinyin*. Den konsekvente anvendelse af *hanyu pinyin* bragte en logik og ensartethed til veje.⁶ I 1982 vedtog Den Internationale Standardiseringsorganisation (ISO)⁷, med hovedsæde i Geneve, at *hanyu pinyin* fremover skulle være den internationale standard for transskription af kinesiske skrifttegn til latinske bogstaver.⁸

Men Peking hed fortsat det samme på kinesisk⁹, skrevet med de to kinesiske skrifttegn 北 (nord) og 京 (stad) – 北京 – akkurat, som man havde gjort siden 1403.¹⁰ Transskriptionen af kinesiske skrifttegn til sprog, der ikke anvendte latinske bogstaver – for eksempel arabisk, russisk, græsk, hebraisk og hindi – forblev uændret.

Udtalen af navnet på Kinas hovedstad forblev også uændret med et *bei* (ligesom i

det engelske *baker*) og et *djing* udtalt nasalt og med et skarpt *i*. Dertil kom de kinesiske sprogtone, hvor *bei* ligger dybt og *djing* ligger højt.

Det har altid været svært for udlændinge at udtale *Beijing* korrekt på *putonghua* eller mandarin. Og folk i Peking er tilmed lige glade. Udtalemæssigt er man vant til mange fremmedartede udtalemåder. Alene de kinesiske dialekter udtaler Peking forskelligt. På kantonesisk udtales Peking *Bakging*, på shanghainesisk *Pudjing* og på Fujian-dialekten, *minnanhua*, udtales Peking *Pak-Kia*. Med introduktionen af de latinske bogstaver *Beijing* er endnu flere fremmedartede udtalemåder kommet til, nu på vestlige sprog.

I den europæiske kultur introducerede franskmændene for første gang en latinsk transskription af Peking i form af *Pékin*. Andre europæiske lande overtog derefter den franske stavemåde. *Pékin* – udtalt på fransk med et nasalt og skarpt *i* – ligger i virkeligheden ganske tæt på den måde, som folk i Peking selv udtaler deres bys navn med en retrofleks "r"-lyd til sidst.

Da USA den 1. januar 1979 oprettede en ambassade i Peking – efter 30 års fravær – fik den navnet *the Embassy of the United States of America in Beijing*¹¹. USA fulgte dermed Kinas nye officielle latinske stavemåde af Kinas hovedstad, *Beijing*, som den kinesiske

regering havde besluttet skulle træde i kraft fra samme dato.¹² Op gennem 1980'erne blev *hanyu pinyin* stavemåden for kinesiske personnavne relativt hurtigt almindelig i tekster med latinske bogstaver, skrevet uden for Kina. For kinesiske stednavne holdt man fast i de mest kendte stednavne.

I november 1986 meddelte den store amerikanske avis New York Times, at man nu holdt op med at skrive "Peking" og fremover ville anvende "Beijing". Inden for et år fulgte alle større amerikanske aviser New York Times' eksempel. Det britiske The Guardian og BBC fulgte efter nogle år senere.¹³

Fra midten af 1990'erne begyndte Kinas bruttonationalprodukt at vokse med to cifrede væksttal, antallet af amerikanske og andre vestlige virksomheder og forretningsfolk i Kina voksede, og Kina var på vej ind i Verdenshandelsorganisationen WTO.¹⁴ USA var verdens største økonomiske, politiske og militære magt og herfra blev navnet "Beijing" bestandigt gentaget. I slutningen af 1990'erne begyndte alle angelsaksiske lande at skrive "Beijing" i stedet for "Peking". Danmark, Sverige og Norges ambassader i Peking fulgte efter.

Det gjaldt dog ikke for de øvrige europæiske lande og andre lande. I dag hedder det fortsat således:

Embaixada de Portugal em Pequim
 Embajada de España en Pekín
 Ambasciata d'Italia a Pechino
 Die Botschaft der Bundesrepublik Deutschland in Peking
 Ambassade de France à Pékin
 Ambasada Polski w Pekinie
 Veleposlaništvo Republike Slovenije v Pekingu
 Посольство России в Пекине (russisk – Pekine)
 Πρεσβεία της Ελλάδας στο Πεκίνο (græsk – Pekino)
 Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden in Peking
 Sendiráð Íslands Peking
 Die Botschaft von Schweiz in Peking
 Magyarország Nagykövetsége Peking (Ungarn)
 Pekingin suurlähetystö (Finland)

Samt:

نيكيب يي فيدو حسلا في بجر علأ تكل مملأ قرافس (Bikin)
 北京の日本大使館 (japansk – bruger kinesiske tegn)¹⁵

Kejser Yongle var Ming-dynastiets tredje kejser og regerede fra 1402 til 1424. I 1403 flyttede han Kinas hovedstad fra Nanjing til byen Beiping (Den nordlige fred), som samtidig skiftede navn til 北京, Peking (Den nordlige stad). Et navn, som byen lige siden har haft.

Kejser Yongle startede opførelsen af Den forbudte by, Minggravene nord for Peking, reparerede og genåbnede Den store kanal og udvidede brugen af det kejserlige eksamenssystem. Personlige udnævnelser, som faderen kejser Hongwu havde gjort brug af, ophørte dermed. Det var også under kejser Yongle, at admiral Zheng He foretog sine store sørejser til blandt andet Sydøstasien, Indien og Afrika.

I 1986 skrev den danske sprogforsker og formand for Dansk Sprognævn, professor Erik Hansen, Københavns Universitet¹⁶ om den danske anvendelse af *hanyu pinyin*:

”Fra nytår 1979 indførte Kina det såkaldte pinyin-system til gengivelse af kinesiske navne med latinske bogstaver. Formålet var at få vedtaget ét konsekvent system, således at samme kinesiske navn altid bliver gengivet på samme måde fx i europæiske sprog.

Den hidtidige måde at skrive kinesisk på var baseret på engelsk; det var en slags forsøg på at gengive en kinesisk udtale i engelsk ortografi! Pinyin er helt baseret på kinesisk.

Imidlertid anbefalede kineserne selv, at navne der i lang tid havde været kendte og som havde fået deres faste (men muligvis skrupforkerte) skrivemåde, skulle fortsætte som de var. *Kina* skal derfor stadig hedde *Kina* og ikke *Zhongguo*; andre navne der bør bevares i deres traditionelle form, er *Peking* (Beijing), *Shanghai* og *Kanton*. Man bør således fortsætte med at sige og skrive *Peking*. Det fornærmer man ingen med – hverken kineser eller svensker drømmer om at sige *København!*”¹⁷

I 1989 stillede professor Erik Hansen spørgsmålet: Beijing eller Peking? Hans svar fulgte igen dansk sprogtradition:

”Beijing eller Peking? I 1979 indførte Kina

en ny måde at gengive kinesiske navne med latinske bogstaver. (..) Efter pinyin-skrivemåden skal *Peking* skrives *Beijing* og *Kina* skrives *Zhongguo*. (..) kineserne har selv anbefalet, at vi ikke laver om på traditionelle skrivemåder, som er stærkt indarbejdede. Så derfor stadigvæk: *Kina*, *Peking*, *Shanghai*, *Hongkong* og *Kanton*.”¹⁸

Princippet er det samme, som vi på dansk anvender for andre internationalt kendte byer og begreber.

På dansk siger vi Rom. Taler vi engelsk, siger vi Rome, og taler vi italiensk, siger vi Roma. Paris skrives ens på dansk, engelsk og fransk, men udtalen på de tre sprog er forskellig. Ingen dansker ville sige, at man lige har besøgt ”Pari”. Ligeledes med begrebet – én meter, one meter og un mètre.

Følger vi professor Erik Hansen, så siger vi Peking, når vi taler dansk. Beijing, når vi taler engelsk og 北京, når vi taler kinesisk.

Peking er en del af vores danske sproglige tradition. Vi har i over 200 år sagt og skrevet Peking som navnet på den kinesiske hovedstad. Pekingand, Pekingopera, Pekingeser og Pekingmanden er en del af vores danske sprogkultur. På kinesisk hedder det alt sammen ganske vist noget helt andet, nemlig *beijing kaoya*, 北京烤鸭 – ristet pekingand – *beijing jingju*, 北京京剧 – pekingdrama og – *beijing yuanren* – 北京猿人, pekingurmenesket. Det er uredkommende for det danske sprog.

Professor Erik Hansen forudså ikke den betydelige angelsaksiske sproglige indflydelse i Skandinavien i årene efter 1990, en indflydelse, der i dag også afspejler sig i den udbredte brug af ordet ”Beijing”.

Men ”Beijing” er da den officielle kinesiske latinske bogstavering af Peking og slet ikke amerikansk? Rigtigt, det er den regel, som Kina selv følger. Men Kina opfordrer ikke andre sprogområder til at følge de kinesiske regler generelt men derimod til fortsat at bevare de sprogtraditioner, som de enkelte lande selv måtte have. Brugen af ”Beijing” i Danmark skyldes ikke påvirkning fra Kina men kommer fra angelsaksisk sproglig dominans i Danmark.

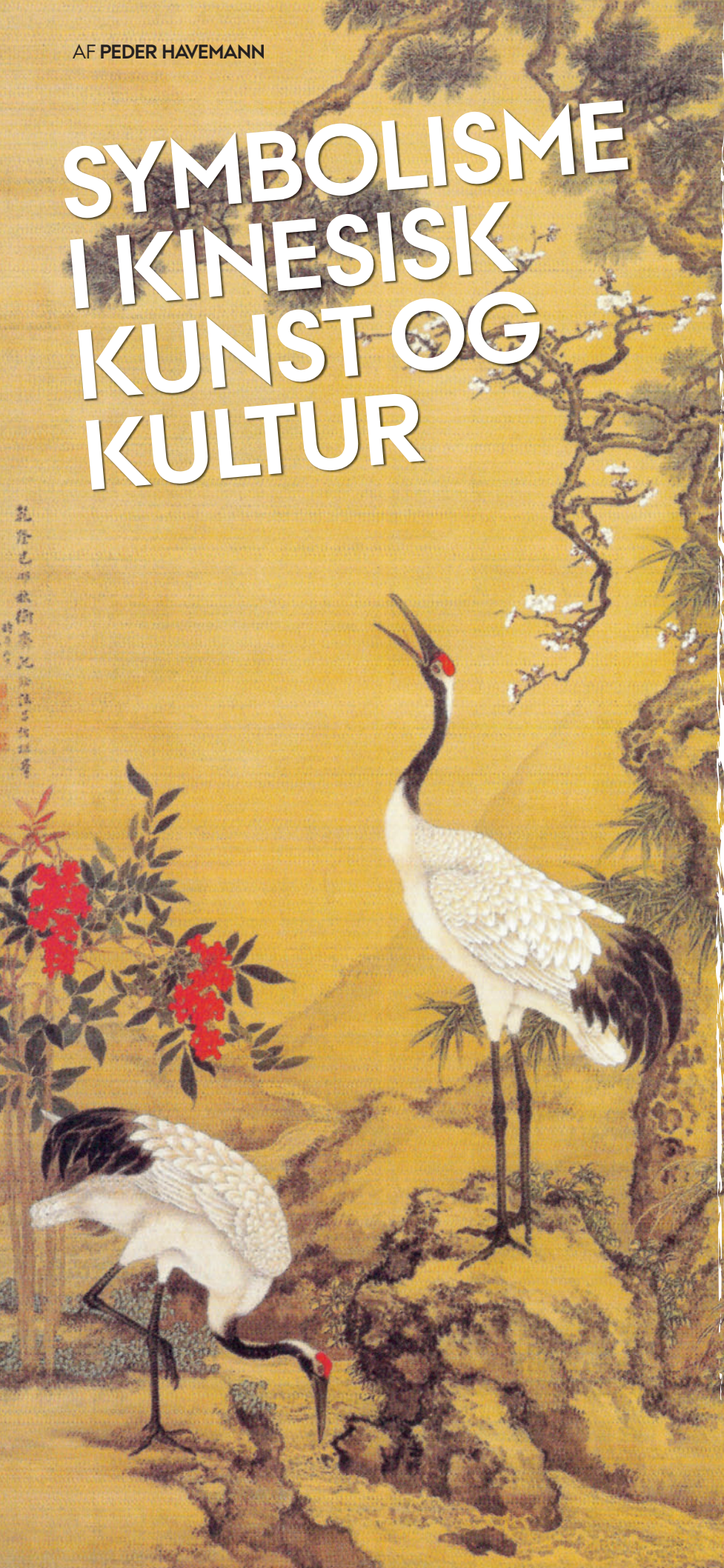
Sprogbrug i indflydelsesrige lande omkring Danmark har gennem historien altid påvirket det danske sprog, uanset danske sprogregler, logik og tradition. Lad os om 25 år se, om kontinental europæiske sprogs indflydelse i Danmark er større end i dag. ■

- 1 De ældste kinesiske skrifttegn kan dateres tilbage til 1200 fvt. Det var under Shang-dynastiet fra 1600 til 1046 fvt. Skrifttegnene var indgraveret på såkaldte orakelben og blev udgravet i byen Anyang i Henan-provinsen i 1920'erne.
- 2 A Chinese-English Dictionary, by Herbert A. Giles, H.B.M. Consul in Ningpo, 1892, London.
- 3 Hanyu pinyin har fire tonalmærker også kaldt første, anden, tredje og fjerde tone.
- 4 Blandt andet systemet Gwoyue Romatzyh 国语罗马字 udarbejdet i 1920'erne af den kendte lingvist Zhao Yuanren 赵元任 og med bidrag af forfatteren Lin Yutang 林语堂.
- 5 Mao Zedong og Zhou Enlai blev i Wade-Giles skrevet Mao Tse-tung og Chou En-lai.
- 6 Controversy Arises on Chinese Spelling, 30. september 1979, New York Times
- 7 International Standard Organisation (ISO).
- 8 ISO 7098:1982. Documentation — Romanization of Chinese. <https://www.iso.org/standard/13682.html>
- 9 Under Republikken Kina, ledet af Chiang Kai-shek (蒋介石, i hanyu pinyin skrevet Jiang Jieshi. Stave-måden ”Kai-shek” er baseret på kantonesisk udtale. ”Chiang” er baseret på Wade-Giles) og hans parti Guomindang (国民党, i Wade-Giles skrevet Kuomintang og forkortet KMT), var Nanjing Kinas hovedstad fra 1928 til 1949. Pekings navn blev ændret til 北平, Peip'ing i Wade-Giles eller Beiping i hanyu pinyin – Den nordlige fred – fordi tegnet 京 (jing) kunne associeres med en hovedstad. De kinesiske tegn for Tokyo, også anvendt i Japan, er således 东京, (Dongjing), Den østlige hovedstad.
- 10 Peking fik navnet 北京, Den nordlige hovedstad, da den tredje Ming-kejser Yongle i 1403 gjorde Peking til Kinas nye hovedstad i stedet for Nanjing, 南京, Den sydlige hovedstad. Byen Peking har gennem historien haft mange navne, i 1045 fvt. første gang som Jicheng. I de følgende 1.000 år havde byen navn flere navne blandt andet Yandu, Yanjun, Youzhou, Zhuojun, Fanyangjun og Guangyangjun. Under Liao-dynastiet fra 916 til 1125 havde byen navnene Nanjing, Yanjing og Yanshanfu. Under Jin-dynastiet 金朝, (1115 til 1234) var navnene Zhongdu, Yanjing og Dadu. Men siden 1403 har 北京, Peking, haft det samme navn. (Se foregående note).
- 11 Oprettelsen af diplomatiske forbindelser mellem USA og Folkerepublikken Kina den 1. januar 1979 blev meddelt under Deng Xiaopings besøg i USA december 1978. Samtidig afbrød USA de diplomatiske forbindelser med Republikken Kina, som USA og Republikken Kina havde etableret allerede i 1911. Da Republikken Kinas regering i 1949 flyttede til øen Taiwan, og Folkerepublikken Kina blev oprettet, fortsatte USA de diplomatiske forbindelser med Republikken Kina. Helt frem til 1979 anvendte den amerikanske regering derfor også officielt Republikken Kinas navn for Peking, nemlig Peip'ing.
- 12 Sammenfaldet af de to datoer ses som helt tilfældigt.
- 13 <https://www.lostlaowai.com/blog/china-stuff/chinese-history/from-peking-to-beijing-a-long-and-bumpy-trip/>
- 14 Kina blev i december 2001 medlem af Verdenshandelsorganisationen WTO.
- 15 Se skrivemåder af Peking i en række lande: https://en.wikipedia-on-ipfs.org/wiki/Names_of_Asian_cities_in_different_languages.html.
- 16 Erik Hansen (1931-2017) var en dansk sprogforsker og forfatter. Han var professor i dansk sprog ved Københavns Universitet og formand for Dansk Sprognævn fra 1985 til 2002. Han stiftede i 1974 tidsskriftet Mål og Mæle og var sprogkonsulent for Danmarks Radio.
- 17 <https://sproget.dk/raad-og-regler/artikler-mv/spr-og-brevet-dr/sprogbrev-nr-6/hovedsteder>
- 18 <https://sproget.dk/raad-og-regler/artikler-mv/sprogbrevet-dr/sprogbrev-nr-40/udtale>

Carsten Boyer Thøgersen er tidligere kontorchef i udenrigsministeriet og generalkonsul i Shanghai og Guangzhou. Han er cand.mag. i statskundskab og kinesisk sprog og kultur.

SYMBOLISME I KINESISK KUNST OG KULTUR

乾
隆
己
卯
秋
畫
松
鶴
于
海
濱
書

At den gule farve er forbeholdt den kinesiske kejser, ved folk med kendskab til Kina. Vi kan også genkende kinesisk porcelæn på den blå farve og motivverdenen, og på vores vægge finder man måske skriftruller med bambus og traner. Vi ejer muligvis en tekande, der er udsmykket med pinjetræer, ferskner eller krysantemumblomster, og i vores skab kunne sagtens stå en lille sirligt udskåret drage af jade eller karneol.

Men hvor mange af os kender egentlig til den (fulde) symbolske betydning bag de forskellige motiver og farver i kinesisk kultur?

Symbolisme er et skjult sprog for de særligt indviede, og det er interessant og spændende at gå på opdagelse i. Hvad enten der er tale om kunst, arkitektur, tekstiler eller brugsgenstande, er det interessant at kunne dechifrere de betydninger og tanker, der er blevet lagt i den pågældende genstand.

Når man befinder sig i Kina, er det let at få øje på smukke udsmykninger i templer og på husgavle samt farvestrålende motiver på porcelæn og skriftruller. Den Forbudte By er et sammensurium af symbolik, og ved kejserens hof brugte man flittigt flora- og faunamotiver til at markere rang og tilhørsforhold, og de blev anvendt hos både embedsmænd, tjenestefolk og den kejserlige familie.

Helt specielt i Kina er sammenhængen mellem kunst og skrift. Kineserne har en forkærlighed for at lege med udtalen af kinesiske tegn, forstået på den måde, at der 'blandes rundt' med forskellige skriftegn, der har ca. samme udtale, homofoner.

Et eksempel på det er flagermusen, der på kinesisk hedder *bīanfú*, 蝙蝠. Grundet ligheden i udtalen af *fú* (flagermus蝠) og *fú* (held福) bliver flagermusen brugt som et symbol på held i kinesisk kultur. Flagermusen bliver ofte afbildet i klynger af fem, hvilket repræsenterer de fem velsignelser (langt liv (shòu寿), velstand (fù富), helbred (jiānkāng 健康), dyd (yóuhǎodé 攸好德) og naturlig død (kǎozhōngmìng 考终命)), et stærkt symbol, der kan dateres helt tilbage til Han-dynastiet (206 f.Kr.-220 e.Kr.), da det bliver nævnt i bogen *Shūjīng* 书经, en af de fem konfucianske klassikere. Flagermusen ses ofte pryde bjælker, broer og porcelæn.

Tranen er et andet eksempel på, hvordan kineserne leger med udtalen af ord. En tran hedder på kinesisk *hè*, 鹤, hvilket lyder

ligesom harmoni, der også udtales *hè*, 和. Derfor bruges tranen bl.a. som et symbol på harmoni i kinesisk kunst.

Endvidere bliver tranen også brugt som et symbol på langt liv, og den ses ofte afbildet under et fyrretræ (der også bruges som et symbol på langt liv), hvilket er med til at forstærke symbolikken. Tranen symboliserer altså både harmoni og langt liv, og da traner oven i købet er monogame, bliver et tranepar gerne brugt som symbol på et langt, harmonisk ægteskab.

ARKITEKTUR OG STATUER

Alle, der har været i Kina, har med garanti set de majestætiske stenløver *shishi*, 石獅, også kendt som fo-hunde.

Disse stenløver blev introduceret i Kina med buddhismens indtog, og oprindeligt blev stenløverne set som beskyttere mod spirituelle dårligdomme og onde hensigter. Løverne er oftest portrætteret i par, hvor hanløven hviler sin pote på en kugle, og hunløven hviler sin pote på en unge.

Oprindeligt stod stenløverne vagt foran de kejserlige paladser, templer og gravsteder for at forhindre ondskab i at komme ind, men i dag er stenløverne også blevet et velkendt syn foran restauranter, hoteller og stormagasiner – både i Kina og i udlandet.

Et andet letgenkendeligt motiv, der ofte går igen i kinesisk kunst og arkitektur, er dragen. Ifølge legenderne har drager til huse i bjerge og oceaner, men hvert forår kommer de dog frem fra deres skjul og stiger op imod himlen for at vække de slumrende vandmasser, og dragerne er på den måde ansvarlige for at starte regnsæsonen. Derfor anses dragen også for at være vandets og vejrets hersker.

Dragen bruges desuden som et symbol på styrke og magt og var derfor tæt forbundet med den kinesiske kejser. De kejserlige rober og brugsgenstande var ofte prydet med drager med fem kløer, et motiv der udelukkende var forbeholdt kejseren.

I slutningen af Qing-dynastiet (1644-1911) smuglede de kejserlige eunukker store mængder af genstande ud af Den Forbudte By i Beijing. Man fjernede den femte klo fra dragemotiverne (med varierende dygtighed skal det nævnes), så forbindelsen til kejseren blev slettet, og man kunne videre sælge genstandene uden at frygte for repressalier.

Udskårne Lúohàn's i Jing'an templet i Shanghai.

Privatfoto

NATUR I KINESISKE MALERIER

Den kinesiske malerkunst kan opdeles i et hierarki, som toppes af de populære landskabsmalerier. Herefter følger figurmaleri, fugle, blomster, insekter og religiøse motiver.

Et af de mest ikoniske motiver i kinesisk kunst er uden tvivl bambus. Bambus er blevet gengivet talrige gange i alverdens afskygninger og stilarter, og dens symbolske betydning er en kombination af hård modgang og smuk filosofi.

Grundet bambussens hårdførhed kan den bøje voldsomt i vinden uden at knække. Derfor ses bambus som et symbol på integriteten hos en ægte lærer, der ikke går på kompromis med sin overbevisning, ligegyldigt hvilke problemer han står overfor. Den symbolik er især udtalt på tidspunkter i historien, hvor den intellektuelle klasse af forskellige årsager har været under stort pres grundet udefrakommende fjender og interne stridigheder.

Bambus bliver desuden også brugt som et symbol på langt liv, igen på grund af sin hårdførhed. Bambus indgår også ofte i konstellation med andre planter og symboler.

Et eksempel på det er flora-konstellationen kaldet *De fire gentlemen*, *Sì Jūnzǐ* 四君子, en konstellation, der bliver brugt til at symbolisere karakterstyrke og de karaktertræk, der bliver værdsat i kinesisk tradition. *De fire gentlemen* dækker over de fire forskel-

lige blomster, som man i Kina bruger til at symbolisere de fire årstider. Pæonen symboliserer forår, lotusblomsten symboliserer sommer, krysantemum symboliserer efterår, og bambus symboliserer, sammen med blommetræets blomster, vinter.

Et sidste eksempel på bambussens alsidighed i kinesisk kunst ses i konstellationen kaldet *Vinterens tre venner*, *Suìhán'sānyǒu* 岁寒三友. Navnet dækker over fyrretræet, bambus og blommetræet. Da alle tre planter er stedsegrønne, ses de som et symbol på vedholdenhed i modgang. Fyrretræet repræsenterer stabilitet og langt liv, da fyrretræet altid er grønt. Bambus repræsenterer integritet og kultur, da den bøjer sig men ikke knækker i vinden. Blommetræet repræsenterer renhed og lederskab, da blommetræet blomstrer under den kinesiske vinter.

RELIGIØS SYMBOLISME

Før Tang-dynastiet (618-907) var den kinesiske kunst stærkt præget af animisme¹, bl.a. repræsenteret ved den såkaldte *tāotiè*, 饕餮, et dyrisk maskemotiv, der hovedsageligt ses udsmykke rituelle bronzekar og andre kunstgenstande fra Shang- (ca. 1600-1046 f.Kr.) og Zhou-dynastierne (1046-256 f.Kr.).

¹ Animisme, også kaldet åndetro eller sjæletro, er troen på, at alt i naturen har en sjæl, der kan tilbedes.

Under Tang-dynastiet (618-907) begyndte Kina at blive inspireret af udefrakommene religioner, hvilket førte til, at animismen blev mindre synlig i det kinesiske samfund, og de animistiske symboler blev gradvist udfaset i kunsten. Religioner og livsfilosofier af kinesisk oprindelse, såsom daoismen og konfucianismen samt den udefrakommende buddhisme, begyndte langsomt at fylde mere og mere, og i takt med at trossamfundet begyndte at ændre sig, begyndte de religiøse motiver også så småt at ændre sig.

Et motiv, man kan finde mange steder, er heksagrammerne. Deres betydning findes i Forvandlingernes Bog Yijīng 易经. Disse heksagrammer går igen i det daoistiske symbol bāguà 八卦, hvor et yin-yang-tegn ses omkranset af otte heksagrammer.

Andre karakteristiske symboler stammer fra buddhismen. Det er de otte letgenkendelige buddhistiske symboler: vase (kalasha), konkylie (sankha), paraply (chattra), baldakin (dhvaja), lotusblomst (padma), lovens hjul (dharmachakra), en guldfisk (matsya-yugma) og uendelighedsknuden (shrivasta).

Vasen indeholder udødelighedsvandet

og repræsenterer åndelig rigdom; konkylie symboliserer lovens styrke og universelle kraft; paraplyen bruges til at stå imod al ondskab; baldakinen bliver båret som et sejrsvand for Buddhas lære; lotusblomsten er guddommelig, da den bruges som Buddhas trone; lovens hjul symboliserer Buddhas lære; guldfisken, der bliver vist i par, er et fertilitetssymbol; uendelighedsknuden symboliserer langt liv og evig kærlighed.

Disse symboler fandt vej til det kinesiske samfund og ses i dag pryde bl.a. tempelgavle, malerier og træbjælker.

Legender og guder er også et yndet symbol i religiøs kunst.

Templer kan være dekoreret med statuer af forskellige *Lúohàn* 罗汉, dvs. munke, der har opnået nirvana og derfor er sluppet ud af Samsara og genfødselshjulet. Ifølge kinesisk tradition er de atten *Lúohàn*, 十八罗汉, Buddhas originale disciple.

Shòuxīng 寿星, guden for langt liv, er grundet sin langstrakte hovedform en meget letgenkendelig figur. Prøv at finde den; den ses i mange sammenhænge, da langt liv er attråværdigt.

Barmhjertighedens gudinde *Guānyīn* 观音 er også et populært symbol og ses optræde i bl.a. arkitektur, tempelkunst og på malerier. Navnet oversættes direkte til "bemærke lyd", hvilket beskriver hendes evne at høre alle lidelsesskrigene i verden.

Guānyīn fremstilles ofte iført en hvid kåbe, bærende på en vase (kalasha) og en gren af et piletræ. Som tidligere nævnt indeholder vasen udødelighedsvandet, og grenen af piletræ bruger hun til at stænke det guddommelige vand på de lidende. Hun ses ofte ridende på en drage, en sky eller siddende på en lotusblomst.

Svastikaet, et for os vesterlændinge meget negativt ladet symbol, er også meget brugt i religiøs kunst og pryder mange tempelkomplekser i Kina. I buddhismen symboliserer et svastika Buddhas fodspor, og motivet er tit placeret i starten og slutningen af religiøse inskriptioner, samt på statuer og tempelgavle. Med buddhismens spredning til Kina blev svastikaet en del af landets ikonografi og ses som et lykkesymbol, der intet har med nazisme at gøre.

Det var blot et lille indblik i, hvordan man kan gå i dybden med kinesiske symboler og

De otte daoistiske udødelige, *Bāxiān*, 八仙, udgør en letgenkendelig konstellation. Denne gruppe, bestående af seks mænd og to kvinder², har alle som én forladt deres menneskelige tilstand og er blevet udødelige. De otte udødelige bor på Pénglái-øen, pénglái xiānjìng 蓬莱仙境, og har hver især særlige egenskaber, som de bruger til at hjælpe menneskeheden.

- ▶ Zhōnglí Quán 钟离权 er lederen af *Bāxiān*. Han bliver portrætteret med bar mave og en vifte i hånden. Viften er hans symbol, og han bruger den til at genoplive de døde sjæle.
- ▶ Zhāng Guōlǎo 张果老 bliver portrætteret ridende på et hvidt æsel bærende sit symbol, en *yúgǔ*, i hånden. En *yúgǔ*, 渔鼓, er et musikalsk instrument, udformet som en bambusfisk, der traditionelt set blev brugt af daoistiske præster.
- ▶ Lǚ Dòngbīn 吕洞宾 er barberernes og de lærdes helgen. Hans symbol er et sværd, som han bærer på ryggen og bruger til at bekæmpe onde ånder med.
- ▶ Cáo Guójiù 曹国舅 er helgen for teaterskuespillere og bliver portrætteret bærende hoffets officielle embedsmandsdragt og hovedbeklædning. Hans symbol er et par kastagnetter, som han holder i hånden.
- ▶ Lí Tiěguāi 李铁拐 kaldes også 'Lí med jernkrykken'. Han ses portrætteret som en ældre mand indsvøbt i gamle klude, hjulpet på vej af en jernkrykke. Hans symbol er en kalabas, fyldt med medicin, som han bruger til at lindre de fattige og syges lidelser.
- ▶ Hán Xiāngzǐ 韩湘子 er musikernes helgen, og hans symbol er en fløjte. Han har magten til at få blomster og planter til at gro øjeblikkeligt.
- ▶ Lán Cǎihé 蓝采和 er blomsterhandlernes helgen og ses skiftevis portrætteret både som dreng og pige men altid i en blå kjole. Lán Cǎihés symbol er en blomsterkurv.
- ▶ Hé Xiānggū 何仙姑 er den eneste uomtvisteligt kvindelige helgen. Hun hjælper med husførelse (det kvindelige domæne). Hendes symbol er en lotusblomst.

² Der hersker usikkerhed omkring kønnet på Lán Cǎihé, da denne figur både er set afbilledet som en dreng og en pige.

deres betydning. Jeg håber, at denne korte introduktion vil give dig, kære læser, blod på tanden til selv at gå på opdagelse i Kinas forunderlige kunst og arkitektur.

Peder Havemann er sinolog med særlig fokus på kultur og formidling, kunst og litteratur. Bor nu efter flere år i Kina og England i Danmark.

PS: Hvis man har mod på mere, kan bogen *Chinese Symbolism and Art Motifs: A Comprehensive Handbook on Symbolism in Chinese Art Through the Ages* af C.A.S. Williams, 1941, 4. udgave, anbefales, da den giver en god grundviden til videre udforskning.

Privatfoto

PRØV DET SELV

Når man har fået et indblik i kinesisk symbolisme, kan man begynde at gå på opdagelse i de forskellige kunstværker, man støder på i Kina. Her er to eksempler set på stenudskæringer i et tempel i Hohhot, Indre Mongoliet.

Privatfoto

På den anden ses *Shòuxīng*, guden for langt liv, i centrum (læg mærke til det aflange hoved). I højre hånd holder han en fersken (endnu et symbol for langt liv), til højre for *Shòuxīng* står to hjorte under et fyrretræ. Hjorten bruges til at symbolisere langt liv og velstand og ses ofte i en konstellation med netop *Shòuxīng*. Fyrretræerne er som tidligere nævnt endnu et symbol for langt liv.

Der er med andre ord lagt så mange referencer til langt liv ind i denne frise, at man ikke kan undgå at fange vigtigheden, selv om man skulle misse en enkelt eller to af dem.

Ved siden af *Shòuxīng* ligger hans stok, i dette tilfælde dekoreret med et udskåret dragehoved, symbolet på styrke og held. Øverst i venstre hjørne har vi bjerge og skyer. Bjergene er et forsvar mod onde ånder og hjælper folk til at leve og arbejde i harmoni. Skyerne er et symbol på held. Imellem bjergene kan vi se et vandfald. Det symboliserer en overflod af rigdom, fremgang og held.

Til venstre for *Shòuxīng* ser vi tre dyrepar. Et mandarinandepar, et tranepar og et svalepar. Et mandarinandepar, der svømmer i vand, symboliserer ægteskabelig kærlighed. Denne symbolik går igen i traneparret, som vi ved fra tidligere bruges til at symbolisere et langt harmonisk ægteskab. Svaleparret er symbol på den velhavende familie. I bunden af venstre hjørne ser vi lotusblomsten, som symboliserer renhed og fred.

Alt i alt kan vi konstatere, at denne frise dækker familien ind, hvad angår velstand, held og et langt, harmonisk liv.

KVINDER PÅ PLAKATEN

Jernkvinder & Rødstrømper er en udstilling med danske og kinesiske plakater fra 1960'erne til starten af 1980'erne, som vises på Kvindemuseet i Aarhus til 28. februar 2021. Plakaterne har tidligere været udstillet på Det danske Kulturcenter i Beijing, hvor de blev set af mere end 100.000 gæster.

Plakaternes tema er kvindernes kamp for ligestilling i begge lande, og kontrasten i udtryksform er slående. Variationer i både politisk tendens og grafisk stil afspejler, hvordan de danske plakater er skabt i et aktivistisk græsrods miljø med flere forskellige dagsordner, mens de kinesiske alle er kommet til verden i partiets propagandamaskine med politisk nøje afstemte udsagn og en fælles æstetik.

De er fulde af smilende, sunde, rødkindede piger med fletninger og kvinder med pagehår, der solidt påklædte skuer ind i en lysende socialistisk fremtid. Modsat de danske plakater er der ingen bare bryster og nøgne kroppe, og seksualitet er kun et emne i forbindelse med kampagner for børnebegrensning. Til gengæld er de kinesiske kvinder militante på en meget bogstavelig måde, når de afbildes som skarpskytter med øjnene stift rettet mod fjenden.

Der er dog også flere lighedspunkter mellem de danske og de kinesiske plakater, især i de temaer, som udstillingen er struktureret efter. Kampen for at komme ind på mandsdominerede arbejdspladser og fagområder var fx fælles begges steder.

Blant de kinesiske plakater er værker fra Mao-tiden i overtal, og de afspejler periodens behov for, at kvinderne skulle deltage både i produktionen og i de væbnede styrker. I de få plakater fra perioden efter Maos død ser vi en tilbagevendende til en kvindes rolle med vægt på det moderlige – og med bølger i håret.

Jeg undrede mig undervejs over, at museet har valgt at vise de kinesiske plakater – og for den sags skyld også de danske – uden at fortælle ret meget om deres sociale og politiske kontekst.

To plakater om børnebegrensning af-

Tiderne skifter
– kvinder er
lige så gode
som mænd

spejler fx skiftet i familieplanlægningspolitikken før og efter Maos død, uden at det overhovedet kommenteres i billedteksterne. Vi hører heller ikke om de reelle problemer med diskrimination, som plakaterne skrev sig op imod, eller om den meget begrænsede frigørelse, som kom ud af Kulturrevolutionens kampagner. Masser af forskning viser, at nok kom mange kvinder i Maos Kina ud at arbejde uden for hjemmet, men de stod stadig med ansvaret for langt størstedelen af husarbejdet hjemme.

Teksterne virker i det hele taget, som om de er skrevet ind i en kinesisk kontekst, hvor antydninger af samfundsmæssige konflikter og problemer skal holdes på et absolut minimum. På den måde bliver et dansk publikum overladt til at forholde sig æstetisk snarere end historisk og politisk til værkerne.

Det er også ærgerligt, at oversættelserne (sikkert fra engelsk) af titler og ledsagende tekster på de kinesiske plakater er så vaklende. Fx oversættes dramaet *Det røde kvindekompani* (The Red Detachment of Women, 红色娘子军) til *Den røde frigørelse*

af kvinder, sikkert pga. en fejloversættelse af 'detachment'. En gammel bedstemor bliver sendt i 'natskole' (night school) i stedet for i aftenskole 夜校, og en plakat med en kvindelig mongolsk hesteopdrætter med en kæmpe flok heste får den mærkværdige titel "Jeg græsser en hest for mit moderland".

Men når det er sagt, så er udstillingen alligevel et besøg værd. Den særlige rødmosse og kraftfulde æstetik, der prægede kinesiske plakater i perioden, lyser ned fra væggene og minder os om et kvindeideal, der ganske vist var langt væk fra kvinders virkelige liv, men som alligevel må have givet kinesiske kvinder en følelse af, at de havde en vigtig rolle at spille. De mere sprælske danske plakater er en god sidegevinst.

Stig Thøgersen er professor emeritus ved Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet. Hans nuværende forskningsprojekt handler om børn og barndom.

KINAS REVOLUTIONÆRE UNGDOM

” *I unge mennesker står ved livets begyndelse. fulde af livskraft og strålende styrke. som solen klokken otte eller ni om morgenen. Det er jer vi sætter vores lid til. Verden tilhører jer. Kinas fremtid tilhører jer*

Mao Zedong
17. november 1957

Mao Zedongs udsagn om Kinas ungdom var et af hans udvalgte citater fra samlingen fra 1966, bedre kendt som *Maos lille røde*, og det viser, hvordan han var overbevist om, at de unge ville være fundamentet i skabelsen af Kinas socialistiske fremtid.

Citatet er derfor også et af de mange fra *Maos lille røde*, som de unge rødgardister i de første år af Kulturrevolutionen brugte til at retfærdiggøre deres voldsomme og blodige opgør med alle de autoriteter, som de ikke brød sig om. Rødgardisterne mente, at 'det gamle' skulle rives ned, så den nye fremtid kunne blomstre op i Kina, selv hvis det krævede voldelige metoder.

Men hvis man ser bort fra rødgardisternes misbrug af Mao-citatet, kan man på mange måder også se det som et udtryk for, hvordan ungdommen på godt og ondt har spillet en central rolle op gennem Kinas historie i det 20. århundrede. Den er nemlig præget af mange revolutioner og opgør, og i dem har ungdommen altid stået forrest.

Historien om Kina i det 20. århundrede er også historien om Kinas revolutionære ungdom. Og når man ser nærmere efter, er der nogle generelle tendenser, som kendetegner alle de revolutionære ung-

domsgenerationer, til trods for at de har kæmpet meget forskellige revolutionære kampe, fra kampen for et idealt maoistisk samfund til kampen for demokrati.

ARVEN FRA 4. MAJ-BEVÆGELSEN

” *Vores kamp nu til dags er en hård kamp mellem gammel tankegang og moderne tankegang*

Chen Duxiu
1916

Sådan skrev den unge Chen Duxiu i tidskriftet *Den Nye Ungdom* i 1916. Chen var senere med til at grundlægge Kinas Kommunistiske Parti (KKP) i Shanghai i 1921, men i 1916 var han endnu ikke interesseret i marxisme. I stedet var hans fokus at rette en kritik mod politikerne i Beijing, som han og mange andre unge intellektuelle ikke mente, havde løftet opgaven med at modernisere Kina siden grundlæggelsen af Den Kinesiske Republik i 1912.

4. MAJ-BEVÆGELSEN

4. Maj-bevægelsen i 1919 var kulminationen på mange års frustration fra de unge intellektuelle kinesere. Siden midten af 1800-tallet var mange begyndt at rejse udenlands for at studere, og blandt den intellektuelle elite fik flere og flere unge en vestlig uddannelse. Det betød, at mange unge kinesere gennem deres uddannelse i Vesten blev inspireret af moderne tanker om national suverænitæt og demokrati. Det er i den optik, man skal forstå Chen Duxiu og andre unge, der i årene 1912-1919 stærkt kritiserede regeringen og politikerne i Den Kinesiske Republik.

Årsagen til, at den intellektuelle kritik fra de unge udviklede sig til en decideret revolutionær nationalistisk bevægelse, skal findes i Første Verdenskrigs afslutning. Ved fredsforhandlingerne i 1919 blev Tysklands gamle kolonibesiddelser i Kinas østlige Shandong-provins ikke givet tilbage til Kina, som den kinesiske regering ellers havde forventet, men i stedet overdraget til Japan som koloni.

Det var for de unge intellektuelle det endegyldige bevis på, at regeringen i Beijing lå under for vestlig imperialisme, samtidig med at det var ekstra ydmygende, at Japan, som historisk set havde været Kina underlegen, nu fik Shandong-provinsen.

Den 4. maj 1919 demonstrerede de unge i Beijing og Shanghai mod fredsforhandlingerne og den vestlige imperialisme, og de følgende måneder udviklede det sig til et decideret nationalistisk ungdomsoprør, som fik stor betydning for udviklingen af det moderne Kina.

Chen og andre unge mente ikke, at 1911-revolutionen reelt havde løst Kinas problemer. Til trods for at man med revolutionen havde afskaffet Qing-dynastiet, lå den kinesiske regering stadig under for vestlig imperialism. I de unges øjne havde den kinesiske regering ikke gennemført den modernisering af samfundet, som var nødvendig for at løsribe sig fra de fremmede imperialistmagter.

Paradoksalt nok mente de unge, at Kina skulle bekæmpe vestlig imperialism ved at efterligne vestlig kultur. De unge ville således fjerne alle former for traditionel konfuciansk tankegang sammen med de gamle samfunds- og familiemønstre, som, i de unges øjne, havde hæmmet Kinas mulighed for en modernisering. Demokrati, moderne videnskab og vestlig kultur var de unges nye idealer.

I 1919 udviklede denne kritik fra de unge sig til en egentlig revolutionær bevægelse under navnet 4. Maj-bevægelsen. Det var en kortlivet intellektuel og kulturel bevægelse, men den fik stor betydning for udviklingen af det moderne Kina, herunder de unges centrale rolle i det moderne Kina. 4. Maj-bevægelsen dannede nemlig på mange måder præcedens for, hvorledes opgør med den traditionelle tankegang var essentielt for det at være ung i det moderne Kina.

For når vi ser på de efterfølgende ungdomsgenerationer, så var de alle, til trods for deres forskelligheder, præget af at ville redde den kinesiske nation fra traditionel og forældet tankegang. Forskellen imellem de forskellige ungdomsgenerationer lå dog i, hvad de forstod som forældet og traditionelt.

UNGDOMSPATRIOTISMENS MANGE ANSIGTER

” Vi ønsker at blive herrer over vores egen skæbne. Vi har hverken brug for guder eller kejsere. og vi tror ikke på nogen form for frelsere. Vi ønsker at være herrer i vores eget univers. ikke blot redskaber for diktatorer med personlige ambitioner om modernisering. Vi ønsker at modernisere folkets liv. Demokrati, frihed og lykke for alle - det er vores formål

Wei Jingsheng
december 1978

I december 1978 skrev Wei Jingsheng, der var elektriker i Beijing Zoo, disse ord på en vægavis, som han satte op på det, der senere blev kaldt for 'demokrativæggen' i Beijing. Wei blev straffet med 15 års fængsels, da den kinesiske regering betragtede det som upatriotisk, at Wei havde opfordret til den femte modernisering og demokrati.

Men selvom Wei blev fængslet, blev hans vægavis en vigtig inspiration for den demokratibevægelse, der voksede frem blandt de unge kinesere i 1980'erne, og som til trods for hvad regeringen sagde, må kunne karakteriseres som nationalistisk og patriotisk. For om man var rødgardist i 1960'erne eller en sultestrejkende student for demokrati på Den Himmelske Fredsplads i 1989, så kæmpede man, fordi man var overbevist om, at det man gjorde, ville redde den kinesiske nation.

Nationalismen er således også noget, som vi kan se, at alle de forskellige revolutionære ungdomsgenerationer har haft til fælles - det var bare nogle forskellige former for nationalisme.

De unge, der voksede op i Den Kinesiske Republik, og som blev aktive i 4. Maj-bevægelsen, ville redde Kina ved at bekæmpe konfucianisme og tage værdier fra den vestlige verden til sig. Den næste generation af revolutionære unge, som voksede op i det nye kommunistiske Kina i 1950'erne og 1960'erne, så netop de vestlige kapitalistiske værdier i samspil med de gamle konfucianske traditioner som det, der truede Kinas fremtid.

For dem var det den ekstreme maoisme, der var den eneste rene kommunistiske kultur, og derfor var det naturligt, at rødgardisterne under Kulturrevolutionen også gik til angreb på de vestlige værdier, som ellers havde været det, man stræbte efter i den forrige revolutionære ungdomsgeneration.

På samme måde kan vi se, at den tradition og gamle tankegang, som de unge revolutionære i 1980'erne ville bekæmpe, var den maoistiske kommunisme, der blot 15 år før blev dyrket som den højeste sandhed. Maoismen var af den næste ungdomsgeneration dømt til at være en forældet tankegang, der hæmmede Kinas modernisering, som Wei netop beskriver.

Vi kan således se, at ungdommens nationalisme hele tiden står i kontrast til den revolutionære bevægelse, som kom før: Rødgardisterne bekæmper 4. Maj-bevægelsens fascination af Vesten, og demokratibevægelsen bekæmper rødgardisternes fascination af maoismen.

Den samme patriotiske passion for og dedikation til Kina kendetegnede den kamp, som både 1960'ernes og 1980'ernes unge udkæmpede. Derfor har disse to billeder fra Den Himmelske Freds Plads med 20 års mellemrum lige så mange ligheder, som de har forskelle.

KKP OG DE UNGES NATIONALISME

Hvis man dykker dybere ned i en komparativ sammenligning specifikt mellem rødgardisterne og demokratibevægelsen, vil et andet interessant perspektiv springe i øjnene – nemlig den aktive men også fejlslagne rolle, KKP spillede i begge revolutionære bevægelser.

For der er meget tydelige paralleller mellem, hvordan Mao Zedong og Deng Xiaoping begge på hver sit tidspunkt prøvede at udnytte de unges patriotisme i et forsøg på at vinde en intern magtkamp i kommunistpartiet. På samme måde er det også tydeligt, at de begge fejlede ved at miste grebet om de revolutionære unge, som de selv havde opfordret til at gøre oprør.

Kulturrevolutionen blev først og fremmest startet af Mao som en måde at få ram på den pragmatiske fløj internt i kommunistpartiet i midten af 1960'erne, og de unge rødgardisters dedikation til maoismen spillede i starten en meget væsentlig rolle i opgøret med disse 'revisionister', som Mao lå i magtkamp med.

På samme måde brugte Deng også de unge til at vinde magtkampen internt i partiet efter Maos død. Som et led i sin kamp for at blive kommunistpartiets leder havde Deng nemlig været taktisk og tilladt, at de unge i Beijing måtte hænge prodemokratiske vægaviser op, da de til at starte med fokuserede på at kritisere Kulturrevolutionen og Firebanden, og derved ramte Deng Xiaopings politiske rivaler i KKP.

Men både Mao og Deng mistede grebet om det, de selv havde sat i gang. Mao mistede hurtigt kontrollen med de unge voldelige rødgardister, og han måtte i 1969 passivisere dem ved at sende dem ud på landet for at hjælpe

bønderne. På samme måde mistede Deng grebet om de prodemokratiske unge, da de efter Dengs magtovertagelse begyndte at kritisere ham og kommunistpartiet generelt.

Både Mao og Deng undervurderede de unges nationalistiske følelser, og at de unges behov for at bekæmpe de gamle vaner og tankegange ofte gik længere, end hvad der var bekvemt for magthaverne.

I dag kan vi stadig se denne stærke nationalisme blandt unge kinesere, og på samme vis prøver KKP med begrænset succes fortsat at bruge de nationalistiske unge som et politisk redskab. Men som Kinas historie i det 20. århundrede illustrerer, så vil de unges nationalisme nok altid være revolutionær i sin natur, og derfor vil den næsten altid kollideres med det, som de siddende magthavere ønsker for Kina og det kinesiske samfund.

Troels Kjems Petersen, som er lektor i historie og kinesisk på Køge Handelsgymnasium, har i efteråret 2020 udgivet undervisningsbogen *Kinas moderne historie – fra forældet kejserrige til økonomisk supermagt*.

Bogen har ikke kun fokus på Kinas politiske historie og økonomiske udvikling i moderne tid, men har også et specifikt fokus på, hvilken rolle ungdommen historisk set har spillet i det kinesiske samfund.

Bogen er en del af i-bogsantologien *Forløb til Historie 3 – Fra Nazisme og Holocaust til Kinas moderne historie* udgivet af Gyldendal Uddannelse via Systemte.

Forløb til historie 3

- Fra Nazisme og Holocaust til Kinas moderne historie

Om Kinas Kommunistiske Parti ved 100-års jubilæet

DEN FORTSATTE LANGE MARCH

*Rejs jer, I, som nægter at være slaver!
Med vores kød og blod
vil vi bygge vores nye "Store Mur"!
Kina står over for den største fare.
Fra hver og en må lyde budet til handling:
Rejs jer! Rejs jer! Rejs jer!
Millioner af hjerter slår som et.
Trods fjendens våben.
Marcher fremad!
Trods fjendens våben.
Marcher fremad! Marcher fremad! Marcher fremad!
Marcher!*

*(De frivilliges march.
Kinas nationalsang)*

DEN KINESISKE REVOLUTIONS HISTORIE

Hvis tiden kunne tage os tilbage til Kina for 180 år siden, ville vi se, hvordan den kinesiske civilisation, en af verdens ældste, blev vanæret og sakkede bagud i forhold til de vestlige industrielle magter: Den kinesiske kejser blev ydmyget af Kinas nederlag i den kinesisk-britiske opiumskrig (1839-1842), som endte skamfuldt, da briterne triumferende overtog Hongkong. Det blev starten på det "ydmygelsesens århundrede" (*Bai Nian Guo Chi*), der står som et uudsletteligt kapital i den kinesiske historie.

For omkring 120 år siden ville vi se, hvordan Japan, efter at have slået den kinesiske flåde i Korea, tog Taiwan som koloni. For omkring 70 år siden ville vi kunne se de kinesiske kommunisters sejr over nationalisterne. For omkring 40 år siden ville vi blive imponeret over Kinas forandring fra revolutionær socialisme til markedskapitalisme.

I dag, hvor Kina står på tærsklen til at blive en global supermagt, hviler hele verdens øjne på Kina: For nogle er Kina en "storslået mulighed", mens det for andre er en "potentielt trussel".

Konsekvenserne af Opiumskrigen var dybt skadelige: De traditionelle statsindtægter forsvandt; der blev oprettet koncessioner, hvor udlændinge fik privilegier; kejserens

autoritet, som den kinesiske samfundsorden var baseret på, blev knækket; de kinesiske håndværksindustrier, som den kinesiske økonomi afhang af, blev ødelagt; og den gunstige handelsbalance, som eksisterede indtil 1830 og havde tilført Kina en uafbrudt strøm af sølv, blev vendt om.

Nanjingtraktaten fra 1842 på engelsk og kinesisk.
Den første af de ulige traktater.

Kina blev i realiteten en international koloni. Den traditionelle sociale struktur blev endeligt nedbrudt. Kinas told- og postvæsen blev stort set kontrolleret af vesterlændinge; vestlige skibe fik lov til at sejle frit i de kinesiske farvande og endda til at ødelægge dele

af kystforsvaret; vestlige styrker blev permanent posteret flere steder; dele af landet blev overtaget som koncessioner. Kina blev således opdelt af vestlige magter i "interessesfærer", og "melonen blev parteret".

Bestræbelsen på at sikre Kinas eksistens som en velstående og stærk national og politisk enhed har spillet en nøglerolle i Kinas moderne historie. Tidlige forsøg fra konservative kræfter og reformatorer blev bremset af den overvældende udfordring og presset fra indre og ydre kræfter.

Den kinesiske kommunistiske revolution er en integreret del af den "kinesiske revolution". Begrebet den "kinesiske revolution" dækker bredt sagt mange samtidige historiske begivenheder inklusive den kinesiske kommunistiske revolution:

1. *Xinhai-revolutionen* i 1911 anført af Sun Yat-sen², et oprør som bragte Qing-dynastiet til fald og etablerede Republikken Kina;
2. *Den anden republikanske revolution* i 1913, et oprør mod Yuan Shikai, som forsøgte at genindføre det kejserlige system;
3. *Den nordlige ekspedition* i 1926-28, en militær kampagne mod den konservative Beiyang-regering anført af Chiang Kai-sheks³ nationalistiske styrker i samarbejde med KKP;
4. *Den anti-japanske krig* (en del af anden verdenskrig) fra 1937 til 1945; en langstrakt krig, hvor nationalisterne og kommunisterne dannede en koalition i kampen mod den japanske aggression;
5. *Den kinesiske borgerkrig* fra 1946 til 1949. En krig mellem nationalistregeringen og enheder under ledelse af kommunistpartiet anført af Mao og kommunistpartiet. Den endelige sejr markerer afslutningen på historien om den kinesiske revolution.

Den sidste kejser,
Pu Yi, 1906-1967.

Sun Yat-sen,
1866-1925,
grundlægger af
Kuomintang og
den første præsident
i Republikken Kina.

Chiang Kai-shek,
1887-1975,
leder af den
nationalistiske
regering efter
Sun Yat-sen.

Kinas overgang fra kejserdynasti over en kortvarig republik til krigsherrer.

KKP OG FORMAND MAO

Det kinesiske kommunistparti (KKP) blev grundlagt 1. juli 1921 i Shanghai. Der deltog kun 12 medlemmer i den første partikonferens. Mao Zedong var til stede som én af to delegerede fra en kommunistisk gruppe i Hunan-provinsen.

Historien om den kinesiske kommunistiske revolution kan deles i to hovedfaser: Den første fase var en proletarisk opstand efter russisk model. Opstanden blev en fiasko og forårsagede sammenbruddet i 1927 af den nationalistiske-kommunistiske alliance og omkalfatrede hele Kinas følgende historie. Herefter fulgte den lange march og flytningen til Yan'an og et skift fra by til land. Den anden fase, der var affødt af den anti-japanske krig (1937-1945) og derefter borgerkrigen (1946-1949), endte med kommunistpartiets sejr og grundlæggelsen af Folkerepublikken Kina i 1949. I dag er KKP den største politiske organisation i verden med mere end 80 millioner medlemmer.

KKP begyndte som et marxistisk-leninistisk parti inspireret af den russiske revolution i 1917. Men det er grundlæggende et

nationalistisk parti, og nationalismen har altid været et vigtigt element i KKP's tilgang til at opretholde politisk legitimitet og national enhed. KKP identificerer og definerer de nationale interesser og sørger så vidt muligt for at forsvare de nationale interesser. Man stræber konstant efter at genvinde Kinas historiske status som stormagt.

Arven efter KKP's formand Mao Zedong (også kendt som maoisme)⁴ ligger først og fremmest i hans rolle som en nationalistisk leder i et nationsdannende projekt, snarere end som en marxistisk leder i en kommunistisk bevægelse.

Mao Zedong viede hele sit liv til at studere, granske og finde et svar på dilemmaet: Hvordan kan man nå målet om det nyskabte Kina, transformeret og genoplivet. Han fandt omsider dele af et svar i den marxistiske filosofi og verdensanskuelse. Blandt de tidlige tænkere og reformatorer var det kun Mao, som kunne finde et alternativ, der forandrede Kina fundamentalt.

I sin bestræbelse var Mao ikke interesseret i et abstrakt og akademisk studie af marxismen. Det er snarere vigtigt at forstå, hvordan Mao brugte marxismen som et instrument og en vejviser for den kinesiske revolution. Som han så det, var marxismens essens ikke en ideologisk analyse af klasserelationerne i Vestens historie, men den fundamentale ide om "klassekampen" som den drivende kraft i den sociale omvæltning.

Han slog gentagne gange fast, at teorien ikke var et dogme men en vejviser til handling. Blandt de store kinesiske ledere i det 20. århundrede betragtes Mao – alt efter ens politiske position – almindeligvis som en dybsindig filosof, en genial teoretiker og en indsigtfuld revolutionær.

Efter sin død i 1976 blev Mao en omdiskuteret og kontroversiel figur. Forskellige politiske grene vurderede maoismen og Mao på forskellige måder, hvilket medførte mange kontroverser og debatter.

I Vesten har der været en stærk tradition for enten at se Mao som et ondt uhyre eller som en stor leder. Fascinationen af eller irritationen over Mao har altid farvet vestlig forskning og journalistik, hvilket ofte har affødt følelser gående fra accept og kærlighed til modvilje og dyb afsky.

Et af de centrale kritikpunkter af Mao drejer sig om hans "Teori om den fortsatte revolution" (også kendt som "Teorien om

den uafbrudte revolution"), som var det teoretiske grundlag for hans kulturrevolutionære kampagne (1966-1976). Teorien lagde vægt på nødvendigheden af at fortsætte klassekampen under proletariatets diktatur selv efter sejren i den væbnede kamp. Kritikerne argumenterede, at det postrevolutionære Kina skulle forfølge en økonomisk udvikling baseret på professionalismisme, videnskab og teknologi i stedet for at engagere sig i en politisk motiveret klassekamp.

Mao havde store forhåbninger og visioner om at forandre Kina fundamentalt. Imidlertid var opgaven med at transformere Kinas rodfæstede kultur og det konfucianske samfund mere kompliceret end som så. Afstanden forblev meget stor mellem hans vision om Kinas fremtid versus det kinesiske folks evne til og de sociale betingelsers mulighed for at opfylde visionen.

Det bør næppe betragtes som en personlig fiasko, al den stund en hel generation af engagerede kinesere delte den med ham. Både Maos fiaskoer og resultater med eksperimenterne med revolution og socialisme kan være en værdifuld lære for alle nationer, som står over for behovet for at finde en alternativ social transformation.

Maos mål om at få genoprettet Kinas plads i verden fulgte ham hele livet. Vejen til sand ligestilling med de vestlige industrimagter er stadig lang, men i Kina respekteres den beslutsomhed, Mao stod for: Det er det, Kina bør stræbe efter, og Kina skal gøre det på sin egen måde. Den ambition har Xi Jinping taget til sig i en ny diskurs – "Den kinesiske drøm".

Mao Zedongs fødehjem i Shaoshan, Hunan-provinsen. Det er det mest besøgte sted i Kina, hvor millioner af kinesere kommer hver år for at vise Mao respekt.

Opstillen foran den shikumen i Shanghai, hvor KKP's første kongres blev holdt i 1921. Det er en yndet turismål og værd at besøge.

Det er forfatterens oprigtige overbevisning, at betydningen og vigtigheden af Kinas fremtidige forandringer, de være sig politiske, økonomiske eller kulturelle, uundgåeligt vil være nært forbundet med nogle af de historiske grundprincipper, som på den ene eller anden måde har deres oprindelse hos Mao. Hvis disse grundprincipper skulle blive underkendt og Maos tænkning fuldstændigt forkastet, ville det "sande" Kina næppe eksistere.

KKP'S POSTREVOLUTIONÆRE KRISER

I den anden halvdel af det 20. århundrede har verden været vidne til udviklingen og omdannelsen af "to modsatrettede Kinaer" under KKP's ledelse:

For det første et maoistisk Kina (1949-1978), som fulgte en socialistisk udviklingsstrategi, karakteriseret af kooperativt og statsligt ejerskab, kontrol over produktionsmidlerne, en planlagt fordeling af velstand og ressourcer, en kamp for at fjerne politiske og økonomiske uligheder og klasseprivilegier og en udnyttelse af de menneskelige potentialer. Det, der skal dominere, er interesserne for de umiddelbare producenter og for det arbejdende folk i hele samfundet. Det inkluderer kontrol over politik og ideer.

For det andet et dengistisk Kina (1978 til i dag), som vender tilbage til markeds kapitalismen baseret på privatiseringen af ejendoms-

retten, - hvor markedet bestemmer over produktionsmidlerne og tildeling af ressourcer, - med en accept af økonomiske uligheder og politiske privilegier, - et fokus på videnskab og teknologi som de primære produktivkræfter, hvor man fremmer interesserne for de privilegerede, de professionelle og entreprenørklasserne, - med en commercialisering af velfærds- og socialydelser.

Den historiske transformation fra Mao til Deng repræsenterer en skarp kursændring fra fortiden, hvad angår de nationale mål, den politiske dagsorden, den økonomiske udvikling og - mere vigtigt - de ideologiske overbevisninger.

I Maos socialistiske æra var Kina - afhængig af, hvordan man vurderer dets succeser og fiaskoer - karakteriseret ved at være et historisk unikt eksperiment. Man ville springe over det kapitalistiske stade og opnå en socialistisk omdannelse af både den sociale struktur og folkets bevidsthed på måder, som trodsede konventionelle ideologiske og politiske normer i såvel etablerede kapitalistiske som socialistiske stater.

I dengismens nuværende markedsocialistiske æra er Kina i gang med en moderniseringsproces, der både inddrager kapitalistisk praksis, og inkorporerer landet i det eksisterende verdenssystem. De dybtgående forskelle mellem på den ene side den revolu-

Det originale mødebord - der kommer man normalt ikke ind ...

... og en solid kopi, hvor mødet er i gang. Mao er nr. to til højre.

tionære socialismes vægt på statsligt ejerskab og velfærd, kollektivism og lighed og på den anden side markedsocialismens voksende kapitalistiske karakteristika som privatisering, markedsorientering, klassepolarisering, regionale forskelle og stigende ulighed har medført alvorlige modsigelser, som må takles før eller siden.

Følgelig er det kinesiske samfund aldrig før i historien blevet så radikalt transformeret på så kort tid. Historisk har KKP overlevet talrige kriser i krigsperioden fra 1930'erne-40'erne.

Når vi ser på perioden, fra KKP blev det regerende parti i 1949, har det overlevet tre større kriseperioder, hvor partiets legitimitet har stået over for uforudsete udfordringer:

Den første større krise handler om "socialismens krise" (1950'erne-1970'erne). Her var kulturrevolutionens årti (1966-1976), en periode karakteriseret af en yderst alvorlig politisk og økonomisk radikalisme og med et socialt kaos, der bragte hele landet på randen af civilt sammenbrud. Selv før kulturrevolutionens krise havde landet allerede oplevet adskillige politiske og økonomiske omkalfatringer som Det store spring fremad og Anti-højrebævgelsen i 1950'erne.

Den anden store krise refererer til "legitimitetskrisen". Den krise forbindes med mar-

kedsreformerne fra slutningen af 1970'erne. Kinas markedsorienterede udvikling, med overdreven vægt på økonomisk vækst og produktivitet, fik alvorlige konsekvenser, der underminerede KKP's fastholdelse af "den politiske korrekthed", dvs. socialistisk lighed og fælles velstand. KKP's villighed til at lade sine centrale politiske og kulturelle værdier underordne den hurtige vækst og kapitalakkumulation, svækkede den traditionelle kinesiske sociale sammenhængskraft og skabte nye problemer ift. KKP's pro-markeds- og pro-kapitalistiske politikker og befolkningens støtte til mange socialistiske normer.

Socialismens fokus på arbejderrettigheder, fælles velstand og statsligt ejerskab stødte sammen med de reformpolitikker, som lagde vægt på markedets rationalitet, udvanding af arbejderrettigheder, opløsning af landbrugskollektivismen og afvikling af statsejede virksomheder. Alvorlig ulighed, en ødelæggende forurening og nedbrydning af miljøet, grasserende korruption i det offentlige, periodisk høj inflation og udbredt arbejdsløshed, demonstrerede splittelsen mellem den socialistiske ideologi og den økonomiske virkelighed.

Overgangen til markedsøkonomien har effektivt omdefinert den kinesiske traditionelle erkendelse af, hvad der giver politisk legitimitet. Det blev i vidt omfang forudsagt, at KKP's politiske og ideologiske legitimitet i sidste instans ville blive undergravet, fordi den økonomiske markedsorienterings indre logik modsagde den.

Den tredje krise var på den ene eller anden måde forbundet med den anden krise. Den opstod i efterdønningerne af tragedien på Tiananmen-pladsen 4. juni 1989⁵, hvor KKP's politiske legitimitet nåede et farligt lavpunkt. De toneangivende politikere og meningsdannere både i Vesten og i Kina forudsagde et umiddelbart sammenbrud af KKP, fordi de troede, at partiet ville gå i opløsning på lignende vis, som det skete i Østeruropa. En sådan forudsigelse om dommedag stammede fra det, man opfattede som uforeneligheden mellem de sociopolitiske liberale kræfter, skabt af markedskræfterne, og KKP's antidemokratiske politiske autoritære principper.

Som en konsekvens blev Kinas reformprogram på den ene side midlertidigt sat i stå, og Kinas relationer med Vesten forringet; samtidigt, på den anden side, forenede tragedien i 1989 KKP i en ekstraordinær kon-

sensus om, at den planlagte politiske reform drevet af presset fra den økonomiske markedsorientering måtte ned i omdrejninger i en forudseelig fremtid.

Udbygningen af den økonomiske reformpolitik i de tidlige 1990'erne, som Deng Xiaoping satte skub i, blev set som KKP's forsøg på at genopbygge sit hegemoni ved at udvikle en præstationsbaseret legitimitet eller lykkelig komemoralsk legitimitet.

KKP'S STRÆBEN EFTER SINIFICERING

Sat i en kontekst, hvor KKP og den kinesiske partistat har været i stand til at overleve flere kriser og at blive endnu større og stærkere, hvad er så det fundamentale politiske, økonomiske og sociale grundlag, som har opretholdt det regerende parti i Kina gennem landets udvikling og transformation? Hvor er den egentlige historiske og kulturelle kilde til den kinesiske politiske legitimitet?

Politisk legitimitet, god regeringsførelse, politisk repræsentation og fælles forståelse er altid omdiskuteret i ethvert politisk system i hele verden. I de sidste årtier har enten fascinationen af eller irritationen over Kina altid influeret vestlig forskning og journalistik. Man ser ofte ekstremer, der svinger mellem begejstrede vurderinger og ukvalificeret optimisme og uberettiget afsky og dyb pessimisme.

En almindelig fejltagelse i Vestens behandling af Kina, specielt holdningen til KKP, er manglen på en dybere forståelse af de fundamentale søjler, som opretholder de kinesiske narrativer, og hvad der udgør kernen i den politiske legitimitet. Det er formet af KKP's evne til effektivt at kombinere tilpasning til forandringer med Kinas historiske og kulturelle enhed og særpræg.

Processen med at indoptage ikke-kinesiske idéer og praksisser i Kinas politiske og kulturelle system kaldes "sinificering".⁶ Sinificeringen indebærer en spontan proces, hvor man absorberer fremmede ideer samtidig med, at man tvinger dem til at blive blandet med eller indlejret i Kinas egne værdisystemer og praksisser. Sinificeringen er skabt ved en synergi, hvor en række af Kinas historiske og indre transformationer og revolutioner indgår i en vekselvirkning med dets svar på ydre drivkræfter og udfordringer. Et godt eksempel er sinificeringen af buddhismen i Sui- og Tang-dynastierne og sinificeringen af marxismen-leninismen i den moderne historie.

Det er især vigtigt at påpege, at sinificeringen af marxismen-leninismen repræsenterer kerneværdien i Mao Zedong-tænkningen (maoismen). Mao analyserede korrekt Kinas socioøkonomiske og sociopolitiske situation og drog den konklusion, at for at opnå en socialistisk revolution i et landbrugs- og præindustrielt samfund måtte bondestanden være den revolutionære avantgarde snarere end byproletariatet.

Veiledt af den forståelse forfulgte den kinesiske kommunistiske revolution en maoistisk militær strategi med at "omringe byerne fra landområderne" – Folkets Krig. Det grundlæggende begreb bag Folkets Krig gik på at bevare landbefolkningens støtte og at trække fjenden langt ud i landområderne. Derfor, uanset hvor betydningsfuld marxismen-leninismen har været som en transformativ politisk ideologi, der har inspireret den kinesiske kommunistiske revolution, ville den aldrig været blevet en succes uden Mao Zedongs "sinificering af marxismen", hvor han kombinerede den marxistiske klasseanalyse med den kinesiske virkelighed – et agrarsamfund af bønder snarere end af arbejdere.

I dag demonstrerer den succes, som den "kinesiske kapitalisme" (i Kina er det stadig politisk ukorrekt at identificere Kina med "kapitalisme", mens det er korrekt at anvende udtrykket "socialistisk markedsøkonomi") og dens integration med det kapitalistiske verdenssystem har, hvordan Kina har været i stand til ideologisk og kulturelt at transformere og sinificere en fri markeds kapitalisme til en statskapitalisme med kinesiske karakteristika på trods af, at udtryk som "socialistisk markedsøkonomi", "markedsøkonomi med kinesiske karakteristika" og "konfuciansk forretningsmand" etc. er politisk og kulturelt modsigende.

Da den økonomiske reform blev sat i gang slut 70'erne, vendte Deng Xiaoping og med ham den reformvenlige elite på begavet vis tilbage til marxismens teoretiske grundlag. Det tilsagde, at socialisme/kommunisme kun kunne opnås som resultat af kapitalismens modsigelse på sit højere udviklingstrin, og dermed kunne de legitimere reformen på marxismens og socialismens ideologiske grundlag. Som det blev argumenteret i Deng Xiaopings reformistiske diskurs, havde Kina ifølge den marxistiske teorier udviklingstrin stadig langt at gå for at træde ind på den

sande socialistiske vej. Derfor kunne den kinesiske socialisme ikke realiseres, uden først at gennemføre stadiet med en fuldt udviklet kapitalisme.

I de sidste 40 år kan den kinesiske reformproces karakteriseres som en etapevis, delvis, trinvis og eksperimental proces, som at "krydse floden ved at træde fra sten til sten" (et kinesisk udtryk, som refererer til en gradvis og forsigtig måde at gøre noget ved at prøve sig frem). Den kinesiske reformbevidsthed var åben over for vestlige sociale, økonomiske og finansielle teorier, men anvendelsen af dem skulle baseres på sinificering af disse vestlige teorier såvel som en selektiv og kritisk tilpasning til Kinas reelle økonomiske problemer.

Et videnskabeligt studie baseret på en oversigt over sinificering af vestlige økonomiske teorier i det moderne Kina (fra 1840 til 1949) viser, at Kinas kreative transformation og innovative udvikling af vestlige teorier også medfører en yderligere berigelse af disse teorier. Studiet påpeger, at Kina, når det indoptager udenlandske ideer og teorier, har en umiddelbar sinificeringsbevidsthed ift. egne problemer og modsigelser.

Sinificering og resinificering på basis af den historiske og kulturelle tradition har været anvendt som en innovativ tilgang til at genetablere KKP's legitimitet. Politiske ideer og kulturelle teorier, som indlejres i en "kinesiskhed", fremmes især som en måde at få almindelige kinesere til at flokkes omkring KKP's ledelse. Sinificering formet af kinesiskhed udtrykkes på to vigtige måder i dagens Kina: i politisk konsekvens og ideologisk/teoretisk tilpasning.

Illustrationen viser, hvordan KKP's lederskifter har været karakteriseret af at være en proces med vægten på kontinuitet i de fundamentale politiske og ideologiske dogmer, den politiske sammenhæng og toppolitikken. Men det medfører også, at visse "forbedringer" (læs KKP's interne kampe) er nødvendige for at løse de problemer, som er arvet fra den tidligere ledelse og for at reagere på de nye udfordringer, som den nuværende ledelse står overfor.

Figuren viser også, at KKP konstant har forsøgt at producere og reproducere det gramscianske begreb om ideologi som et "felt", hvor praksisser, principper og dogmer af en materiel og institutionel natur kan kombineres. Målet er at forme en gramsciansk "organisk ideologi" gennem en "artikulerende" strategi og forsøge at inkorporere de forskellige ideologiske elementer fra de underordnede grupper og individer og at forme dem i et forenet ideologisk system – et "hegemonisk princip".

"Mao Zedong-tænkningen", også kaldet maoismen, betragtes af KKP som en af de centrale politiske rettesnore. Indflydelsen fra Maos tænkning og ledelse er så dyb og gennemgribende i det moderne Kina, at det kan berettiggeliggøre karakteristikkene af Folkerepublikken Kina som "Mao Zedongs Kina". Grunden til, at Mao kunne føre KKP til sejr og dominere den politiske scene i årtier var, at han på mange måder repræsenterede og forstod sin tids Kina. Han var den ideale repræsentation af sinificeringen og kinesiskhed, politisk såvel som kulturelt. KKP's arv og legitimitet vil

uundgåeligt have en tæt forbindelse til nogle af de historiske grundprincipper, som stammer fra Mao.

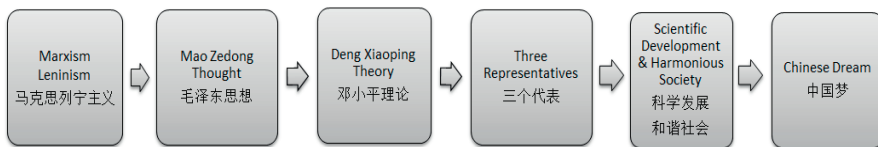
"Deng Xiaoping-teorien" i tiden efter Maos død og fjernelsen af Firebanden kan forstås som forsøg på at rette op på den rigiditet, der prægede den tidligere periode med dogmatisk socialisme og socialistisk planøkonomi. Logikken bag teorien er Dengs 'kat og mus-pragmatik' ("det betyder ikke noget, om katten er hvid eller sort, bare den kan fange mus"): Hvis kapitalismen kan producere positive resultater, er det også godt for socialismen.

Det er udtryk for en metafysisk og mekanisk materialisme, som bygger på en højst pragmatisk og praktisk rationalitet. Formålet er at omfortolke forholdet mellem produktivkræfter og produktionsforhold for at vise, at det, der grundlæggende afgør menneskets historie ikke er politik, ej heller klassekamp men økonomi, specielt udviklingen af produktivkræfterne.

Ikke desto mindre modsiger den ikke de grundlæggende dogmer i den marxistiske økonomiske materialisme men søger i stedet at tilpasse dem til de eksisterende socioøkonomiske betingelser i Kina. Deng Xiaopings "De fire moderniseringer" er politisk underlagt KKP's "Fire kardinalprincipper", som der ikke kan gås på kompromis med. KKP's udenrigspolitiske motto under Deng – "tao guang yang hui" ("at skjule ens evner og afvente det rette øjeblik") – gjorde brug af den kinesiske traditionelle filosofis visdom og kultur for at skabe grundlaget for Kinas fredelige muligheder for økonomisk udvikling.

"De tre repræsentationer" under Jiang Zemins ledelse var en del af den ideologiske tilpasning og rekonstruktion af KKP i en kritisk periode med dramatiske socioøkonomiske og sociopolitiske transformationer. De var en del af KKP's fortsatte forsøg på at legitimere Deng Xiaopings "markedssocialisme" ved at sikre det klassiske politiske fundament.

Begrebet "De tre repræsentationer" handler om de tre områder, som KKP repræsenterer: 1) de avancerede produktivkræfter, 2) den avancerede kultur, og 3) befolkningsflertallets fundamentale interesser. Det afspejlede, at KKP var opmærksom på behovet for teoretisk og ideologisk at anerkende de politiske, økonomiske og sociale transformationer, der skyldtes de fire moderniseringer og ikke mindst deres hastighed.

Her ses KKP's ledere siden 1949 og de vigtigste politiske teorier/ideologier i deres æra – Mao Zedong, Deng Xiaoping, Jiang Zemin, Hu Jintao, Xi Jinping.

"De avancerede produktivkræfter" (den nye forretningselite), "den avancerede kultur" (konfuciansk kultur, dvs. social harmoni, respekt for autoriteterne og den sociale orden) og "de fundamentale interesser" (de nye sociale elementer) er stærke diskurser (tanker), der har til formål at legitimere de konsekvenser, som følger af de økonomiske reformpolitikker, og at genfortolke et antal ændrede relationer, det være sig parti, stat, privatøkonomi, klasse, det civile samfund og kulturelle områder. Det sigtede også mod politisk at indlejre opkomsten af forskellige typer af kapitalistklasser og fysisk at indoptage dem som en ny gruppe i KKP.

Ideerne om "**Det harmoniske samfund**" og "**Den videnskabelige udvikling**" blev introduceret af KKP under Hu Jintaos ledelse på baggrund af stadig dybere sociale uligheder og forværring af politiske konflikter, der var et resultat af den hurtige økonomiske udvikling og den prokapitalistiske politik, der var anbefalet af de tidligere KKP-ledelser.

Den overdrevne vægt på den økonomiske vækst og velstandsakkumulation medførte alvorlige konsekvenser: en voksende ulighed, korruption, forfald af social sikkerhed, ødelæggelse af miljøet, som truede partiets stabilitet og legitimitet så vel som den hårdt-vundne fred og stabilitet, der underbygger Kinas succes. Disse nye ideer kaldte på en forandring mod en koordineret og bæredygtig udvikling sammen med vægt på retsstatsprincippet og udvikling af kultur og moral.

Anvendelsen af begrebet "harmoni", som er et centralt begreb i den traditionelle kinesiske filosofi, og genopdagelsen af de konfucianske værdier (harmoni, familieetik, meritokrati, godgørelse, retfærdighed, høflighed, visdom, ærlighed, loyalitet etc.), blev en del af Kinas diplomati i Hu Jintaos regeringsperiode. Idealiseringsen af den kinesiske kultur i almindelighed og konfucianismen i særdeleshed sigtede mod at danne Kinas udviklingsvej i overensstemmelse med de allerede definerede politiske og kulturelle rammer.

KKP UNDER XI JINPING

Den nuværende politik "**Den kinesiske drøm**" forsøger at behandle spørgsmålene om, hvor Kina bevæger sig hen. Hvordan kan man rekonstruere et nyt hegemoni i en ny tid, hvor den indbyrdes afhængighed mellem den kinesisk økonomi og resten af verden er blevet stadig større. Det kan ses som et øko-

Xi Jinpings bogserie giver mindelser om Maos.

nomisk og politisk hegemonisk projekt, der forsøger at gå ud over historisk og politisk nostalgi. Man vil konstruere et nyt hegemoni omkring begrebet om "en fredelig opstigning" i stedet for "en fredelig udvikling". Det drejer sig om sprog, sociale relationer, økonomisk udvikling, politisk praksis og folkets bevidsthed.

At identificere "Den kinesiske drøm" som et "hegemonisk projekt" indebærer, at den ny kinesiske regering under Xi Jinpings ledelse er begyndt at udforske i hvilket omfang, Kina kan rumme sine nuværende indre og ydre resultater og forvandle sin stigende økono-

miske magt til en blivende og robust politisk og kulturel indflydelse både nationalt og internationalt.

Kort tid efter afslutningen af Kinas kommunistiske partis 18. nationale kongres i november 2012 fremsatte præsident Xi Jinping for første gang idéen om "Den kinesiske drøm" under et besøg på udstillingen "Vejen mod fornyelse" på Kinas Nationalmuseum. Under besøget erklærede præsidenten, at den store fornyelse af den kinesiske nation "er hele nationens såvel som ethvert individs drøm". I marts 2013 uddybede Xi Jinping yderligere "Den kinesiske drøm" i sin tale ved afslutningen på den første samling af den 12. nationale folkekongres. Siden da har begrebet og udtrykket "Den kinesiske drøm" cirkuleret vidt og bredt og er blevet citeret og yderligere præciseret af præsidenten selv samt forskellige videnskabsmænd og medier.

Idéen om "Den kinesiske drøm" bliver populariseret nu til dags, især når den kinesiske præsident selv bruger det igen og igen både nationalt og globalt. Man kan argumentere for, at begrebet historisk kan føres tilbage til sidst i det 19. århundrede, da "Riget i Midten" led et ynkeligt nederlag til de indtrængende europæere.

Den kulturelle og historiske forestilling om fortiden, der ligger bag "Den kinesiske drøm", har været en drivkraft for generationer af kinesiske revolutionære pionerer i kampen for at få Kina tilbage til sin glørværdige fortid. Derfor har begrebet ofte været brugt som et mobiliseringsværktøj til politiske projekter, og fortællingen om den "nationale ydmygelse" er blevet indtaget som en integreret del af de politiske projekter vedrørende opbygningen af nationen og identiteten.

I den vestlige verden modtages og forstås Kinas opstigning og den kinesiske drøm med en blanding af velvilje, mistænksomhed, mistillid og en vent og se-holdning. Med andre ord er det ubesvarede og måske ubesvarlige spørgsmål i Vestens bevidsthed, om Kina har til hensigt at forblive en *status quo*-magt, der accepterer den eksisterende verdensorden, som den er, eller at blive en *revisionistisk* magt, som sigter mod at forandre den globale orden, stadig aktuelt.

KKP'S LEGITIMITET SET FRA FOLKET

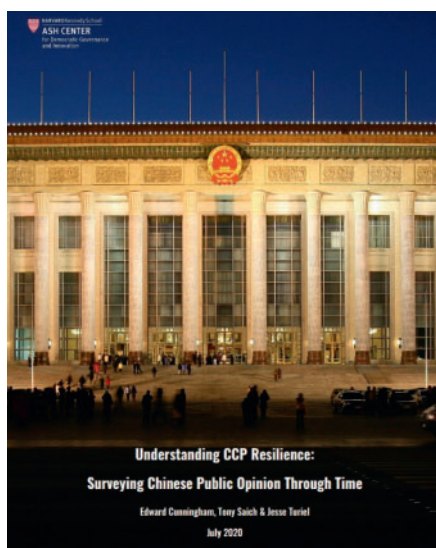
Er KKP et skrøbeligt eller modstandsdygtigt parti? I dag er svaret klart: KKP er autoritært, men det besidder en autoritær modstands-

dygtighed takket være evnen til konstant at kunne tilpasse sig forandringer. Gennem de sidste fire årtier med store socioøkonomiske og sociopolitiske forandringer såvel som kriser har KKP overlevet på grund af følgende tre aspekter ved sin smidige forandringssparathed: vedholdenhed, tilpasningsdygtighed og forandringsevne.

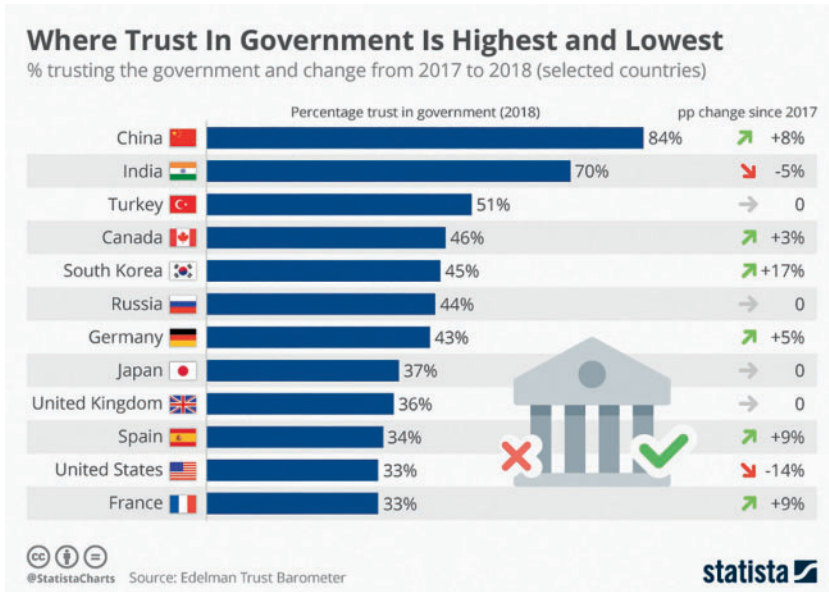
Forskellige data fra internationale forskningsstudier og offentlige meningsmålinger giver os en pålidelig positiv viden ift. KKP's legitimitet:

I juli 2020 blev *Understanding CCP Resilience: Surveying Chinese Public Opinion Through Time*, Ash Center, Harvard Universitet, offentliggjort. Afhandlingen, et policy-resumé, dokumenterer resultaterne fra det længstvarende uafhængige arbejde med at afdække graden af kinesisk borgertilfredshed ift. regeringens indsats. Studiet indsamler langsigtede, offentligt tilgængelige og nationalt repræsentative undersøgelser i Kina, der beskriver, hvad almindelige kinesiske borgere synes om KKP-regeringen, som har styret Kina i 70 år.

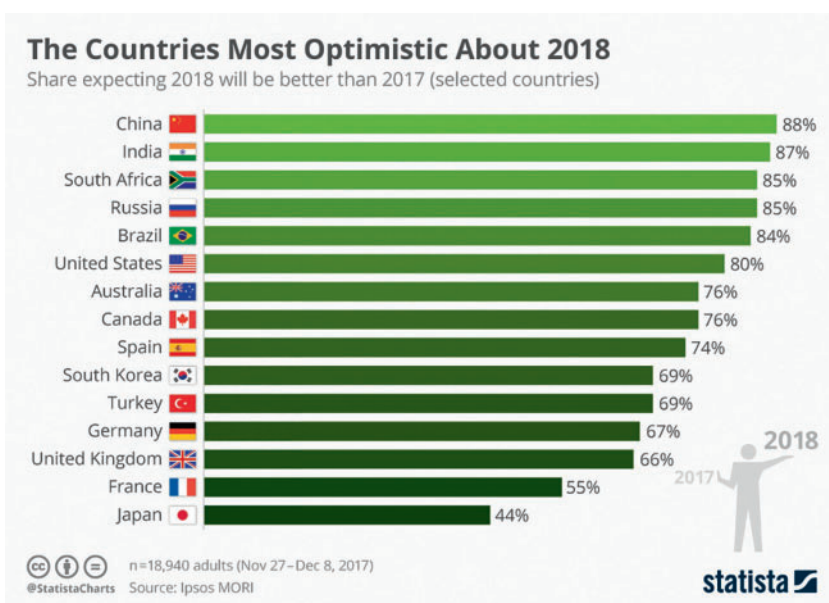
Harvard Universitets resultater tyder på, at den kinesiske borgers tilfredshed med regeringen er steget over hele linjen. Denne tilfredshed baseres stort set på den forbedring, som den kinesiske regering har gennemført på tre centrale områder: social sikkerhed, antikorrupsion og miljø.

Harvard University's report on CCP resilience

The Edelman Trust Barometer

The Ipsos Public Affairs Survey

En undersøgelse i mange lande fra *IPSOS Public Affairs Survey* i 2018 finder, at Kina er det mest optimistiske land i verden, og at Kinas voksne og ungdom er de mest optimistiske vedrørende deres lands fremtid (88 % af de voksne og 94 % af de unge). Ser vi på holdningen til "verdens fremtid", viser de også en relativt stor optimisme (85 % af de voksne og 90 % af de unge).

Et andet studie fra *Edelman Trust Barometer* viser, at når man sammenligner på tværs internationalt over mange år, så scorer

Beijing-regeringen højest i tillid, for eksempel 84 % fra det kinesiske folk mellem 2017 og 2018. Den offentlige tillid til den kinesiske regering er steget til 95 % under corona-pandemien, hvilket er den højeste i de 11 lande, undersøgelsen omfatter!

KINAS PLADS I VERDENSDORDENEN

I de sidste fire årtier har Kinas økonomiske succes givet genlyd over hele verden. Hvilke elementer skal man lægge mærke til her:

Kina har i gennemsnit opnået 9-10 %

økonomisk vækst i over tre årtier, og det har samtidig været den største bidrager til den globale økonomiske vækst; den kinesiske møntfod, *yuan*, har været omdiskuteret og er et tilbagevendende emne i den verserende kinesisk-amerikanske handelskrig; den kinesiske konkurrencedygtighed og handel påvirker arbejderes og virksomheders liv i både udviklede lande og i ulande; Kinas behov for energi og ressourcer har medført prissvingninger, global konkurrence og konflikter; i mange år har Beijing rivaliseret med Washington og ulandene om at være det største mål for direkte udenlandske investeringer (DFI); den globale ekspansion med kinesiske oversøiske investeringer og outsourcing er blevet en kilde til stor nervøsitet hos de nuværende vestlige magter; men – først og fremmest – er Kinas teknologiske fremskridt på nogle førende områder og den kinesiske statsstyrede udviklingsmodel, snarere end skævvridning af handelsbalancen, den reelle årsag bag de sidste års kinesisk-amerikanske handelskrig.

Den store betydning, som Kinas opstigning har, kan ses af, at Beijings politik på områder som finanspolitik, møntfod, investering, handel, sikkerhed, miljø, ressourcer, fødevarerikkerhed, råmaterialer og priser i stigende grad har indflydelse på livet for millioner af mennesker uden for Kinas grænser. Når der sker forskydninger i Kinas udbud og efterspørgsel, vil det betyde forandringer i priser og justeringer i de fleste lande. Som et resultat ses Kina i stigende grad som et "uomgængeligt land" på samme måde, som USA har været det. Kina genererer en trinvis voksende vækst i den globale økonomi, og det har gjort dets succes betydningsfuld for andre landes velstand.

En specielt "alarmerende" faktor, der understreger virkningen af Kinas globale vækst, er landets økonomiske ekspansion udadtil i retning af det globale syd, primært Afrika og Latinamerika. Disse to kontinenter har historisk i høj grad været vestlige koloniområder og ligget inden for den vestlige interessesfære.

På den ene side bringer kinesiske investeringer og outsourcing på disse to kontinenter mærkbare socioøkonomiske og sociopolitiske forandringer med sig, men på den anden side rejser de også spørgsmålet om, hvordan man skal definere kinesisk-afrikaniske relationer – som et syd-syd partnerskab eller en nord-syd afhængighed? Forskellige

handelsdata tyder på, at de økonomiske relationer mellem Kina og det globale syd viser tegn på, at man genoptager det, som man i afhængighedsteorien kalder den "ulige udvekslings"-tese (forarbejdningsindustri versus vareproduktion). Det har ført til Vestens beskrivelse af Kinas økonomiske relationer med det globale syd som "neokolonialisme" og "neoimperialisme".

For tiden er der to store kinesiske udviklingsprojekter, som vil "påvirke" og "forstyrre" magtstrukturen i den eksisterende verdensorden, nemlig "Made in China 2025"⁷ og "Belt and Road Initiative" (BRI). Specielt det sidste, som involverer massevis af kinesisk-ledede investeringsprogrammer, der dækker et stort antal infrastrukturelle projekter (veje, jernbaner, telekommunikationssystemer, energi-pipelines, havne etc.), vil forøge den indbyrdes økonomiske sammenkobling og styrke udviklingen tværs over Eurasien, Østafrika og mere end 60 partnerlande. Ambitionen rækker faktisk over til Sydamerika.

De kinesiske globale ambitioner fortolkes af Washington som Beijings forsøg på at *omfordele* den allerede *opdelte* verden. Kinas opstigning forandrer med andre ord den konventionelle magtdeling og de måder, hvorpå samspillet mellem stater og markeder formes af de arrangementer eller strukturer, som har udviklet sig for at forbinde dem.

Belt and Road Initiative følges op. Selv i et år som 2020 voksede de kinesiske investeringer (ODI) i lande, der er med i BRI, og kurven går markant opad. Man investerer ikke alene i infrastruktur men også i produktion, ny teknologi og it.

Belt and Road News

Vil Kina nogensinde være i stand til at indfri de vestlige forventninger, hvad disse så end er? Kina har historisk været både en kilde

til fascination og uro for Vesten udmøntet i den advarsel, der tillægges Napoleon om, at man ikke skulle vække Kina – lad den sovende kæmpe hvile. Forsøg på at kristne Kina af de tidligere missionærer fra Europa mislykkedes – den kristne kultur slog ikke an. Det samme kan ses i Kinas egen historie og civilisation. Kejserriget var til tider i århundreder regeret af magtfulde mindretalsgrupper som mongolerne og manchuerne. De prøvede at forandre Kinas fundamentale særpræg, men blev senere selv forandret og sinificeret.

I de seneste årtier har enten fascinationen af eller irritationen over Kina altid influeret på vestlig forskning og journalistik. Det er ofte følelsesbetonet med ekstremer, rækkende fra overdreven begejstring og ukvalificeret optimisme eller til modsat sortsynet modvilje og ubegrundet pessimisme.

Der var en optimistisk projektion i 1980'erne, hvor man mente, at Kinas økonomiske reform var "den anden kinesiske revolution", der ville føre landet ind i et demokrati, som lignede Vestens. Man så en dybfølt antagonisme mod Kinas resistens over for politisk demokratisering i efterdønningerne af den kolde krig. Og i de senere år har der gentagne gange været enten overdrevne spådomme om Kinas truende opstigning til en status som supermagt eller ubegrundede forudsigelser om "Kinas kommende sammenbrud" eller "det kommunistiske regimes slutspil i Kina".

Fra tid til anden har vestlige akademikere, politikere og opinionsdannere selektivt brugt Kinas udviklingsvej med dens ebbe og flod til at berettiggere deres egne aktuelle teorier og ideologier til at kategorisere Kina enten som trussel, mulighed, på randen af sammenbrud eller supermagt.

KINA UNDER KKP ER UNIKT, IKKE UNIVERSELT

Et af de forvirrende spørgsmål alle, som er interesseret i Kinas historie, kultur, politik og samfund, og som engagerer sig i kinesiske studier, stiller sig, er: Hvordan skal man forstå og fortolke Kinas historiske transformationer, der er markeret af fundamentale skift, fiaskoer og succeser? Kinas revolutionære og dramatiske forandringer i det 20. århundrede og Kinas globale opstigning i det 21. århundrede gør Kina til et ideelt "casestudy" for udviklingsstudier og videnskabelig forskning i politiske, økonomiske og sociale forandringer.

Politisk set faldt det kinesiske kejserrige ynkeligt fra at være et hegemonisk "rige i midten" til et semikolonialt perifert land i 1911. Derefter oplevede landet en republikansk revolution, som forvandlede det fra et multietnisk kejserdømme til en kortvarig republik præget af skinnationalisme, og efter perioden med et disintegreret krigsherredømme og borgerkrig blev Kina en centraliseret revolutionær socialistisk stat i 1949. Lige siden de sene 1970'ere, da Kina startede på de økonomiske reformer, har man i Vesten haft den ønsketænkning, at Kina inden for kort tid ville transformeres til en demokratisk, kapitalistisk markedsøkonomi. Det holdt ved til for nylig, hvor de vestlige kernemagter og deres akademikere og politiske beslutningstagere modvilligt måtte indse, at "spillet er slut".

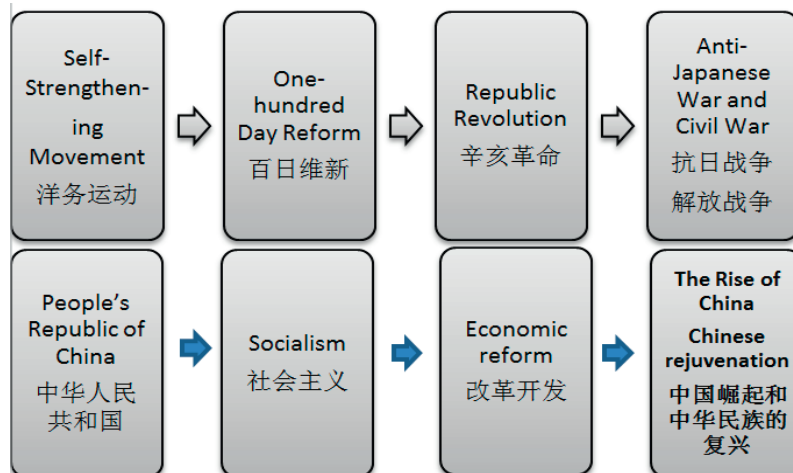
Økonomisk sprang Kina efter oprettelsen af Folkerepublikken i 1949 direkte fra at være et landbrugsland til en socialistisk centraliseret planøkonomi. Siden slutningen af 1970'erne bevægede landet sig gradvist mod en markedsorienteret økonomi.

Hvad der undrer Vesten er, at Kinas økonomiske succes og globale opstigning i de sidste fire årtier under statens ledelse ikke følger nogle af de mest basale økonomiske grundprincipper, som man i Vesten mener, er uomgængelige for, hvad der får nationer til at vokse, og for sættet af gensidigt afhængige relationer mellem ejendomsret og økonomisk vækst, mellem retsstatsprincippet og markedsøkonomien, mellem den fri bevægelse af valutaen og den økonomiske orden, og mellem den økonomiske udvikling og demokrativering.

Ideologisk skete der en revolutionær ændring af de kinesiske værdisystemer, hvor de gik fra feudale sociale relationer til klassebaserede socialistiske politiske relationer efter oprettelsen af Folkerepublikken i 1949. Siden begyndelsen af den økonomiske reform har KKP i praksis implementeret mange markedsorienterede politikker i overensstemmelse med kapitalisme og individualisme, skønt den stadig officielt forbinder sig med marxismen og socialismen.

Imidlertid har "sinificeringen" været det unikke karaktertræk for, hvordan partistaten indlejrer ideologi og politik. Man har kunnet absorbere nye eller udenlandske ideer og været i stand til at forene dem med kinesisk politik og kultur, så slutresultatet er – kinesisk.

Kina vil fortsætte med at forandre sig, og

De store begivenheder i kinesisk historie siden begyndelsen af det 20. århundrede.

KKP vil fortsætte med at transformere sig og tilpasse sig. Vestens bekymring skyldes det faktum, at resultatet af Kinas succes og dets moderniseringsproces ikke passer med den grundlæggende opfattelse i Vesten vedrørende en række årsagsbestemte sammenhænge.

Med andre ord: Vestens forestilling om, at det "forventede Kina" eller det "opfundne Kina", formet af globalisering, markedsorientering og vestliggørelse, ville materialisere sig, er blevet gjort til skamme. Det er håbløst. Tværtimod er Kina ved at blive en systemisk rival, som EU og USA formulerer det.

På grund af en automatisk afvisende holdning har Vesten i almindelighed og USA i særdeleshed aldrig investeret for alvor i at studere det kinesiske politiske system, dets regeringsmodel og dets forhold mellem stat-marked-samfund.

Nu er tiden inde til, at Vesten bør undersøge, hvordan det kinesiske system er konstrueret/struktureret, og hvordan det kinesiske politiske meritokrati, partistatens dobbelte lederskab, den politiske proces, udvælgelsen og vurderingen af administrationen, den selvkorrigerende mekanisme, forbindelsen mellem parti og folk etc. fungerer.

Det er absolut forkert at antage, at det kinesiske politiske system og dets regeringsmodel er statisk og forfalder. Tværtimod viser Kinas historie siden 1949, at det kinesiske parti-statssystem har vist sig at være tilpasningsdygtig for at kunne overleve. Det kinesiske system har en høj grad af robusthed efter årtier med at lære, modificere sig og tilpasse sig.

Den kinesiske model for økonomisk succes under KKP's politiske ledelse er formet af historien og er kulturelt enestående, og man kan ikke erstatte den ved at indføre den vestlige model for et liberalt valgdemokrati.

Vi bør ikke romantisere, ej heller bør vi dæmonisere den kinesiske model. Den kinesiske succes legitimerer ikke nogen universel relevans/signifikans, men den demonstrerer, at ikke-vestlige alternativer til udvikling og modernisering eksisterer.

Den kinesiske model er en fristende vej, som mange udviklingslande og regioner vil kunne hente ideer og inspiration i, og som derfor vil kunne få indflydelse på deres valg.

Li Xing er professor og leder af Research Center on Development and International Relations (DIR), Aalborg Universitet. Han er også chefredaktør på Journal of China and International Studies (ISSN:2245-8921).

Li Xings forskningsinteresser og undervisningsområder omfatter udviklingsstudier, internationale relationer, international politisk økonomi, opstigende magter og verdensorden. Li Xing har i de senere år været optaget af at skrive og redigere en række artikler om Kinas opstigning sat over for den eksisterende verdensorden.

Tak for hjælp med oversættelse fra engelsk til Torben Vestergaard.

REFERENCER

Artiklen er et sammendrag, som dels er skrevet og dels uddraget fra adskillige af forfatterens publikationer om Kinarelaterede temaer og emner. Her er nogle få af forfatterens beslægtede publikationer:

- Li Xing (udkommer 2021) "Conceptualizing 'Meritocracy' as 'Ruling Legitimacy' in the Course of China's Transformation and Global Rise." In Chris Shei (ed.) *The Routledge Handbook of Chinese Studies*. UK: Routledge.
- Li Xing (2020) "The rise of China and the US-led world order: Can two tigers share the same mountain?" In Bart Gaens & Ville Sinkkonen (eds.) *Great-Power Competition and the Rising US-China Rivalry: towards a new Normal?* Finnish Institute of International Affairs, Report 66.
- Li Xing (2020) "China's Global Rise and Neoimperialism: Attitudes and Actualities." In Immanuel Ness and Zak Cope (eds) *Palgrave Encyclopedia of Imperialism & anti-imperialism*. London: Palgrave Macmillan.
- Li, Xing (2018) "The Endgame or Resilience of the Chinese Communist Party's Rule in China: A Gramscian Approach", *Journal of Chinese Political Science*. Volume 23, Issue 1.
- Li Xing (2018) "World War 1 and the Chinese Revolution." I Søren Dosenrode (ed.) *World War 1: The Great War and its Impact*. Aalborg: Aalborg University Press.
- Li, Xing (2015) "Interpreting and Understanding 'the Chinese Dream' in a Holistic Nexus", special issue, *Fudan Journal of the Humanities and Social Sciences*. Vol. 8, No. 4.
- Li, Xing and Timothy M. Shaw (2013) "The Political Economy of Chinese State Capitalism", *China and International Relations*, Vol. 1, No. 1.
- Li, Xing (ed.) (2010) *The Rise of China and the Capitalist World Order*. Surrey, UK: Ashgate Publisher.
- Li, Xing and Christensen, Peer Møller (2010) "Why is the Chinese Communist Party Able to Sustain its Hegemony in Eras of Great Transformation?" In Li Xing (ed.) *The Rise of China and the Capitalist World Order*. Farnham, England: Ashgate.

1. Begrebet "ydmygelsens århundrede" betegner perioden mellem den første opiumskrig (1839-1842) og afslutningen på den kinesiske borgerkrig (1949). De væsentligste ydre faktorer lå i en politisk krænkelser, den økonomiske udnyttelse og den militære aggression fra de udenlandske imperialistiske lande. Det undergravede den stolthed, man historisk havde haft i den kinesiske civilisation, og det ydmygede den kinesiske nation.
2. Sun Yat-sen var grundlæggeren af Kinas nationalistiske parti. Han anførte Xinhai-revolutionen i 1911, som væltede Qing-dynastiet. Han blev husket som "Nationens Far" i Republikken Kina. Sun var historisk enestående blandt de kinesiske ledere i det 20. århundrede og højt respekteret både i Kina og Taiwan.
3. Chiang Kai-shek (31. oktober 1887 – 5. april 1975) var lederen af Republikken Kina efter Sun Yat-sens død og øverstkommanderende for den nationale revolutionære hær. Han og Republikken Kina led nederlag i borgerkrigen (1946-1949) og tog til Taiwan.
4. Mao Zedong, også kendt som formand Mao (26. december 1893 – 9. september 1976), var en kinesisk kommunistisk revolutionær. En af grundlæggerne af KKP og af Folkerepublikken Kina. Han var formand for KKP fra 1949 indtil sin død i 1976. Hans politiske tanker og teorier og hans militære strategier og politikker kendes under ét som maoismen.
5. Det omhandler en række demonstrationer i Beijing på og nær ved Tiananmen Pladsen, som først og fremmest var anført af studenteraktivister og intellektuelle i perioden mellem 15. april og 4. juni 1989. Denne begivenhed var årsag til en kortvarig pause i Kinas reformprogram og forringede relationerne mellem Kina og Vesten.
6. Sinficeringen slås somme tider sammen med den vestlige kritik af den kinesiske regerings politik over for ikke-Han-kinesiske etniske mindretalsgrupper og religioner, så som tibetanere og uighurer.
7. "Made in China 2025" (中国制造, Zhongguo zhizao) er en kinesisk national handlingsplan, der skal styrke Kinas produktionskapacitet ift. højværdiprodukter og tjenesteydelser. Slutmålet er at forøge den kinesiske egenproduktion på kerneområder. Man vil øge Kinas andel og opgradere dets dominerende position i globale forsynings- og værdikæder inden for verdens vigtigste strategiske industrier fx medicin, biler, fly, halvledere og vigtigst af alt IT og robotteknologi.

DKK NYT

GENERALFORSAMLING

Der indkaldes til ordinær generalforsamling **tirsdag 23. marts 2021 kl. 19.30** i foreningens lokaler Marie Belows Vej 14, 8200 Aarhus N

Bemærk: Generalforsamlingen er udskudt pga. covid-19. Hold øje med foreningens facebookside vedr. eventuelle ændringer.

Dagsorden:

1. Beretning
2. Arbejdsprogram
3. Valg af bestyrelse og evt. suppleanter
4. Evt.

Vi byder på en forfriskning undervejs.

Vel mødt
Bestyrelsen
Aarhus Lokalfdeling

OKSEN KOMMER IKKE I MÅL

Som situationen er lige nu med et smittetryk, der stadigvæk er alt for højt, kommer det sikkert ikke som nogen overraskelse, at vi har aflyst fejringen af det kinesiske nytår i år.

Men fat mod:

Vi skal nok komme igennem, og om et års tid vil vi så gøre så meget desto mere ud af at markere, at vi på det tidspunkt går ind i Tigerens År. Det kan vi nok trænge til!

Musikhuset Aarhus
forvandles igen
til Little China
søndag 23. januar 2022.

Vi glæder os.

Illustration: Inger Marie Møller

TO SÆT AF DRØMME

Den kinesiske drøm og den amerikanske drøm. Fortællinger om kollektivet og individet.

Det er ikke alle lande, som har en alment accepteret og kendt drøm om sig selv. Der skal noget særligt til. Mange i verden har hørt om den amerikanske drøm, om alt det, mulighedernes land kan byde på.

I 2012 blev en ny drøm født: den kinesiske drøm. Den er nu også ved at sætte sig igennem globalt, men ikke med samme gennemslagskraft som den amerikanske drøm.

Spørgsmålet er, hvorfor disse to sæt af drømme er noget særligt? Hvad er det interessante? Den ene gammel, den anden helt ny. Den ene vokset frem, den anden lanceret, deklareret. Kan de bruges til at sige noget væsentligt om de to lande? Og, ikke mindst: Kan de bruges til at foretage en generel sammenligning mellem USA og Kina, mellem supermagten og land nummer to i verden målt på indflydelse og magt? Og dertil hvilken rolle spiller drømmefortællingerne i en global politisk sammenhæng og i relationerne mellem de to lande?

Det er det, der her skal forsøges: Den amerikanske drøm og den kinesiske drøm vil blive beskrevet, dissekeret og analyseret med hen-

blik på en sammenligning og med udblik til deres konsekvenser.

DEN KINESISKE DRØM

Hvorfor mon Xi Jinping i 2012 besluttede at lancere begrebet 'Den kinesiske drøm'? Drøm er normalt ikke noget, kommunistpartiet beskæftiger sig med. Hellere tales der på beslutningsniveau om konkrete, korrekte eller videnskabelige tiltag. Xi havde måske behov for at vise, at en ny leder var på plads, en leder som tænkte nyt og blødt.

Men drømmen blev også i den grad konkretiseret: Den er en drøm om fornyelse af den kinesiske nation, som i 1830 tegnede sig for en tredjedel af verdens økonomi, men som derefter svækkedes markant i 100 års kolonilignende ydmygelse ikke mindst ved at måtte indgå ulige traktater med vestmagterne. Oprettelsen af folkerepublikken i 1949 blev første fornyelse af Kina, Dengs 'åbning up'-politik fra 1978 den næste og i 2012 kom så 'den kinesiske drøm'.

Ud over fornyelsen er drømmen også en præcis målsætning om, hvordan Kina skal se ud i 2049.

Billederne

Hvad er den kinesiske drøm? Den kinesiske drøm er ikke mindst den konkrete virkelighed i det nye Kina i dag. Den kinesiske drøm er det nye samfund, som har skabt overflod, orden, stolthed. Det samfund, hvor tidligere uret, symaskinen, cyklen og radioen var luksus, er nu afløst af et samfund med flere mobiltelefoner end mennesker. Det er et stabilt,

30. juni 2020 blev den sidste landsby i Kina forbundet med omverdenen med en vej. Til da havde man i Abuluoha i Sichuan-provinsen måttet benytte andre metoder. Vejen er opfyldelsen af en drøm.

Mange andre steder flyttes landsbyer eller landsbybeboere til mere tilgængelige lokationer. Det er led i fattigdomsbekæmpelsen, ingen skal lades tilbage.

Det man ønskede sig under kulturrevolutionen, var "De fire store" (四大大件): armbåndsurs, symaskine, transistorradio – og en cykel.

For et spændende glimt ind i fortiden kan anbefales et besøg på Shijia Hutong Museum i Beijing, 史家胡同博物馆.

velstående, gennemkontrolleret samfund, hvor smartphones er totalt integreret i et solidt politisk-socioøkonomisk system, som er digitaliseret i en grad, som overflødigger penge.

Et samfund, hvor gennemsnitsindkomsten i 2020 var oppe på 10.000 \$ om året, og hvor Kina har gjort verden til et bedre sted at være takket være en politik, som i de sidste 40 år har bragt 800 millioner kinesere ud af fattigdom. Et samfund, som hylder vækst og rigdom uanset rigdommens ulighedseffekter. Et samfund, som rejser sig fra borgerkrig, sult, elendighed, underudvikling til at blive et højteknologiseret samfund, hvor innovation, nyskabelse, originalitet manifesterer sig overalt og tegner et billede af Kina, som rejser sig, stolt, imponerende, sikker på, at fremtiden er gylden. Det er realiteternes kinesiske drøm.

Men den kinesiske drøm er – vigtigst af alt – at udviklingen kan fortsætte, at Kina kan realisere sin langsigtede politik, som har klare mål for, hvad der skal opnås i de kommende år op til fejringen af 100-året for Folkerepublikkens oprettelse i 2049. Og dermed fejringen af 100 års socialistisk styre, en socialisme med kinesiske karakteristika.

Også et andet billede: Stoltheden over at være nået så langt – som når det kinesiske dagblad *Global Times* praler af, at Kina nu har en global teknologisk førerplads, eller når Xi stolt står i spidsen for PLA, Folkets Befrielsehær, i særdeles realistiske militærøvelser. Officielt fremhæver Xi sin drøm om, at Kina i 2049 er en militærmagt af verdensklasse.

Fremtiden

For to ting bliver der satset på i den kinesiske drøm: Først og fremmest fremtiden, som er baseret på et Kina identisk med kommunistpartiet. Et kompromisløst mål er at sikre partiets eksistens. Uden partiet intet Kina.

Men lige så vigtig er fortiden – Kinas gyldne 5000-årige civilisatoriske rige i midten, som hævdes at have frembragt en sammenhængende social og økonomisk kultur, som er unik, uomgængelig og exceptionel. Derfor kaldes den kinesiske drøm også den kinesiske drøm om national fornyelse: Kina skal fornyes baseret på en lang gloriøs fortid.

Fremtidsdrømmen er essentiel. Det drejer sig om et land i stadig udvikling, et land, som konstant tager svømmeskridt. Den drejer sig om at få et velstillet land, en fornyet nation og et lykkeligt folk (Xi,2019,10). Statistikken

er i førersædet til at vise og bevise retningen for udviklingen, lagt på skinner af partiet.

Den kinesiske drøm, introduceret af Xi Jinping i forbindelse med hans udnævnelse til partiets generalsekretær ved partiets 18. nationalkongres i efteråret 2012, fremhævede målsætningerne for de to 100-årsfejring, partiets i 2021 og folkerepublikkens i 2049.

I 2021 skulle Kina være et samfund baseret på moderat velstand, et mål som blev klart konkretiseret og dermed målbart: Der skulle være en BNP-vækst pr. capita, som skulle være dobbelt så stor som i 2010. Allerede i 2020 havde Kina nået dette mål. Målene for 2049 var knap så målbare, men meget ambitiøse: Kina skulle være et stærkt, demokratisk, civiliseret, harmonisk, moderne socialistisk land. Det er drømmen. Senere er målet "smukt" og "lykkeligt" blevet tilføjet.

Interessant er det, at med et udviklingsperspektiv – og det er jo det, Kina spejler sig i – kan målene tolkes som efterstræbelsesværdige tilstande, som endnu ikke er opnåede. De er en del af drømmen. Det er yderligere interessant, at disse mål udelukkende drejer sig om situationen i Kina. Kina måler sig med sig selv.

Men et andet mål, som i stigende grad fremhæves er, at Kina i 2049, som omtalt, skal have et militær i verdensklasse. Her er den internationale vinkel fremhævet: Kina skal ikke blot være stærkt, men skal befinde sig i toppen af verdenseliten, hvad angår de væbnede styrker. Xi Jinping har ved mange lejligheder fremhævet, at det kinesiske militær er en fundamental del af den kinesiske drøm.

Så grundlæggende drejer drømmen sig om et Kina, der rejser sig. Og vedbliver med det. Den internationale dimension er ikke umiddelbart indbefattet. Men ofte bliver drømmen nævnt i forbindelse med det gængse internationale mål, "to promote the building of a community with a shared future for mankind". Kinas drøm kræver altså også – understreget af Xi Jinping – fredelige internationale omgivelser (Xi,2019,2). Også på den måde vil den kinesiske drøm være til fordel for hele verdens folk (Xi,2019,10).

Det helt centrale i den kinesiske drøm er, at den tager udgangspunkt i kollektivet – ikke i individet. Den drejer sig om kollektivets plan for og realisering af opstigning og fornyelse – ikke individets. Den drejer sig om kollektivets behov for udvikling, ikke individets.

Drømmen kan ses som opfyldelse af fundamentale menneskelige behov.

De menneskelige behov

Menneskets forskellige behov er blevet identificeret i det, der professionelt kaldes *Maslows behovspyramide*. Identifikationen tager udgangspunkt i enkeltindividet. Men hvordan skal man bedømme opfyldelsen af menneskelige behov set med kinesiske briller?

1. Ifølge det anerkendte teoretiske behovshierarki formuleret af Maslow er de første absolut nødvendige behov de rent fysiske, dvs. fravær af sult, tørst og krav om hvile og søvn og den rigtige temperatur. Hvem sørger for det i Kina? I kinesisk kultur kan forestillingen om jernriskålen ses som symbolet på, at herskeren, kollektivet, sørger for, at de individuelle behov bliver opfyldt og dermed sikrer den basale fysiske overlevelse. Behovet skal opfyldes gennem kollektivet.
2. Det andet sæt af behov er sikkerheden, trygheden, orden og lov. Kort sagt fravær af kaos. Det behov er i kinesisk drømme-sammenhæng klart relateret til det kollektive, samfundet. Kollektivets behov er dets egen overlevelse. Kollektivet overlever ved at have styr på sikkerhed, orden, sammenhæng.
3. Det tredje behov er fællesskab, kærlighed, venskab, tilhørsforhold, identitet, dvs. at den enkelte oplever et nødvendigt fællesskab men også en personlig styrke. Set i en kollektiv dimension er et stærkt behov for fællesskab jo selve fællesskabets, kollektivets natur. Fællesskabets mange former er i sig selv et udtryk for menneskets sociale behov, noget som er indlejret i den menneskelige natur; idet fællesskabet også øger og befæster individets anerkendelse i forhold til individer fra andre fællesskaber.

4. Det fjerde behov er ego-behovet, det egoistiske behov hos individet for agtelse, selvrespekt, selvtillid, viden, status og værdighed. Hvordan kan det anvendes på kollektivet? Det gøres med et snuptag. Kollektivet har – i forhold til andre kollektiver – behov for respekt, tillid, agtelse, accept. Det kan umiddelbart – som i de andre behovsniveauer – aflæses i kinesisk politik. Egoet transformeres til kollektivet.
5. Også det sidste behovsniveau – møntet på enkeltindividet – kan uden videre overføres til kollektivet. Det niveau ses som udtryk for den ultimative behovsopfyldelse: selvrealisering, udnyttelse af alle potentialer. Det drejer sig om kreativitet, udfoldelse baseret på egen vilje. Det er selvets inderste mulighed for at forbinde sig skabende over for omverdenen. Overført til kollektivet – her Kina – i form af parti, stat eller samfund – vil det sige, at Kina som kollektiv enhed vil se sig selv som en nyskabende, innovativ kraft, som med udnyttelse af kulturelle, historiske, videnskabelige ressourcer vil kunne stå med en stærk påvirkningsmulighed i relation til verden.

Individet

Er der ikke plads til den individuelle dimension? Den er svær at få øje på. Når Xi Jinping taler om den kinesiske drøm, kommer lykke, happiness også ind i billedet. Igen er det folkets lykke, ikke enkeltmenneskets lykke, der sigtes på. Drømmen er, som det er blevet udtrykt "vores drøm", ikke – som i den amerikanske drøm – "min drøm". På samme måde er det kollektivet, partiet, der henvises til, når fattigdomsreduktionen prises. Det er

partiet, der har løftet 800 millioner kinesere ud af fattigdom; det er ikke enkeltindividets egen personlige kraft.

Det forudsættes, at der bliver arbejdet hårdt for at opnå målene for den kinesiske drøm. Men igen ligger det hårde arbejde i at understøtte partiets ambitioner. Partiet har evnen til at levere, men ikke uden den fulde opbakning fra folket.

Den kollektive dimension i forbindelse med et hierarkisk opbygget samfund har kraftige rødder i Kina. Den er ikke mindst udtrykt i konfucianismen. Statsmagten, kejseren i Riget i Midten er baseret på en effektiv og kulturelt forankret hierarkisk magtfordeling, med udgangspunkt i familiehierarkiet far-søn, storebror-lillebror. Herskeren tager sig af sin befolkning, som en fader søger for sin familie; den konstruktion, som Xi Jinping nyligt har udtalt sig positivt om (Xi, 2019).

Når den individuelle dimension er fraværende, hvordan så med den universelle? Gælder den kinesiske drøm kun for Kina?

Her følges den grundlæggende linje for Kinas adfærd i de sidste 40 år efter Dengs åb-

Arbejde på endnu et jernbaneknudepunkt ved Beijing.

I 2035 skal Kina have opnået den grundlæggende socialistiske modernisering. Planen indeholder et jernbanelinjenet på 200.000 km, hvoraf de 70.000 km er højhastighed. Der må kun tage en time fra by til by eller tre timer fra provinshovedstad til provinshovedstad. Effektiv infrastruktur er et kerneelement i den kinesiske drøm. forbindelserne skal være mange, og mobiliteten sikres ved lave priser.

ningspolitik: understregningen af Kina som unik, som exceptionel. Mens Kina under Mao var gennemført fremtidsorienteret, med forkastelse af Kinas kulturelt og socioøkonomiske fortid, baseret på feudalisme og med et blik for, hvordan Kina som revolutionært udviklingsland kunne markere sig som leder af den befolkningstunge og koloniseringsbelastede tredje verden (hvor den første verden var supermagterne og den anden verden de industrialiserede lande i skyggen af den første verden), ændrede Kina helt kurs i tiden efter Maos død.

Nu blev Kina for alvor introduceret for verdensmarkedet som et land med socialisme med kinesiske karakteristika, som indeholdt markante markedsøkonomiske elementer. Kina skulle ikke mere stå i spidsen for en global, revolutionær bevægelse.

Kina blev optaget i WTO i 2001 og blev i stigende grad opfattet som en international "stakeholder", som både udnytter og er en del af verdensordenen. Det forhold gælder endnu. Dvs. at Kina – når vi snakker om den kinesiske drøm – fortsat tilpasser sig de internationale systemer og i højere grad står for status quo end for en omfattende revisionisme.

Parallel til USA

Det betyder, at Kina har ladet sig inspirere af effekten af at have en 'national drøm', som svarer til den amerikanske drøm, som har haft succes i forbindelse med at markere den amerikanske overlegenhed i besiddelsen af "soft power", dvs. at have en international tiltrækningskraft og være udgangspunkt for efterligninger fra andre lande.

Kina kunne have tænkt, "so ein Ding müssen wir auch haben". Men introduktionen af den kinesiske drøm bliver på andre vilkår: Det er en drøm med markante kinesiske karakteristika. Det bliver en top-down-foranstaltning, en drøm fastlagt af partiet, kollektivt. Dermed er introduktionen meget langt fra inspirationsfænomenet 'den amerikanske drøm', som klart er en ide, som er opstået i det amerikanske civilsamfund, og som i vidt omfang har negative opfattelser af regeringsstyrede foretagender.

Xi Jinping fremførte under sit USA-besøg i september 2015 i en tale i Seattle, at den kinesiske drøm kunne ses som en parallel til den amerikanske drøm. Xi har i mange senere tilkendegivelser understreget, at mange lande har drømme om nationens fremtid.

I 1994 startede Kina opbygningen af sit eget uafhængige globale navigationssystem. Planen blev fulgt, og 23. juni 2020 sendte Kina den sidste af 55 navigationssatellitter i BeiDou-systemet (BDS) i omløb. Dermed har Kina færdigudviklet sit eget system. Det har vakt røre, at piloter på amerikanske spionfly har brugt BDS som backup til GPS.

Formålet med at trække de nationale, regionale drømme frem og gøre dem universelle, uanset at drømmene er relateret til nationale mål, som det i den grad er tilfældet i den kinesiske drøm, synes åbenbar: at give Kina-drømmene en klar international, universalistisk drejning, som kan fremme Kinas internationale placering. Det er formuleret af Xi (209) hvor han refererer til "Den kinesiske drøm om fred, udvikling, internationalt samarbejde og gensidig fordel". Xi fremhæver, at den kinesiske drøm er at yde noget til verden med fortsat vækst, med verdensfred og med udvikling (93). Denne universalistiske drejning får Kina af indlysende grunde store vanskeligheder ved at realisere.

Hvad er det så, Kina drømmer om? Som nævnt hænger det meget tæt sammen med de konkrete mål, som partiet har formuleret for 2021 og 2049. Her har vi klart drømme om den helt afgørende materielle udvikling og den ligeledes centrale – men knap så marxistiskprægede – kulturelle udvikling (Xi 88,89).

Der er først drømmen om **det stærke Kina**. Her tænkes for det første primært på den økonomiske styrke, på den politiske styrke, på et stærkt diplomati, en stærk teknologisk, videnskabelig udvikling og endelig den forsvarsmæssige styrke (New York Times, 4.6.13). Dernæst for det andet drømmen om **det civiliserede Kina**, som relateres til lighed og retfærdighed, et rigt kulturliv, og en høj moral. Den tredje del af drømmen er **det harmoniske Kina**, som primært har

med relationerne mellem de sociale klasser at gøre. Det fjerde er **det smukke Kina**, hvor der drømmes om et Kina med sunde og sikre omgivelser, med lav forurening, sunde og sikre varer.

Det officielle teoretiske tidsskrift *Qinshi* sammenfatter den kinesiske drøm som velstand, kollektivism, socialisme og national storhed.

Men hvordan hænger den kinesiske drøm sammen med den amerikanske?

DEN AMERIKANSKE DRØM

Hvad er den amerikanske drøm? Den er kendt og udbredt og står på en række punkter som et vigtigt udtryk for, hvilke muligheder landet tilbyder den enkelte. Men der er flere drømmefortællinger.

"I have a dream". Martin Luther King står med udbredte arme og med hænder, der langsomt knyttes foran en titusindtallig menneskemasse med præsident Lincolns skarptskårne marmorskikkelse i baggrunden. "I have a dream". Det er Washington 1963: vor tids prototype på en drømmefortælling, en proklamation om drømmen for et folk.

Her er drømmen om et samfund, hvor alle er lige uanset farve, race, religion og opvækst indtrængende, skarpt og præcist tegnet op.

Det er drømmen om frihed og retfærdighed. Det er drømmen om realiseringen af den amerikanske forfatnings ord om at "all men are created equal". Det er den ultimative drøm om frihed og lighed.

Men den amerikanske drøm er ikke blot Kings drøm. Det er en langt bredere drøm: Det er den folkelige fortælling, og det er drømmen om velstanden, friheden, mulighederne, mobiliteten. Det er forestillingen om det frie Amerika, indvandrerlandet, mulighederens land. Amerika som samlingspunkt for frie mennesker. Omdrejningspunktet er individet, ikke kollektivet, ikke centralmagten.

Set udefra har USA fra 1800-tallet og frem til i dag været frihedens og lighedens hellige land, billedgjort ved Frihedsgudinden.

Den amerikanske drøm er en universelt udbredt grundfortælling. Ikke uden grund er den taget op af Kina. Men forskellen er bemærkelsesværdig: Den amerikanske drøm er en folkelig fortælling, kommet nedefra, opstået hos enkeltindividet. Den kinesiske drøm er et regeringsprojekt, en politisk vision om et Kina, som skal genfinde sin fordums storhed.

Drømmen er bemærkelsesværdig: For den er der allerede. Den er blevet til virkelighed: Kina er blevet stort.

SAMMENLIGNINGEN USA-KINA

Spørgsmålet er nu: Hvad kan vi bruge modstillingen af de to drømmefortællinger, en amerikansk og en kinesisk til, når der skal trækkes linjer til og påstande om generelle forskelle på USA og Kina?

Der er få ligheder. Forskellene er ekstreme.

Oprindelsen og baggrunden

Det centrale må være oprindelsen, skabelsen, konstruktionen af drømmen:

Den amerikanske drøm er skabt nedefra, den er skabt af "We, the People", af individet, som fungerer som politisk aktør og en økonomisk aktør. Dertil som en social aktør i det differentierede, mangfoldige amerikanske civilsamfund, en veritabel græsrodsskabning. Drømmen er skabt af et specifik politisk, socioøkonomisk historisk forløb, i en vekselvirkning mellem individ og samfund. Drømmen hviler på et specifik ultraideologisk udgangspunkt om, hvordan et samfund skal skabes.

Den kinesiske drøm er skabt oppefra, den

I mange år var udvikling i Kina sort røg fra en skorsten. For at rette op på fortidens synder kræves der drastiske tiltag. Et eksempel på det er et forbud mod fiskeri på Yangtze og dens bifloder i 10 år fra 1. januar 2021. Det berører 11 provinser og byområder og 300.000 fiskere, der må finde andet arbejde. Her hales fiskerbåde væk. Udvikling skal være grøn, for den kinesiske drøm er også et smukt Kina.

er skabt af den centrale ledelse af det kommunistiske parti med en ganske bestemt politisk funktion, ikke mindst at fastholde den kinesiske befolknings ubetingede støtte til partiet i en bestemt fase af den kinesiske socialistiske udvikling. Befolkningen som sådan har ikke været involveret. Drømmen skal være en ekstra indsat drivkraft for at opnå partiets generelle langsigtede mål. Drømmen hviler på et marxistisk-socialistisk ideologisk udgangspunkt med kinesiske kendetegn.

Drømmen har til formål at markere, at Kina nu med Xi Jinping i spidsen er på vej ind i en "new era" af sin socialistiske udvikling. Det teoretiske udgangspunkt betragtes som at levere den objektive, videnskabelige tolkning.

Værdierne

Værdierne, som de to drømmesyn er udtryk for, er som det ses, markant forskellige.

Den amerikanske drøm hviler helt centralt på den individuelle frihed, den ubetingede personlige politiske, økonomiske og sociale frihed, som politisk kommer til udtryk i demokrati og økonomisk liberalisme. Basalt fremhæves det individuelle i forhold til det kollektive. Drømmen er en drøm for frie borgere.

Den kinesiske drøm hviler grundlæggende på en forestilling om, at udviklingen fremmes ved loyalitet over for det kommunistiske parti men med understregning af, at partiet i sin lederrolle er i fuld overensstemmelse med folkets ønsker og behov. Kollektivet fremhæves som den centrale enhed frem for det enkelte individ.

Det er interessant, at i den kinesiske drøm fremhæves demokrati som et centralt mål, der skal imødekommes. Demokrati forstået som det liberale, vestlige folkestyre er ikke målet, forståelsen går snarere i retning af begrebet demokratisk centralisme. Drømmen er partilithens forestilling om en befolkning, der ud over at få tilfredsstillet basale

behov som sikkerhed og velfærd også sigter på "et fuldt udviklet, smukt og lykkeligt og harmonisk Kina".

Styreform

Ser vi på den overordnede styreform er der selvsagt en afgrundsdyb forskel mellem USA med en uafhængighedserklæring og en forfatning, som hylder demokratiet, og et Kina, som fortsat i sin forfatning taler om "proletariatets diktatur".

Forskellen kommer direkte frem i, at den amerikanske drøm hviler på en hyperliberal opfattelse af begrebet regering, government. Her ses regering, government, ikke nødvendigvis som noget positivt. Det betyder ikke mindst, at privatsfæren tilhører individet og ikke kollektivet. Det betyder videre at bekæmpe et samfund, som gennem regulering hindrer den frie udfoldelse og innovation.

Modsat den kinesiske drøm. Her er det en grundlæggende præmis, at der eksisterer et magt-indflydelseshierarki, hvor ledelsen af landet skal adlydes. Usikkerhed, ustabilitet, kaos lurer. Det betyder også, at individuelle behov må vige for kollektive. Den kinesiske drøm omfatter forestillingen om en stærk - og selvsagt retfærdig - regering.

Fremskridt

Begge drømmeforestillinger indeholder begrebet fremgang som noget absolut afgørende.

USA er bygget på nybyggeres og senere indvandreres forestillinger om et liberalt, individualistisk samfund, hvor enkeltmennesket har mulighed for gennem meget hårdt arbejde at fremme sin egen position i samfundet, sin egen opstigning i det civile liv, fundet på en generel fremskridtsforestilling baseret på en frihedsidé. Opstigningsprocessen hviler på en samfundsstruktur, som er baseret på stor mobilitet, fleksibilitet og begrænset statslig regulering.

Omvendt i den kinesiske drøm. Kina er ikke et nybygger- eller et indvandrerland baseret på liberal individualisme. Kina er et land ydmyget af vestlige kolonimagter, pint og plaget af japanske imperialister og genopstået som samlet enhed i 1949 under Mao Zedong i den nye Rige i Midten-folkerepublik. Derfra skal det komme igen for at blive et nydannet centrum i verden.

Frem for at være for det enkelte menneske er den kinesiske drøm en drøm om et land, en nation, et folk – tilsammen repræsenteret i partiet, hvor enkeltindividets som enhed er underordnet helheden. Det er enheden der kinesiske folk, som er opstigende netop pga. kollektivt hårdt arbejde.

Det er skæbnen for den kinesiske drøm: Folket har, gennem partiet, med udgangspunkt i to afgørende forhold – nemlig for det

første marxismens grundlæggende fremskridtstro, som videnskabeligt viser, at kommunisme i sidste instans vil sejre – og for det andet forestillingen om genrejsningen, foryngelsen af den 5000 år gamle kinesiske civilisation i form af et samfund bygget på socialisme med kinesiske karakteristika, som har formået at rejse sig til at være den største opstigende magt i dette århundrede.

Den kinesiske drøm er drømmen om det nygenrejste Kina – baseret på en socialistisk drøm og på en historisk-civilisatorisk-kinesisk drøm.

SAMMENFATNING

Hvad bliver sammenfatningen af disse overvejelser, beskrivelser og analytiske forsøg?

- Udgangspunktet er, at den amerikanske drøm er opstået nedefra – fra individniveauet; den kinesiske oppefra, fra statsniveauet, partiet.
- De basale værdier i en amerikanske drøm er den frie borger i et frit samfund; i den kinesiske drøm: det fuldt udviklede, smukke, harmoniske, lykkelige Kina.
- Den underliggende styreform er i den amerikanske drøm det liberale demokrati og i den kinesiske en partistyrer demokratisk centralisme. I den amerikanske drøm er "government, regering" imidlertid en begrænsning i forhold til individuel udfoldelse; i den kinesiske er regering imidlertid en helt central faktor, som fastholder et nødvendigt styringshierarki, som hindrer politisk kaos.
- Fremskridtsforestillingen er central i begge drømmescenarier. I den amerikanske drøm er fremskridtsforestillingen helt og fuldt knyttet til enkeltmennesket, individets personlig succes og opstigning. I den kinesiske drøm er fremskridtet knyttet til Kina som en central enhed, der i forhold til tidligere tider opnår succes og opstigning og dermed også i forhold til Kinas nabolande får succes og opstigning.

DRØMME OG POLITIK

Hvilken global rolle spiller denne sammenligning af drømmeforestillingerne i enesupermagten USA og i Kina, den potentielle supermagt, som fortsat ser sig selv som et udviklingsland, men som har ambitiøse mål om at bringe sig selv i spil som det genopståede Rige i Midten? Hvilken rolle har den i situationen i det internationale system, i

udviklingen af den eksisterende verdensorden, i den højspændte relation mellem de to lande?

Der kan forenklet set præsenteres to fundamentalt modstillede opfattelser:

Den første er, at forklaringer på og forudsigelser om overstående spørgsmål hviler på det enkelte lands særpræg, dets unikke historie, dets enestående kultur, dets specifikke selvopfattelse, dets særprægede identitet, dets særartede sociale og politiske organisationsformer og dets overordnede herskende individuelle politiske diskurser.

Ud fra denne opfattelse vil det se svært ud for de fremtidige relationer mellem de to lande: Alvorlig konflikt kan næppe undgås.

Den anden opfattelse baseres på forklaringer og forudsigelser om, hvordan de to lande er placeret magtmæssigt i det internationale system, og hvordan systemet er struktureret og organiseret. Placeringen er i høj grad uafhængig af kultur, indenrigspolitik, identitet, historie.

Den vigtigste udvikling er afhængig af verdensordenen. Er den domineret af unipolaritet – dvs. at USA er enesupermagten – eller af bipolaritet, dvs. at der er to modstillede supermagter, Kina og USA – eller af multipolaritet, dvs. at en række stormagter kæmper på lige fod om dominansen i det internationale system, ikke mindst ved indgåelse af skiftende alliancer. Endelig kan man tale om et system uden poler, hvor kaos truer.

Der er forskelle mellem de forskellige polariteter, hvad angår graden af stabilitet og graden af sikkerhed. Tilmed er der for tiden ingen general enighed om, hvilken polaritetsform der dominerer lige nu.

Måske kan der forsigtigt peges på en tredje mulighed: At verdens magter, ikke mindst de to dominerende Kina og USA, presset af udefra kommende fælles trusler som klimakrisen, pandemier og nye ukendte ikke-nationale globale trusler, som angår planetens overlevelse, må indse, at samarbejde er en eksistentiel nødvendighed, at menneskehedens overlevelse er det afgørende imperativ.

Hvad betyder geografi og historien for ens opfattelse af verdenen?

Nybyggerne i Amerika kom til den uendelige prærie og skulle kæmpe for sig selv, hvorimod man i det traditionelle kinesiske tætbefolkede landbrugssamfund var afhængig af hinanden fx ift. bygning af dæmninger og kanaler. I Kina havde man også brug for et fælles forsvar under en central ledelse. Mentaliteten formes også af ens nedarvede erfaringer.

Bertel Heurlin, professor, statskundskab
Director, China Security Studies,
Centre for Military Studies, UCPH

DET HVIDE GULD

Når man siger porcelæn, så siger man Kina. Vi kender de letgenkendelige tekopper i blå og hvide farver samt masseproducerede skåle og kander, for Kina har nemlig flere 1000 års erfaring med at producere porcelæn og keramik. Den dag i dag er Kina en storproducent med hele byer som Jingdezhen i Jiangxi-provinsen dedikeret til porcelænsproduktionen.

Kinesisk porcelæn og keramik er produceret i alle afskygninger og stilarter, hvor hvert produktionssted har sit særlige kendetegn og kvalitetsstempel.

TEKNIKKER, FORARBEJDNING OG MATERIALER

I de tidlige dynastier producerede Kina hovedsageligt fajance, et produkt man kunne brænde ved temperaturer, der lå under 1100 °C. Det var nemlig ikke før Tang-dynastiet, at man havde de nødvendige teknikker og adgang til råmaterialer og redskaber, der gjorde det muligt at producere porcelæn af en vis kvalitet.

I modsætning til fajance skal porcelæn brændes ved en væsentlig højere temperatur (over 1200 °C) for at have den kvalitet og holdbarhed, der kræves. Derfor var kunsthåndværkerne nødsaget til at vente på, at der blev udviklet keramikovne, der var i stand til at holde på de høje temperature igennem en hel brændingsproces. Dernæst var det afgørende, at kunsthåndværkerne både havde rigelig adgang og lagerplads til al det brændsel, en enkelt brænding af porcelæn krævede. Sluttelig skulle kunsthåndværkerne mestre det at udvælge det bedst egnede porcelænsler¹ samt vide, hvordan man producerede og anvendte glasur.

Den kinesiske porcelænsproduktion fik et kæmpe opsving, da man opdagede råstoffet kaolinler. Kaolin, eller *gāolíngtǔ* 高岭土, blev produceret i byen Gāolíng i Jiangxi-provinsen², og meget belejligt lå den tæt på de kejserlige keramikværksteder i Jingdezhen, der allerede på det tidspunkt producerede porcelæn i store mængder.

Kaolin er et råmateriale, der består af komprimerede krystallinske sten, og det viste sig at være vitalt for udviklingen af porcelænsindustrien. Med den nye blanding af kaolinler og porcelænssten var det muligt at øge temperaturen i brændingsprocessen fra 1200 °C til 1300 °C, uden at porcelænet gik i stykker. Den øgede temperatur forstærkede porcelæns kroppen væsentligt og gav et mere hårdført og visuelt pænere slutprodukt. Som en ekstra bonus indeholder kaolinler store mængder af aluminium, hvilket giver porcelænet en klar hvid farve.

Før kinesisk keramik og porcelæn bliver brændt, overhældes det med et beskyttende lag dekorativt glasur. Glasuren består af en blanding af feltspat, kvarts og ler og er blevet anvendt i produktionen siden Shang-dynastiet (1600-1046 f.Kr.).

Kunsthåndværkerne arbejder overordnet set med to forskellige glasurteknikker: en underglasur og en overglasur. Når man arbejder med *underglasur-teknikken*, bliver dekorationerne påført keramikken, før den bliver overhældt af glasur og brændt ved høje temperaturer, så dekorationerne ligger indkapslet under glasuren. Arbejder man med *overglasur-teknikken* bliver keramikken først glaseret og brændt, hvorefter dekorationerne bliver påført.

Når kunsthåndværkeren har påført de ønskede dekorationer, bliver keramikken brændt endnu en gang ved lave temperaturer (750 °C-900 °C), så dekorationerne ligger oven på glasuren. Selve glasuren findes i flere forskellige farver, da kunsthåndværkerne selv tilsætter farvepigmenter for at opnå den ønskede effekt.

De forskellige farvepigmenter bliver fremstillet via bearbejdning af forskellige råstoffer. To eksempler på det er den blå og røde farve. Blå farvepigmenter blev fremstillet ved at udvinde metallet kobolt fra malm, hvilket giver en intens blå farve kendt som koboltblå. Koboltblå blev overvejende brugt i de klassiske blå og hvide design, der havde deres storhedstid under Yuan-dynastiet (1276-1368), hvor man eksporterede blå og hvidt porcelæn til Mellemøsten i stor stil. Det var først 200 år senere, at man begyndte at

eksportere blå og hvidt porcelæn til Europa.

Røde farvepigmenter blev fremstillet af kobberoxid og ses i en glaseringsstil, der hedder *sang de boeuf* eller *okseblod*. Brugen af kobberoxid blev opdaget under Ming-dynastiet, men materialet var desværre ret besværligt at kontrollere og noget nær umuligt at arbejde med. Når kobberoxid bliver brændt, varierer det kraftigt i farve. Hvis brændingen forløber succesfuldt, kan kobberoxid give porcelænet den fineste røde farve, men hvis det mindste går galt, bliver glasuren grå eller sort (hvilket ofte var tilfældet).

Den lave succesrate med kobberoxid betød, at produktionen af *sang de boeuf* blev stoppet, og det var først flere årtier senere, at man under Qing-dynastiet og kejser Kangxi (1662-1722) endelig mestrede brugen af kobberoxid, hvorefter produktionen blev genoptaget.

Der findes et utal af dekorationsteknikker, som over flere århundreder er blevet perfektioneret af kunsthåndværkerne. Når en kunsthåndværker bruger *overføringsteknikken* til at dekorere sin keramiske genstand, overfører han et præfabrikeret design (der enten var støbt eller formet i hånden på forhånd) til et blankt stykke keramik. Når kunsthåndværkeren er tilfreds med resultatet, bliver keramikstykket overhældt med glasur og brændt i en keramikovn.

En lignende teknik er *stempelteknikken*, hvor kunsthåndværkeren bruger et stykke klæde dypet i farvestof til at lave et mønster. Igen bliver den færdige keramiske genstand overhældt med glasur og brændt i en keramikovn.

Tegneteknikken og *graveringsteknikken* ses ofte kombineret, da deres udførsel er ret ens. Når *tegneteknikken* anvendes, tegner kunsthåndværkeren små dekorative mønstre på keramikken ved hjælp af en nål lavet af bambus, ben eller jern. Med *graveringsteknikken* bruger kunsthåndværkeren en kniv af bambus eller jern til at gravere mønstre ind i keramikroppen, før den brændes.

Den sidste teknik er *skrælleteknikken*, hvor keramikroppen bliver påført et ekstra lag porcelænsler eller glasur, så kunsthåndværkeren har en overflade, han kan gravere

1. Porcelænsler består af kaolin, kvarts og feltspat.

2. Gāolíngtǔ kan oversættes direkte til jord fra de høje bjerge.

KERAMIK OG PORCELÆN FRA ØVERSTE HYLDE

sine mønstre ind i. Når kunsthåndværkeren er tilfreds med sit resultat, kan han skrælle det overskydende porcelænsler eller glasur af, og mønsteret kan ses.

VIKTIGHEDEN AF EN OVN

Mange elementer spiller ind i produktionen af porcelæn og keramik. Brændsel, råmaterialer, beliggenhed og teknik skal gå op i en højere enhed, før det perfekte stykke kunsthåndværk kan blive produceret.

Al keramik og porcelæn bliver brændt i keramikværksteder, og de kinesiske keramikværksteder opdeles i to grupper, de nordlige keramikværksteder og de sydlige keramikværksteder. De to grupper havde hver sin tilgang til teknik, form og dekoration.

Byggeteknisk er keramikværkstederne i den nordlige del af Kina bygget på en plan flade dvs. en mark eller en eng uden nogen forhøjninger. De nordlige keramikværksteder specialiserede sig i stentøj, og deres dekorative mønstre var påvirket af vestlige design (især persisk) grundet den store eksport til først Mellempøsten, og senere Europa.

Disse keramikværksteder brugte overvejende kul som brændsel, da det nordlige Kina er rigt på store kulforekomster. Rent teknisk betød brugen af kul, at de keramiske genstande blev brændt med en oxiderende flamme, som skabte de varme og gullige glasurtoner, som er kendetegnene for den nordlige keramikindustri.

I det sydlige Kina blev keramikværkstederne bygget op ad en hældning eller bakke for at skabe en naturlig iltreduceringsproces. Disse keramikværksteder specialiserede sig i porcelæn og brugte overvejende autentiske kinesiske design til at dekorere deres produkter.

I de sydlige keramikværksteder brugte man træ som brændsel, og det viste sig i køligere blå og lilla glasurtoner, der er kendetegnene for den sydlige keramikindustri. Hvor man i den nordlige brændingsproces tilføjede et tyndt hvidt lag grunder, før glasuren påførtes, så maledede man i de sydlige ovne glasuren direkte på leret, før den keramiske genstand blev brændt. Denne forskel er ydermere med til at sikre en klar distinktion mellem de to typer af keramik og porcelæn.

Kina har haft en kæmpe porcelænsindustri, og det er noget nær umuligt at samle informationer om alle de keramikværksteder, der er og har været i brug i en oversigtsartikel. Her kommer dog en kort introduktion til nogle af de mest nyskabende, kvalitetsbevidste og velrenommerede keramikværksteder:

1. **Cizhou keramikværksteder**, *Cízhōuyáo* 磁州窑. Keramik og porcelæn produceret i Handan, Hebei-provinsen i det nordlige Kina. Cizhou keramikværkstederne var i brug fra starten af Tang-dynastiet (618-907) indtil det tidlige Ming-dynasti (1368-1644) og er specielt kendt for at producere kraftigt dekoreret keramik. Dekorationerne varierede mellem dyr, planter eller scener fra folkelige fortællinger. Hovedproduktionen i Cizhou bestod af krukker, skåle, kander og puder dækket af en tyk sort eller hvid glasur.
2. **Deqing keramikværksteder**, *Déqīngyáo* 德清窑. Keramik og porcelæn produceret i Deqing amt, Zhejiang-provinsen. Deqing keramikværkstederne er berømte og rost til skyerne for deres relativt lille produktion af sortglaseret porcelæn. Da Deqing keramikværkstederne kun var i brug i et enkelt århundrede (keramikværkstederne var aktive fra Jin-dynastiet (317-420) til starten af de Nordlige og sydlige dynastier (420-589)) betød det, at produktionen ikke var synderligt stor. Som en naturlig konsekvens heraf er det ekstremt sjældent, at man finder velbevaret Deqing porcelæn i dag, da de bedste stykker allerede befinder sig på museer eller i private samlinger.
3. **Ding keramikværksteder**, *Díngcíyáo* 定瓷窑. Porcelænsproduktion med base i Dingzhou, Hebei-provinsen. Ding keramikværkstederne havde været i brug siden Tang-dynastiet (618-907), men fik skabt deres ry under det Nordlige Song-dynasti (960-1127). Sammen med produktionerne fra Ru-, Guan-, Ge- og Jun-keramikværkstederne bliver Ding betragtet som en af de fem store porcelænsproduktionssteder fra Song-dynastiet, og deres elfenbenshvide porcelæn er stadig berømt og eftertragtet. Ding porcelæn er repræsentant for det fineste af det fine, og deres hvide porcelæn skabte et helt nyt niveau, som andre keramikproducenter prøvede at efterligne.

Blyglaserede keramikfliser fra et tempelkompleks i Nordkina. Bemærk, hvordan den nordlige og sydlige keramikindustri har samarbejdet for at skabe dette værk. De gule elementer er blevet lavet i Nordkina, og de blå elementer er blevet lavet i Sydchina. Befinder sig nu på British Museum i London.

Ding porcelæn blev brændt ved meget høje temperaturer i en saggår³, hvilke medførte visse komplikationer. Ulempen ved at bruge en saggår er, at et stykke af porcelænet, oftest randen, ikke må dækkes af glasur, da det så vil brænde fast til saggaren og være nærmest umulig at få af. Det resulterede i en uglaseret rand, som kunsthåndværkerne tit gemte under en dekorativ metalrand af f.eks. kobber. Det gør porcelæn fra Ding keramikværkstederne ret genkendeligt, så falder man over et stykke hvidt porcelæn med en kobberrand, er det yderst sandsynligt, at det har sin oprindelse i Dingzhou.

4. **Jun keramikværksteder**, *Jūnyáo* 钧窑. Jun er en anden af de fem store fra Song-dynastiet og havde base i Yuzhou, Henan-provinsen. Juns produktion bestod hovedsageligt af skåle, tallerkner og krus og var ikke udsmykket med store dekorationer eller farvestrålende mønstre. Kunsthåndværkerne ved Jun fokuserede nemlig udelukkende på at opnå en skinnende ensfarvet glasur, der var blå, lilla eller turkis. Keramikværkstederne var aktive i perioden fra det nordlige Song-dynasti (960-1127) til det tidlige Ming-dynasti (1368-1644), og deres ypperste varer var kun tilgængelige for det kejserlige hof.
5. **Lóngquán keramikværksteder**, *Lóngquányáo* 龙泉窑. Keramikværksteder baseret i Zhejiang-provinsen. Værkstederne er kendte for deres simple keramik og tykke grønne glasur. Hensigten med den manglende brug af dekorationer var, at glasurkvaliteten og farve skulle fremhæves. Derudover er *longquan*-keramik letgenkendeligt på den orangerøde bund; resultatet af, at leret genoxiderer under kølingsprocessen. Det betød, at de uglaserede områder på keramikken blev orangerøde.
6. **Ru keramikværksteder**, *Rùyáo* 汝窑. Keramikværksteder i Baofeng amt, Henan-provinsen og den absolutte favorit hos Song-dynastiets hof. Ru producerede udelukkende bestillingsvarer til overklassen og havde ikke nogen sideløbende produktion. Under brændingsprocessen blev keramikken støttet af sporer eller stifter, så hele genstanden kunne blive dækket af glasur (i modsætning til Ding og deres brug af saggårer). Ru-keramik er derfor letgenkendeligt på de fine støttemarkeringer, der til forveksling ligner sesamfrø, som støtterne efterlader under beholderen.

Den færdigbrændte glasur er fin og krakeleret⁴ og findes i blå, grønne og grå farver – og i tråd med de andre keramikproduktioner under Song-dynastiet (960-1276) lå fokus på keramikens form og glasur. De var nok til at understrege dets høje kvalitet, og der var derfor ikke brug for at tilføje dekorationer og mønstre.

3. En saggår er en beholder, der beskytter keramik mod den åbne ild, når det bliver brændt i en ovn.

4. Netop pga. Ru porcelænets sirligt krakelerede glasur bliver den også kaldt for krabbens klomarkeringer.

Fencai

Qinghua

Wucui

Glaserede tegl med lotusblomster, dunhammer og et mandarinandepar. Den Forbudte By i Beijing.

Privatfoto

VELKENDTE STILARTER

Selvom mange af keramikproducenterne havde deres egne varer, findes der velkendte stilarter, der igen og igen dukker frem både i Kina og i udlandet. Her er fire af de største stilarter, velkendte og berømmede uden for Kinas grænser:

Sancai

5. Byen Jingdezhen, også kaldet porcelæns hovedstaden, var og er stadig højborg for porcelænsproduktionen i Kina. Byen ligger i Jiangxi-provinsen, i nærheden af Gāoling, og det vigtige råmateriale kaolinler.

Peder Havemann er sinolog med særlig fokus på kultur og formidling, kunst og litteratur. Bor nu efter flere år i Kina og England i Danmark.

1. **Fencai porcelæn**, *Fěncǎi* 粉彩. Fencai er en malestil, hvor man malede med emaljefarver, som oprindeligt kun var tiltænkt metalvarer som cloisonné. Emaljefarverne, som blev importeret til Kina, blev tilpasset porcelæn, og stilen var yderst populær under Qing-dynastiets kejser Yongzheng (1722-1735).

I Vesten er stilen bedre kendt som *Famille Rose* og karakteriseres ved den dominerende brug af rosenrøde, lyserøde og karminrøde farver. Kineserne kalder også stilen for *yángcǎi* 洋彩 "fremmede farver", da farverne, der blev brugt i processen, var introduceret af europæerne omkring 1685.

Selve fremstillingen af *fencai* var delt i to, da porcelænet først blev fremstillet i byen Jingdezhen⁵ for derefter at blive transporteret hele vejen til Beijing og det kejserlige værksted i Den Forbudte By. Her blev porcelænet malet, dekoreret og brændt af kunsthåndværkere ansat ved hoffet. Selve malestilen bliver beskrevet som blød og beroligende.

2. **Qinghua porcelæn**, *Qīnghuācí* 青花瓷. Da navnet oversættes direkte til "blå blomst", er der her selvfølgelig tale om det klassiske blå og hvide porcelæn. Under Yuan-dynastiet (1276-1368) blev *qinghua*-porcelæn hovedsageligt eksporteret til Mellemøsten, så for at tilgodese importørerne, var porcelænets dekorationer og mønstre derfor stærkt inspireret af arabisk design.

Det ændrede sig fra Ming-dynastiet (1368-1644), hvor den kinesiske interesse for porcelænet steg, og designet begyndte at tilgodese kinesisk smag i stedet for. Samtidig blev der åbnet en handelskanal til Europa, og der blev derfor, sideløbende med den øgede interesse internt i Kina, også produceret eksportporcelæn tilpasset det europæiske marked.

Det tidligste eksempel på kinesisk eksport af porcelæn til Europa er fra kejser Wānlì (1573-1619) under Ming-dynastiet. Her var Portugal den store aftager af kinesisk porcelæn. Senere overtog Holland importen af det, der blev kendt som kraak-porcelæn i begyndelsen af Qing-dynastiet (1644-1911).

Motiverne på denne type porcelæn blev håndmalet på porcelænet med en kalligrafipensel, før det blev brændt, og da håndværkerne i Jingdezhen aldrig havde brugt denne maleteknik, blev produktionen af *qinghua*-porcelæn stoppet en kort overgang. Kunsthåndværkere fra Cizhou i Nordkina blev tilkaldt, da de besad de nødvendige malefærdigheder, og *qinghua*-porcelæn blev derfor skabt gennem et samarbejde mellem to forskellige stilarter.

3. **Sancai keramik**, *Sāncǎi* 三彩. Direkte oversat betyder *sancai* "tre farver", og stilen havde sin storhedstid under Tang-dynastiet (618-907). Keramikken blev brændt ved 750- til 800 °C og var dækket af en meget blyholdig glasur, der er letgenkendelig grundet sin grønne, ravgule og cremede farvepalet.

Da Silkevejen var en vigtig handelsrute under Tang-dynastiet, var *sancai*-keramik tydeligt inspireret af de mange eksotiske motiver, handelskaravanerne mødte på deres vej. Derfor portrætterer *sancai*-keramik ofte afrikanske eller mellemøstlige dyr og folkeslag, hvor de mest populære motiver inkluderer persere, slaver, musikere, heste og kameler.

Sancai blev også brugt til at producere et populært religiøst motiv: små buddhistiske gravvogtere. Disse figurer blev begravet ved gravens indgang for at skræmme onde ånder væk. I dag kan man bruge disse små figurer til at identificere den afdødes rang, da figuren forestiller forskellige konfucianske embedsmænd, hvis arbejde var at bekræfte den afdødes rang overfor vogterne i dødsriget.

4. **Wucai porcelæn**, *Wǔcǎi* 五彩. *Wucai* er et andet eksempel på en malestil, hvor man brugte emaljefarver. *Wucai* havde sin storhedstid under Qing-dynastiets kejser Kangxi (1661-1722) og er i Vesten også kendt som *Famille Verte*. Stilen karakteriseres ved brugen af grønne farver på en grøn baggrund.

Wucai betyder direkte oversat "fem farver", og udtrykket dækker over de tre primærfarver (rød, gul og blå) samt hvid og sort. Kunsthåndværkerne var dog langt fra begrænset til brugen af disse fem farver, og termen *wucai* forstås derfor bedst som flerfarvet.

Stilene *Famille Jaune* og *Famille Noir* er begge variationer af *wucai*, hvor de grønne emaljefarver bliver anvendt på en henholdsvis gul og sort baggrund. Selve malestilen beskrives som stærk med lyse toner.

KINAS STORE AI-SATSNING

I 2017 offentliggjorde den kinesiske regering sin "Udviklingsplan for en ny generation af kunstig intelligens". Af den fremgik målet om at blive førende i verden inden for AI-teknologi i 2030. Planen indeholdt en lang række incitamenter, som satte gang i et boom i Kinas AI-sektor over de følgende år. Hvis man var i tvivl, var denne plan et klart bevis på, at AI er noget, kineserne tager yderst alvorligt – også på længere sigt.

Machine Learning AI – hvor en maskine bruger data til at lære sig selv at løse en opgave bedst muligt – har som teknologi eksisteret siden 1950'erne, men den er først for alvor blevet økonomisk vigtig nu, i takt med at data bliver samlet i større og større sæt og kan deles uden forsinkelser via internettet.

Når AI er så vigtig for kineserne, er det til dels på grund af deres samfundsøkonomiske situation. Kina er midt i en omstilling fra eksportøkonomi til forbrugsøkonomi. Den omstilling kræver, at gennemsnitslønnen går op, og for at den kan det, skal arbejdsstyrkens produktivitet også stige. Derfor er automatisering, teknologiske opgraderinger og satsning på avanceret industri særlig vigtigt for Kina lige nu. Den økonomiske omstilling var et hovedtema på kommunistpartiets nyligt overståede tredje plenum.

Men hvordan går det så med Kinas AI-implementering? Det går godt på nogle punkter og mindre godt på andre.

Lad os først tage succeshistorierne: Kina er overordnet set det land, der har implementeret mest AI. Teknologien er langt mere udbredt i det kinesiske samfund end i de vestlige lande. Det lader til at have at gøre med især tre fordele, kineserne nyder godt af:

For det første er konkurrencen så nådesløs i den kinesiske teknologisektor, at alt simpelthen bevæger sig hurtigere. 996-livsstilen byder på 72 arbejdstimer om ugen, og det er næsten dobbelt så meget som 37.

For det andet har regeringens store satsning på AI betydet, at forholdene har været særdeles fordelagtige for AI-sektoren, samt at investeringsmidlerne har siddet meget løst. Der går også historier om startups, der foregiver at bruge AI blot for at få del i goderne. I den større ende af skalaen har regeringen udpeget 15 virksomheder til det såkaldte "AI-landshold", hvor hver enkelt spiller har til opgave at udvikle AI-teknologi inden for et bestemt område i samarbejde med regeringen.

For det tredje har Kina en datafordel. Man hører tit om, hvor meget data Kina indsamler med overvågningskameraer, men lige så vigtige er de kinesiske "Super-apps" (WeChat og Alibaba), der leder en uhorrt detaljeret og fintmasket datamængde om hver

enkelt bruger ned i deres datacentre. Mht. persondata og visuelle data fra det offentlige rum kan ingen konkurrere med Kina.

Coronavirus-pandemien har gjort ondt på Kinas økonomi, ligesom den har gjort ondt på alle andre lande, men den har ikke gjort ondt på digitaliseringsprocessen eller dataindsamlingen. Nedlukninger og forsamlingsrestriktioner har skabt endnu større efterspørgsel efter digitale løsninger inden for fx undervisning, underholdning og sundhed.

Dertil kommer to vigtige samfundsmæssige faktorer. For det første trækker kineserne jævnt hen på skuldrene over bekymringer om 'privatliv' i forbindelse med dataindsamling og -deling, som jo fylder meget i vores debat om AI. Den yngre generation viser en smule mere interesse for privatliv end den

Fra 10. oktober har man kunnet tage en selvkørende taxa i Beijing. Robotaxaer er testet tidligere i Shanghai, Guangzhou og Chongqing. Firmaet EHang er også i gang med at teste passagerdroner, der kan tage to passagerer med, så den flyvende taxa er på vej.

Landmænd i gang med droner. Som eksempel på, hvordan Kina slet ikke har forløst potentialet her, så sprøjtes over halvdelen af rismarkerne i Japan af droner, mens det i Heilong-liang-provinsen, et stort kørnkammer, kun er på 6 % af markerne. Fordelen ved droner er bl.a., at man kan sprøjte meget mindre og anderledes effektivt ved at gøre det målrettet.

Kina har både ressourcerne og incitamentet til at lave forskning og udvikling hos os, og vi har noget af den erfaring og den talentmasse, som de savner.

I den nærmeste fremtid spår eksperterne således, at Kina kommer til at fokusere sin AI-udvikling mod den industrielle sektor. Landet skal have de traditionelle industrier med på omgangshøjde i forhold til de udviklede lande. Samtidig forsøger Kina at fostre et innovationsmiljø, der kan hamle op med Silicon Valley.

Lige nu er innovation og højteknologisk produktion især vigtig, fordi USA's handelskrig har gjort fundamentet usikkert under nogle af Kinas industrier, som importerer komponenter fra USA og Europa. Kineserne kæmper hårdt for at blive selvforsynende.

USA's handelskrig mod Kina udgør derfor også en mulighed for de europæiske lande, hvis vi tør tage udfordringen op. Kina bliver i øjeblikket i mange tilfælde nødt til at finde nye lande at importere de komponenter fra, som de tidligere har importeret fra USA.

Kinas AI-satsning er en historisk stor satsning, som kan få en historisk stor omstilling til at lykkes. Men det kræver som altid ihærdighed, overblik og ikke mindst internationalt samarbejde.

*Jacob Stubbe Østergaard, cand.mag. i moderne kultur og kulturformidling. Besøgte Kina første gang som 10-årig i 1995. Har lært sig kinesisk over de sidste fire år og studeret det på Shanghai International Studies University 2018-2019. Interesserer sig udover litteratur for Kinas udvikling af AI-teknologi og er forfatter til rapporten *Nordic-China AI Synergies*.*

ældre, men det er stadig et meget perifert tema, når man snakker med kineserne om AI.

For det andet, at de står med en alvorlig ældrebyrde og en svindende arbejdsstyrke, hvilket får bekymringer om arbejdsløshed pga. automatisering til at falde i baggrunden.

Så vidt de gode nyheder om Kinas AI-transformation. Kina kæmper imidlertid noget med et par andre aspekter af AI-implementeringen.

De områder, hvor Kina indtil nu har haft succes med AI, er i udstrakt grad områder, hvor det kan holdes digitalt; fx AI, der analyserer billedmateriale, eller AI, der analyserer statistisk data og kommer med forudsigelser.

Det står knap så godt til, når det kommer til AI-implementering i industrielle sammenhænge, hvor det skal sammenkøbes med tungt maskineri. Her har Kina en ulempe i den forstand, at de har udviklet sig fra lavteknologi til højteknologi i løbet af kun få årtier. Det betyder, at faciliteter, der kun er 10-20 år gamle, allerede er gammeldags og ikke særligt velegnede til AI-implementering.

I vores ende har udviklingen været meget mere gradvis. Næsten alle vores fabrikker kan relativt hurtigt opgraderes med AI, hvor det er relevant. Samtidig har vi haft lejlighed til at indsamle data over mange årtier om alle mulige små ting, som fx hvordan nogle helt bestemte skruer reagerer på noget helt bestemt materiale, og tusind andre ting.

Kinas nyeste fabrikker er ganske vist

state-of-the-art, men størstedelen af deres industrielle sektor – og det samme gælder deres landbrug – er lige nu ikke velegnet til AI-implementation. Hvis Kina skal have held med sin økonomiske omstilling, skal man have udbredt den appetit på ny teknologi, som service-sektoren har vist, til også at omfatte landbrugssektoren og den industrielle sektor.

Det er den samme hurtige udvikling, der giver Kina et andet problem: Uddannelsessystemet kan ikke holde trit med arbejdsmarkedets efterspørgsel. Det gælder både for AI-specialister, men også alle de eksperter inden for alle mulige felter, som er nødvendige for, at AI kan implementeres i mere komplekse sammenhænge.

Et lille eksempel: I Kina bliver AI brugt til at tjekke røntgenbilleder for kræftsvulster. For at computeren kan lære at genkende en svulst, skal den imidlertid først se på en stor mængde billeder, hvor et menneske har markeret, om der er en svulst eller ej. I dette tilfælde skal det menneske være en radiolog, og de hænger ikke på træerne.

Inden for den højteknologiske industri mangler Kina i mange tilfælde eksperter, der kan oplære computerne. Derfor udgør Kinas AI-ambitioner også en mulighed for et land som Danmark, der har mange eksperter inden for højteknologi og årtiers akkumuleret knowhow i den industrielle sektor.

GRØN AGENDA OG GLOBAL INSPIRATION

Jens Martin Skibsteds design spænder vidt og bredt – fra ekstraordinære kreationer som den flyvende bil *Terrafugia Transition* til finurlige gimmicks som cykelslips og -butterfly med reflekterende grå striber, der ifølge produktbeskrivelsen er velegnet til såvel cykelstien som dansegulvet. Bæredygtighed er omdrejningspunktet i alle hans aktiviteter, og han har vundet et utal af priser, stiftet flere designfirmaer og er nu partner i det globale designbureau *Manyone*.

Jens Martin har de sidste godt 20 år gjort forretninger og rejst i Kina, og jeg tog en snak med ham for at blive klogere på, hvordan han har oplevet Kinas udvikling samt samspillet mellem vestlig og kinesisk tilgang til design.

I centrum af Jens Martins produktportefølje står den verdenskendte *Biomega-cykel* parkeret. Køretøjet, der med stilren æstetik og et letgenkendeligt stel skiller sig ud i Københavns pumpende cyklistpuls, indkapsler Jens Martins mangeårige arbejde med industrielt design og brændende interesse for fremtidens mobilitet. En passion, der har taget ham verden rundt, bl.a. som den første dansker til at holde en af de anerkendte TED-talks, og som den første danske Young Global Leader af World Economic Forum.

Det globale aftryk er også at finde på Biomega-cyklen, hvis modeller er opkaldt efter storbyer som New York og ikke mindst Peking – en ladcykel, der trods sine kun to hjul giver associationer til de kvikke godstransporterende køretøjer, der hyppigt suser forbi i det kinesiske gadebillede.

Det er dog ikke i den kinesiske hovedstad, at Jens Martins Kina-relation har sit udspring. Miljø og bæredygtighed har altid haft betydning for ham. Som ung stemte han på De Grønne, og det var også med en grøn naivitet i bagagen, at han i 1998 satte sig på et fly med kurs mod verdens cykelproduktionsmekka, Taiwan. Det efterfølgende år blev Biomega-cyklen lanceret.

Biomegas stand i 2018 på CIIE, The China International Import Expo, i Shanghai. Kinas første importmesse blev arrangeret for at bidrage til at formindske handelsoverskuddet. CIIE var et forslag fra Xi Jinping, der deltog i messen.

Foruden en trykkende varme, frodige landskaber, varme kilder og en ubetinget gæstfrihed blev han mødt af en fremmed måde at tænke mobilitet og byplanlægning på. I Europa og Vesten generelt kan vi lide at tænke i hierarkier – måske fordi vores byer er konstrueret med udgangspunkt i en borg i bymidten, der skulle beskytte konge og borgere – men Taiwan var anderledes, fortæller Jens Martin. Et bycenter er ikke et fast koncept, og Taiwan bar præg af, at alt lå placeret først og fremmest afhængigt af praktisk tilgængelighed.

Ligeledes var der en anden tilgang til design. Kvantitet var i højsædet, og idéen om

en cykel som mere end funktionel og masseproducerbar resulterede i rynken i de taiwanesiske pander, når han bevægede sig rundt på messer i jagt efter de rette cykeldele og leverandører.

Årene gik, Jens Martins ture mellem Danmark og Taiwan blev flere og flere, og Biomega-cyklen blev udbredt til markeder verden over. Et tæt venskab til en lokal producent fik ham dybere ind under huden på den kinesiske kultur, og Fastlandskinas fremstormende økonomi op gennem 00'erne skulle vise sig kun at gøre Jens Martins Kina-relation tættere. Et Kina med galoperende appetit og en smag for Vesten.

Shenzhen rimer i dag på tech, entreprenørskab og innovation. Kinas svar på Silicon Valley er i centrum for landets teknologiske fremstød både nationalt og globalt. En af Kinas hurtigst voksende byer, der tilbage ved årtusindskiftet befandt sig i en brydningstid i et Kina med åbne grænser og vestlig indflydelse. Biler var ikke længere et sjældent syn i gaderne. Tværtimod, det var ikke længere cyklen, der fyldte i gadebilledet, og der blev kørt råddent, for et godt ord, af chauffører, der næppe havde mange års erfaring bag rattet, fortæller Jens Martin.

Ikke fordi heftig trafik var et ukendt fænomen for ham – selv tilbage i 'The Bicycle Kingdom' var storbyer som Taipei kendt for allestedsnærværende motordrevne køretøjer. I Kina bar situationen imidlertid præg af, at biler var et nyligt statussymbol importeret fra Vesten, der signalerede en helt anden klasse end cyklen.

Og det var vel at mærke et statussymbol, man som vesterlænding ikke skulle sætte spørgsmålstegn ved. Luftede man idéen om, at byer med fordel kunne designes for cyklister, så man kunne undgå at anskaffe sig en bil, virkede det næsten som en provokation. Hvorfor skulle de ikke have lov til endelig at nyde den økonomiske velstands frugter, som vi i så mange år havde gjort det i Vesten? I Shanghai, fortæller Jens Martin, kom man sågar med den lettere radikale udmelding, at gaderne i 2010 ville være tømte for cykler som en manifestation af den projekterede økonomiske velstand.

Jens Martin Skibsted med sine yngste børn i Shanghais gamle bydel.

En anerkendelse af fordelene ved en begrænset biltrafik virkede altså fjern, men det gjorde ikke Kina mindre interessant at operere i for en cykel-entreprenør. Med et prædikat som 'verdens fabrik' havde landet en produktionskapacitet, som intet andet sted kom i nærheden af at matche, selv ikke Taiwan.

Mens vestlig livsstil ivrigt forsøgtes efterlignet, havde den kommunistiske arbejdsmentalitet stadig et godt tag i kineserne. Man løb ikke efter tingene, og de mest driftige entreprenører kom derfor ofte udefra, i mange tilfælde fra Taiwan, fortæller Jens Martin. Innovation og kreativitet var ikke just i højsædet, og den berygtede kinesiske kopimaskine havde sine velmagtsdage. Mange kinesere havde sågar et ønske om helt at forlade Kina og søge mod Vesten.

Det skulle dog vise sig ikke at være ved, og over tid begyndte man at finde tilbage til sine rødder, både hvad angik kulturel identitet såvel som imødekommethed over for cykler.

Skruer vi tiden frem til 2010, havde den kinesiske nations selvsikkerhed nået et punkt, hvor man med store armbevægelser var parat til at vise sig frem på den internationale scene. Man var vært for verdensudstillingen Expo 2010 i Shanghai, kun to år efter Beijing havde afviklet OL.

Temaet for udstillingen var "Better City, Better Life", og i tråd med det bar den danske pavillon overskriften "Welfairytales". Den Lille Havfrue sad ikke længere på sin sten på Langelinie men var hentet til den kinesiske metropol for at indtage ærespladsen i hjertet af Danmarks stand.

Den ikoniske skulptur var omgivet af en spiralformet struktur med indbygget cykelsti, der gjorde det muligt at cykle gennem hele standens udstillingen, og som bl.a. skulle minde folk om glæden ved at suse gennem byen på cykel. Jens Martin selv var med til at designe den elegante træstol *Shanghai*, der gav besøgende på standen mulighed for i ro og mag at suge danske værdier til sig.

Med verdensudstillingen viste kineserne nok engang deres villighed til at omfavne indflydelse udefra men denne gang på kinesiske præmisser – det kan også siges om cyklens tilbagevenden til de kinesiske storbyer.

Om cyklens genopblomstring er kommet til ved hjælp af dansk indflydelse, er nok svært at påvise, men Kina har i alle fald gjort alvor af forhåbningen om bedre og mere beboelige byer og gjort det med kinesiske

karakteristika, uden sidestykke andet sted i verden.

I dag er det svært at forestille sig Kinas storbyer uden de farverige hæer af delecycler, der står spredt på gader og stræder. Cyklerne gjorde for alvor deres indtog i Kina tilbage i 2015, samme år som Kina søsatte sin ambitiøse "Made in China 2025" – den nationale strategiske plan, som skal transformere Kina fra fabrik til innovator. Delecycler, lige så vel som førerløse biler og andre produkter, der er muliggjort af moderne teknologiske fremskridt, skabes fra et kinesisk udgangspunkt. Kina henter i høj grad stadig inspiration fra udlandet, men mere end nogensinde før er man bevidst om sit eget værd.

Det udenlandske er ikke længere noget, man ser op til, bemærker Jens Martin, der som designer fra Vesten ikke desto mindre stadig er relevant for kineserne. Når f.eks. fremtidens bæredygtige byer skal formes i Kina, vil det også ske med hjælp udefra, hvad enten der er tale om kreative måder at tænke urban mobilitet eller højteknologiske produkter.

Selv har Jens Martin tidligere været i kontakt med Kinas svar på Uber, Didi, angående et elcykel-projekt. Ligeledes er en af de mulige samarbejdspartnere for hans næste store projekt, Biomega EV, Kinas første bilfabrikant, FAW. FAW producerede luksus bilen Røde Fane (红旗; *Hóngqí*) til de øverste kadrer i partsystemet og derfor naturligvis til formand Mao. Præsident Xi Jinping har også haft fornøjelsen af nyere modeller.

Ifølge Jens Martin kan design og kreativitet være drivkraften bag løsninger til verdens udfordringer. Kina fylder uægtelig meget på den globale scene, og intet tyder på, at det vil ændre sig i fremtiden – også for Jens Martin Skibsteds aktiviteter.

Hvad der kommer til at ske i takt med, at den amerikanske drøm udskiftes med en kinesisk drøm, må tiden vise, men vigtigt er det at huske, at både Danmark og Kina næppe før har haft så meget at lære af hinanden som nu.

Søren Glensholm er cand.mag. i Globale Områdestudier fra Aarhus Universitet. Hans interesseområder inkluderer teknologi og innovation samt international uddannelse. Han er aktiv i foreningen Nordic-China Startup Forum.

TRE EKSTRAORDINÆRE KVINDER

Kun få forfattere, der skriver om Kina, har formået at fremkalde så stærke følelser som Jung Chang, forfatter eller medforfatter til en lang række populære og kontroversielle biografier, heriblandt om formand Mao (2005) og enkekejserinde Cixi (2013). Hendes gribende og episke fortælling *Vilde Svaner* (1992), hvori hun flettede sin egen, sin mors og sin bedstemors voldsomme historie ind i Kinas blodige og voldelige historie i det 20. århundrede, gav hende et velfortjent internationalt gennembrud.

Jung Chang er aktuell med en ny historisk biografi om tre bemærkelsesværdige kvinder og deres usædvanlige og eventyrlige skæbner. *Storesøster, Lillesøster, Røde Søster* handler om de tre Song-søstre, der på hver deres måde satte markant præg på det moderne Kinas historie. Som i *Vilde Svaner* er omdrejningspunktet tre stærke kvinder, der, skønt de levede i en tid, hvor kvinder blev undertrykt og betragtet som en del af mændenes ejendom, vidste, hvad de ville, og hvad der skulle til for at opnå det.

En udbredt myte i Kina fortæller, at "I Kina var der tre søstre. Den ene elskede penge, den anden elskede magt, og den tredje elskede sit land". På baggrund af omfattende arkivmateriale, breve, dagbøger, avisudklip, samtaler mv., vil Jung Chang gøre op med denne stereotype opfattelse og give en mere nuanceret og troværdig fortælling om de tre søstres bemærkelsesværdige liv og de motiver, der lå bag deres handlinger. Det projekt lykkes hun fantastisk godt med, men der er også fejl og mangler i fortællingen.

De tre søstre kom fra den privilegerede elite og nåede berømmelse og indflydelse takket være deres viljefasthed, deres glamour og ikke mindst deres ægteskaber. De legemliggjorde en ny slags kinesisk kvinde, en der var oplyst, moderne, uddannet og næsten frigjort. Vi følger dem fra deres kristne far i

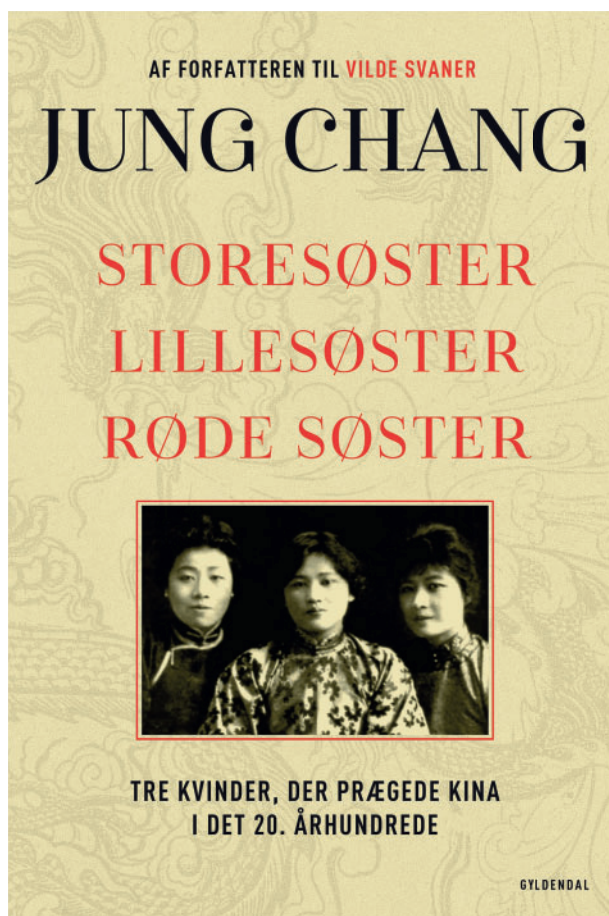
begyndelsen af det 20. århundrede sender dem til USA for at blive uddannet, til de bliver gift med tre af Kinas mægtigste mænd og vier deres liv til at kæmpe for hver deres politiske overbevisning.

Storesøster Ailing (1889-1973), hende der elskede penge, blev gift med H.H. Kung, forretningsmand og i en periode Kinas premierminister, og hun blev en af Kinas rigeste kvinder og nærmeste rådgiver for Chiang Kai-shek, leder af Nationalistpartiet.

Lillesøster Meiling (1898-2003), hende der elskede magt, giftede sig med Chiang Kai-shek, den dominerende lederskikkelse i Republikken Kina 1928-1949.

Røde Søster Qingling (1893-1981), hende der elskede sit land, giftede sig med 'Kinas Fader', Sun Yatsen, som stod bag den revolution, som væltede kejserdømmet i 1911 og siden blev Republikken Kinas første præsident. Røde Søster blev senere næstformand for Folkerepublikken Kina i 1959.

Storesøster, Lillesøster, Røde Søster dækker et kæmpemæssigt stofområde. Foruden søstrenes lange og begivenhedsrige liv skal vi omkring deres ægtemænds og øvrige families karrierer, deres mange rejser til USA, England, Tyskland, Japan, Taiwan og Hongkong, ligesom vi skal høre om centrale begi-

venheder i Kina og resten af verden i det 20. århundrede. Det er en alt for stor mundfuld at nå på 410 sider, og det er bogens største svaghed. Som læser drukner man nærmest i et væld af oplysninger.

Historien om de tre søstre er fortalt som en blanding af historisk forskning og litterær fiktion, hvor det alt for ofte er svært at adskille fiktion og fakta. Prioriteringen af det store stofområde er heller ikke altid lige forståelig. For eksempel er deres far og deres ægtemænd selvsagt en vigtig kontekst for at forstå søstrenes liv og skæbner, men vi skal mere end 60 sider ind i fortællingen, før Jung Chang er færdig med at beskrive Sun Yatsens vej mod at blive en revolutionær lederskikkelse og søstrenes fars kristne engagement og sindelag.

Vigtige begivenheder, som Chiang Kai-sheks massakre på kommunisterne i Shanghai i 1927, Japans besættelse af Manchuriet i 1931 og Det Store Spring Fremad 1958-1962 omtales kun sporadisk, mens der gives plads til flere siders beskrivelse af Storesøsters svingerdatters forhold til Elvis Presley!

Vi kommer heller ikke helt ind under huden på de tre søstre. Deres glamourøse og luksuriøse liv, deres mange rejser til udlandet og deres møder med samtidens vigtigste politikere som Churchill, Roosevelt og Stalin fylder godt op i fortællingen, men vi bliver for eksempel ikke meget klogere på, hvorfor Røde Søster bliver forført af Mao og kommunismen, hvorfor søstrene er så indbyrdes uenige, og hvorfor de har så lidt berøring med helt almindelige mennesker.

Jung Chang vil gerne bestride de grundlæggende opfattelser af Kinas moderne historie og præsentere nye og banebrydende tolkninger. Det er al ære værd, men alt for ofte er hendes tolkninger stærkt farvede af hendes personlige præferencer og baseret på ensidig brug af kildematerialet.

For eksempel konkluderer hun i biografien om formand Mao, at kommunisterne kun undgik Chiang Kai-sheks tropper under Den Lange March 1934-1935, fordi Chiang Kai-shek, på opfordring fra lillesøster Meiling, forhandlede med Stalin om frigivelse af Chiangs søn, Jiang Jingguo, som havde været tilbageholdt i Sovjetunionen siden 1925. Selvom kritikere har påpeget, at forklaringen snarere var, at nationalistene stort set ingen tropper havde i Vestkina, gentager Jung

Chang sin påstand i *Storesøster, Lillesøster, Røde Søster*.

Gentaget bliver også påstanden om, at enkekejsersinde Cixi i det første årti af det 20. århundrede var den egentlige grundlægger af det moderne Kina og stod bag reformer som nyt uddannelsessystem, fri presse, kvindefrigørelse og konstitutionelt monarki med et folkevalgt parlament. Det harmonerer dårligt med, at hun havde affejet de selvsamme reformer under 100-dages reformen i 1898 og henrettet de ledende tænkere bag. Cixis reformer var snarere hensigtserklæringer uden den store substans og et desperat forsøg på at forhindre dynastiets fald.

Jung Chang lægger ikke skjul på sine sympatier og antipatier. Det ses tydeligt i beskrivelsen af magtkampen om præsidentposten mellem Sun Yatsen og hærlederen Yuan Shikai efter kejserdømmets fald. Jung Chang bryder sig bestemt ikke om Sun Yatsen, som hun kalder hensynsløs, intrigant, diktatorisk og voldelig. Yuan Shikai, som især grundet sit forsøg på at blive udråbt til kejser i 1916, er en upopulær skikkelse i Kina, var fortaler for konstitutionelt monarki. Det får Jung Chang til at kalde ham demokrat og liberal.

Det er formentlig den farvede tilgang, der får hende til at gå imod stort set al forskning på området omkring det første demokratiske valg i Kina i 1913. Nationalistpartiet blev det største parti, og dets leder Song Jiaoren stod til at blive Kinas første premierminister. Dermed ville han udfordre Yuan Shikai, der på det tidspunkt var præsident. Kort efter valget blev Song myrdet af en ukendt person, og Yuan Shikai opløste parlamentet. De fleste antager, at mordet skete efter ordre fra Yuan Shikai men ikke Jung Chang. Hun hævder, uden beviser af nogen art, at Sun Yatsen stod bag mordet, og at han gjorde det, fordi han var jaloux på Songs position i Nationalistpartiet.

Der er også flere historiske unøjagtigheder i fortællingen. Det påstås for eksempel flere gange (fx side 67), at de tre søstre var de første kinesiske kvinder, der blev uddannet i USA. Mary Stone (Shi Meiyu, 1873-1954) og Ida Kahn (Kang Aide, 1873-1931) blev færdiguddannede som læger fra Michigan University i 1896, mere end 10 år før Song-søstrene påbegyndte deres uddannelser. Ligeledes påstås det, at talesproglitteraturen blev indført af kinesiske ledere i 1920'erne. Dermed overser Jung Chang fuld-

stændig den betydning som blandt andre Hu Shi og Chen Duxiu havde år tidligere.

Trods kritikken er *Storesøster, Lillesøster, Røde Søster* en fantastisk spændende og eminent velskrevet fortælling om kærlighed, krig, intriger og forræderi, eksemplarisk krydret med en lang række velvalgte fotografier. Det er bogens stærke side, at Jung Chang lykkes med at nuancere den stereotype fremstilling af søstrene og får vist, at de var langt bedre og langt dygtigere end så ofte fremført.

Storesøster Ailing og lillesøster Meiling, som er blevet kritiseret for at være profitsøgende, nydelsessyge og overbærende over for Chiang Kai-sheks brutale diktatur, viser sig også at være loyale, hengivne og selvopofrende, mens Røde Søster Qingling, som nyder stor respekt i Kina, fremstilles som en stivnakket kommunist, hvis politiske overbevisning fik hende til at se gennem fingrene med de mange ofre for Maos politiske kampagner og tilsidesætte alle følelser for hendes egen familie.

Jung Chang er en mester til at vække historiske personer og perioder til live og gøre dem relevante for nutiden og formår som kun få at beskrive dybt menneskelige detaljer under de mest ekstraordinære omstændigheder. Igen har hun gjort et stort researcharbejde og fremkommer med mange informationer, som er nye (i hvert fald for os). Blandt eksemplerne er baggrunden for kidnapningen af Chiang Kai-shek i 1936 og forhandlingerne mellem Kina og Sovjetunionen i 1930'erne.

Med ovennævnte forbehold in mente, kan vi varmt anbefale *Storesøster, Lillesøster, Røde Søster* som introduktion til de historiske begivenheder i Kina i det 20. århundrede og til de tre søstre, som befandt sig lige midt i magtens centrum.

Jung Chang

Storesøster, Lillesøster, Røde Søster

Oversat af Lotte Jansen

Gyldendal 2020

410 sider, illustreret. 350 kr.

Lene Bech og Christian Nielsen er lektorer og sinologer. De er forfattere til et omfattende kinesisk lærebogssystem på dansk, *Kinesisk 1-3*.

OM AT HUSKE OG GLEMME OG DIGTE

– LARS SAABYES EVENTYRLIGT KINESISKE FARMOR

Dette er en bog om mangt og meget. Om erindring og historie. Om slægt og familie. Om at digte. Om at holde sig til sandheden eller skabe fiktion. Om at være tro mod sit ophav og dermed måske miste den gode fortælling.

Ja, det er en bog om mangt og meget, men ikke som sådan om Kina. For det første fordi Lars Saabye Christensens farmor slet ikke var kinesisk, hvilket man ellers kunne forledes til at tro, hvis man kun havde læst bogens titel *Min kinesiske farmor*. Lars Saabye Christensens farmor Hulda var derimod dansk og fra Hjørring og rejste omkring forrige århundredeskifte med sin danske mand, kaptajn og bjergningsekspert Jørgen Christensen, til Hongkong, hvor de boede en periode.

For det andet fordi både Kina og farmor allermest er til stede i bogen som fravær – noget der drager, men som man ikke kan nå. Lars Saabyes farmor efterlod sig nemlig ikke meget håndgribeligt, kun enkelte kineserier, et postkort med kærlig hilsen samt en opskrift på Kashmirs fiskeragout.

Man kan derfor sige, at denne lille bog nærmere handler om tiden, der skaber afstand, om erindringen og om jagten på en fortid. Og farmor og Kina er begge omdrejningspunkter, der ligger uden for fortællingens rækkevidde.

Ved bogens begyndelse sidder fortælleren ved sin fars seng på hospitalet, og faren protesterer over, at uret på væggen går forkert. Herefter beder fortælleren sin far om at fortælle om Kina.

At fortælle om Kina er i denne sammenhæng det samme som at fortælle om farmor. For det er nemlig hende og ikke faren, der rejste til Kina, og det er fortællingen om hende, som fortælleren står til at miste endeligt.

Men det er tidens gang, forskellen på en mekanisk opdelt og en biologisk tid, der bliver fortællingens egentlige motiv. For uret, der går forkert, giver anledning til at tænke over, hvad der er minder, hvad der kan rummes i et fotografi, og hvad der går tabt, når kun det udaterede foto er tilbage.

Farmor efterlod sig som sagt ikke meget. Og dog er det underliggende spørgsmål, om

det, vi arver i form af avisudklip, billeder, breve, postkort, festsange, portrætter og nekrologer, overhovedet giver adgang til andet end tamme portrætter tappet for alt det, der gjorde livet levende da. Kan erindringer bygges på 'andenhåndsminder', når man ikke længere "tilhører den første verden".

Farmor bliver – som Kina – en art manglende erindring, et fravær. Det er barndommens land, det mistede, eksotiske og fascinerende, vi ikke længere kan nå. Som at være opdagesrejsende ikke bare i rum men også i tid. Som at opdage, at bare pletter på landkortet breder sig udad. Det vi søger loyal at portrættere, er i sidste ende måske ikke andet end efterladte stumper, notater, billeder, notitser.

Som sådan et fint og reflekterende udgangspunkt for en fortælling, der handler om at stå midt i livet, skønt bogen af og til tenderer mod at konkludere en smule hastigt og noget lommefilosofisk. For eksempel kan jeg godt være i tvivl om, hvorvidt det er korrekt, at alle broer ender på r på kinesisk, og at bogstavet 'r' betyder 8 på kinesisk, og 8 er kinesernes lykketal – og selvom jeg ved, at forfatteren her ikke henviser til fakta, synes jeg alligevel et eller andet sted, at et sådant forsøg på at nærme sig 'det kinesiske' virker halvhjertet, søgt, ja og eksotiserende. Jeg synes også, det er lige letkøbt nok at tale om kinesere, der sikkert har haft visitkort siden Konfutses tid. "Hvis man skal kende sin slægt i syv led, må man have et visitkort," er for mig ikke nogen åbenlys konklusion at drage.

Ej heller synes jeg, at logikken er overvældende, når fortælleren ud fra en enkel linje i et brev, hvor der står skrevet, at kvinden døde under 'mærkelige omstændigheder', simpelthen går videre til at konkludere, at: "Dette hentyder næppe til noget kriminelt, der er snarere tale om en særlig måde som kvinder, ikke kun i hendes generation, dør på. *Slid*, kaldes det." Jeg mener, den sygdom har for det første næppe nogensinde været forbeholdt kvinder, og for det andet var der vel også dengang andre mystiske måder at dø på end slid og kriminalitet. Jeg kan i øvrigt huske mindst et mandfolk, som i samme pe-

riode gik hen og døde af 'kvindesygdommen slid', nemlig den stakkels Jens Vejmand.

Men hvis man ser bort fra disse og andre lidt hurtige og søgte slutninger, er det bestemt en fin bog om at nærme sig sin egen historie og drages af det eksotiske og blive klar over, at porten til fortiden nu lukker sig i.

Lars Saabyes egen rejse til Kina og Hongkong hundrede år efter hans farmor er også fin – og dog netop, fanget på overfladen. Men det er jo bogens præmis, at hvor gerne vi end vil det, så lukker hverken det mytiske 'Asien' eller den tyste 'farmor' fortælleren ind.

Det at være fanget i sit hvide blik, at forstå, at man ikke kan træde ind i historien, skaber en fin og vemodig ramme om at blive ældre og miste sine forældre, sit ophav, miste adgangen til sin fortid. Lars Saabye Christensen har allerede et stort forfatterskab bag sig, og man mærker det tydeligt i bogens lette løb. Det er simpelthen dejligt at læse den, det er en ordentlig bog.

Det sidste digt, der også i den danske oversættelse er bibeholdt på norsk, sætter egentlig rammen fint for en bog, der mest af alt er tanke og refleksion og god skrift. Det er jo altid sådan, at når vi forsvinder for nogen, så lever de jo trods alt dog videre i os:

*for han skal altid huske hende
og hun skal snart glemme ham*

Og med den strøtanke, hermed givet videre til læseren, en tanke, en bog, et blik, en garvet god skrift og en mild eftertænksomhed.

Lars Saabye Christensen

Min kinesiske farmor

Forlaget Grif 2020

208 sider. 250 kr.

Oversat fra norsk af Charlotte
Jørgensen og Lars Saabye Christensen

Sidse Laugesen er magister i litteraturhistorie med speciale inden for moderne kinesisk litteratur. Hun har oversat bl.a. Yu Hua fra kinesisk.

POESIEN KALDER

Digtet på bagsiden er tænkt som inspiration til at læse den danske oversættelse af *Viser fra landene*, der indleder *Sangenes bog*, *Shijing*, som er en af de fem kanoniske kinesiske klassikere og er den ældste samling af kinesisk poesi. Den består af 305 tekster, der omfatter folkesange, adelsviser, hofdigte og hymner fra Vestlig Zhou (1046-771 f.v.t.) og Østlig Zhou (770-256 f.v.t.).

Hvem der har nedskrevet disse sange, vides ikke, men overleveringen vil vide, at det var tidens embedsmænd, der rejste rundt og lyttede til folkets stemme, skrev deres viser ned, så Zhou-herskeren på den måde kunne holde sig ajour med landets tilstand og befolkningens sindelag i sin konstante tvivl, om han stadig havde 'Himlens mandat'.

Men vi ved, at det var Konfucius, der udvalgte disse sange, for det kan vi læse hos Sima Qian i hans *Historiske Optegnelser/Shi Ji*, nedskrevet i det første århundrede f.v.t.: "Konfucius var bedrøvet over, at de gamle kongers Vej var opgivet, og at det onde blomstrede, og derfor drøftede og udgav han *Sangenes bog* og *Dokumenternes bog* og arbejdede på at genoprette riter og musik". (citeret fra Gunnar O. Svanes oversættelse af Sima Qians *Historiske Optegnelser*, kap. 121/Konfucianere.)

For Konfucius var *Sangenes bog* et redskab i hans etiske/moralske projekt om at lære menneskene, høj og lav, rig og fattig om de konfucianske dyder, så han kunne få sit budskab om medmenneskelighed, retfærd og barmhjertighed til at slå rod blandt de herskende feudaltater under Østlig Zhou, hvor han vandrede fra det ene hertugdømme til det andet i årene 497-484 f.v.t. Dog som vi ved, havde han dengang ikke held med sit forehavende.

Man antager, at sangene oprindeligt blev sunget med musikledsagelse, men ligesom digterne fortaber sig i glemsel, så gør musikken det også. Derfor står de over 2000 år gamle tekster blot sort på hvidt, men i deres stramme arkaiske verssmål fortæller de om almindelige menneskers liv og følelser, om kongedømmers storhed og fald, om hofintriger og ritualer med en poetisk kraft i et enkelt og smukt sprog.

Den overleverede kinesiske udgave af *Sangenes bog* tilskrives en lærd *Mao Heng*, som angiveligt byggede sine tekster på tre tidlige nedskrevne versioner, der nu er gået tabt. Mao-udgaven, som er fra omkring 200 f.v.t., har været genstand for utallige kinesiske kommentatorer i århundrederne siden da.

Sidst også i moderne tid i en social og politisk sammenhæng. 4. maj-bevægelsen i 1919 brugte viserne i kampen for en ny nationalisme baseret på folkets modstand mod Versailles-freden i samklang med en promovning af vestlige ideer.

Således er *Sangenes bog* blevet indlejret i kinesiske lærdes kommentarer og oversættelser med mange forskellige fortolkninger op gennem tiderne.

Når vi i Vesten kender *Shijing /The Book of Songs*, skyldes det de mange europæiske klassiske sinologer, der op gennem 1900-tallet har beriget os med deres oversættelser, kommentarer og fortolkninger, blandt andet Bernhard Karlgreen, Arthur Waley og James Legge, som med deres dybe forståelse af det klassiske kinesiske sprog har givet deres egne bud på oversættelser.

Shijing er stadig både i Kina og i Vesten en konstant udfordring for tolkning i videnskabelige studier.

Men nu har vi fået mulighed for at læse Hugo Hørlych Karlsens danske bud på en oversættelse af første del af *Sangenes bog*: *Guo Feng/Viser fra landene*, som består af 160 sange fra femten hertugdømmer under Zhou-dynastiet.

Viser fra landene blev af Konfucius betragtet som den poetiske essens af menneskers liv og vilkår "... the classic of the human heart and the human mind", som Stephen Owen skriver i sit forord til Arthur Waleys engelske oversættelse af *The Book of Songs*.

Og det er præcist, hvad vi nu kan glæde os over på dansk. Den inderlige genkendelighed af almenmenneskelige følelser, der bygger bro over det 2000-år lange tidsspand, fordi vi kan spejle os selv i en poesi om livets veje og vildveje med håb, kærlighed, længsel, erotik, angst, lidelse og forsmædelse, savn og sorg, der ofte hylles ind i naturmetaforer om svinemælksplanten, cikader, bambus, ambrabær, vagtler, sandeltræer, sol, måne, stjernerne på himlen, flodens oprørte vande

og sivenes svaj i søen. En både umiddelbar og allegorisk lyrisk virkelighed fra en ganske anden verden i en ganske svunden tid.

At formidle sangenes umiddelbarhed, der står kort og stringent i deres arkaiske versform næsten uden narrativ og ofte uden at vide hvem, der taler til hvem – er det et jeg til et du? Kvinde til mand eller omvendt? Elsker til den elskede eller omvendt? – denne flertydighed kalder på åben fortolkning. For skal vi som læsere forstå disse smukke sange, så kræver det angiveligt en fortolkning, hvilket jo har været traditionen siden Konfucius og frem både hos kinesiske kommentatorer og vestlige sinologer. Derfor er vi som læsere af Hugo Hørlych Karlsens oversættelse både beriget og bebyrdet med fortolkninger.

Jeg er imponeret over Hugo Hørlych Karlsens dybtgående research i forbindelse med hans fortolkede oversættelse af *Viser fra landene*. I sit glimrende efterord skriver han om sine valg, bundet i spændet mellem den kinesiske tekst og sine læsninger af Bernhard Karlgren, Waley, Legge, og andre men ikke mindst Martin Kern (tysk sinolog).

Men jeg må tilstå, at jeg ofte har undret mig over, hvilke valg han har truffet. Det synes, som om dilemmaet mellem at ville være tekstnær og fortolker kommer til at kollidere med det kinesiske digts eget udsagn, hvilket undertiden resulterer i teksttunge tekster. Jeg kunne have ønsket mig, at Hugo Hørlych Karlsen havde nedtonet sine fortolkninger, så disse digte blot stod i al deres enkle skønhed, som han – trods fortolkning – formidler i *Fiskeørnens kalden*.

Men selvom den danske oversættelse – i min optik – knytter sig vel meget til kommentatorerne, så er det ikke desto mindre en glæde at begive sig ind i dette oldgamle poetiske univers, der på tværs af kultur og tid formidler det ganske enkle og komplicerede: at være menneske.

Men læs selv. Luk bogen op, fald ned og nyd *Viser fra landene* i al deres poetiske kraft.

Susanne Posborg er fhv. ekstern lektor i kinesisk sprog og kultur ved Aarhus Universitet. Oversætter af kinesiske romaner og digte til dansk, bl.a. forfatterne Liu Heng, Shu Ting, Gao Xingjian, Mai Jia og Yan Lianke.

Returneres ved varig adresseændring

Afsender: **Danmark-Kina**, Marie Belows Vej 14, 8200 Aarhus N
HUSK at give os besked om flytning på tlf. 86 23 10 12 eller vdk@mail.dk

Guān Jū. Fiskeørnens kalden.

*Guān, guān ... kalder fiskeørnen
på sin mave over flodens ø.
Så forførende og dragende
er den smukke kvinde.
En passende partner
for den gode mand.*

*Forskellig i form og farver
er søbladene,
til højre og venstre spæjer de.
Så forførende og dragende
er den smukke kvinde.
Når jeg er pigen,
når jeg sover,
søger jeg hende.
Søger hende,
men finder hende ikke.*

*Når jeg er pigen,
når jeg sover,
tænker jeg på hende.
Så længe! Så længe!
Jeg vender mig,
jeg drejer mig
igen og igen fra side til side.*

*Forskellig i form og farver
er søbladene,
til højre, til venstre
plukker vi dem.
Forførende og dragende
er den smukke kvinde.
Den lille og den store citar spiller
i samspillet med hende.
Forskellig i form og farver
er søbladene,
fra højre side, fra venstre side
udpælger vi dem.
Forførende og dragende
er den smukke kvinde.
Klokkerne ringer,
trommerne lyder.
At være lykkelig sammen med hende ...*

Shi Jing/Sangenes bog/
Viser fra landene
Hovedland 2020
212 sider. 290 kr.
Oversat fra klassisk ki-
nesisk til dansk af Hugo
Hørlych Karlsen

Læs anmeldelsen s. 47